

קטעים על הקרבות בירושלים
במלחמת העצמאות

מתוך

היומן של מוסה

מישה סלומון

1948 - 1925

תוכן העניינים

עמוד

		תוכן-העניינים
		פתח-דבר
		תולדות חייו
		הדסה - הר הצופים
1	14.2.48	קרבות ארזה והקסטל
7	12.4.48	סיכום אחרי שני חודשי המלחמה
13	18.2	בביה"ס לדיפלומטים
16	20.2	הפיצוץ בבן-יהודה
17	23.2	פעולת "כרמלי" - ואדי ג'וז
17	28.2	השיירה לעטרות, הר-טוב
20	6.3	במקום היומן שאבד
23	12.4	עטרות -נועם גרוסמן
26	4.3	המעבר לפנקס
28	8.3	עטרות ונווה שאנן
29	10.3	השיירה לגוש-עציון
31	20.3	נחום שושני
35	3.4	במועדון הקצינים בשנלר
36	25.4	בואם של חיילי "הראלי"
37	26.4	מבצע "נחשון"
38	26.4	כבוש קטמון
39	7.5	דאר יהודה - מירושלים
43	11.5	הכרזת המדינה
44	16.5	נפילת גוש-עציון, פינוי עטרות
45	16.5	הכנות לפריצה לעיר- העתיקה
		מתוך עיתון הפלוגה
		מתוך עיתון "במחנה"

פתח - דבר

משה סלומון בן חנה ואברהם מראשון-לציון שנקרא בפי חבריו בירושלים מוסה, נפל בקרב בירושלים, בניסיון לפריצה לעיר העתיקה דרך שער יפו, ביום 18.5.48 בה היה מפקד המחלקה הפורצת. הוא נפצע בקרב זה ומת מפצעיו ב- 22.5.48 והוא רק בן 22 במותו. לאחר מותו, עם הקמת צה"ל, הוענקה לו דרגת סרן.

הוא היה מפקד פלוגה בגדוד "מוריה", סטודנט באוניברסיטה העברית, וסיים את הקורס הראשון ב"בית-הספר לדיפלומטים" של המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. הוא לקח חלק פעיל בלחימה בירושלים וסביבתה, במלחמת העצמאות, החל מיומה הראשון במרכז המסחרי ב-30.9.47 ועד לנפילתו.

מילדותו ובנעוריו היה פעיל "במכבי-הצעיר". תחילה כחניך ואח"כ כמדריך, מרכז-שכבה, במפקדת הסניף וחבר המפקדה הארצית. בגיל 18 היה לנוטר ב"משטרת הישובים העבריים" בראשון. בגיל 19 נשלח כשליח של הסוכנות היהודית לברית. שם הדריך וריכז את סניף ה"מכבי-הצעיר", הוא הכין קבוצות מחניכי ה"מכבי" לקראת עלייתם ארצה ודאג לעלייתם. כמו כן הוא אימן את הבוגרים שבהם במתכונת אימוני "ההגנה" בארץ, להגנה עצמית.

משה ניהל יומן החל משנת 1941 כשהיה בן שש-עשרה, ועד יציאתו לפעולה האחרונה. בשנים 1947-1948 כתב הרבה פחות ביומנו. למעשה הפסיק לכתוב ביומן, אלא שעם פרוץ המלחמה הרגיש שהוא שותף לימים הגורליים ביותר לארץ ורצה להנציח אותם. בתקופת מלחמת השחרור, עבר לכתוב בפנקס קשיח ולעתים היה כותב בדרכו לפעולה או בשונו ממנה. כאשר לא הצליח לכתוב, מחוסר זמן, או סיבות אחרות כשהתפנה לכתוב היה סוקר את קורותיו מאז הפעם האחרונה שכתב, לעתים כתב על גיליונות נייר נפרדים, וצרף אותם ליומנו.

התקופה בה כתב את יומנו, היתה תקופת מלחמת העולם השנייה, כשהארץ היתה תחת שלטון המנדט הבריטי, והועד-הלאומי שימש כממשלה פנימית של הישוב בארץ. הוא כמו רוב הנוער היה פעיל "בהגנה" בראשון-לציון ואח"כ בירושלים. הוא עבר קורסים רבים במסגרת "ההגנה" ובמסגרת "המכבי הצעיר". ובגיל מבוגר יותר הפך למדריך ולמפקד בקורסים השונים. בשנת 1946 היתה לו תוכנית ברדיו שהוא כתב והגיש. שם התוכנית היה "במקלך-ובתרמילך". התסכיתים שתוארו טיולים ומסעות במרחבי הארץ, היו במסגרת "פינת-הנוער". מפעם לפעם כתב והגיש תוכנית המוקדשת לאחד ממנהיגי הציונות היו אלה הימים של המאבק, של המדינה שבדרך. הלאום היה מרכז הוויתו. הוא התעניין מאד בכל מה שהיה קשור לציונות והרבה לקרוא ולהעמיק בנושא. הוא אהב לקרוא וקרא ספרים רבים בנושאים שונים.

נשאו 13 מחברות בהן כתב על: המצב בארץ, המצב בעולם בזמן מלחמת העולם השנייה. השואה, ה"הגנה"- בה היה פעיל, ה"מכבי-הצעיר"- "התנועה", ההדרכה, ריכוז הסניף, הוועידות הארציות, הגרעין. פעילויות בסניף בבירות, בו שהה בשליחות. חייו הפרטיים, יחסי בנים בנות, תיאור טיולים שערך לאורכה ורוחבה של הארץ ברגל, ספרים שקרא ורשמיו מהם, סרטים שהוא סוקר, מחשבות והגיגים, חייו בגימנסיה "הרצליה", הנוטרות, הקורסים השונים וכו'. כפי שהיה מקובל בישוב בארץ, הזדהותו הרגשית עם העם והלאום היא כה גבוהה שהאני הפרטי שלו הוא האני הלאומי של הישוב בארץ. המחברת הראשונה חסרה. תוכן-העניינים, מתייחס לציון כמה אירועים בולטים, מאחר ובכל פעם שכתב התייחס לכמה נושאים, לא ניתן לכסות הכול "בתוכן".

את יומנו הוא ניהל בסתר. המחברות של יומנו הובאו לביתנו רק לאחר מותו. לאחר תום המצור בירושלים הובאו להורי חפצים אישיים שלו, כולל מחברות היומן מתקופת המלחמה. בבית הורי היתה מגירה שבה נשמרו כל מחברות היומן, אלבומי התמונות, הדרגות והכובע, ומכתבי התנחומים. על הקירות בחדר האורחים היו תלויות שתי תמונות ענק שלו, בחיך מקסים באחת מהן, ובמדי הצבא בשנייה. בכל פינה בחדר ליווה אותך מבטו. במשך השנים הודפסו 5 מחברות על מכונת כתיבה על ידי כתבנית, 8 המחברות הנוותרות נשארו ללא העתק מודפס. אבי העביר חומר מהיומן שהתפרסם ב"גווילי-אש". אמי מאד רצתה להוציא את היומן כחוברת או כספר, אבי טען שאי אפשר שיוציאו ספר או חוברת על נופל אחד ולא על האחרים. לי נדמה שהוא היה כל כך שבור והרוס מנפילתו, שלא היה מסוגל לראות אותו בתוך חוברת. לאחר מות אימי ב-1975, חמש שנים לאחר פטירת אבי, העברתי אלי את מחברות היומן, תמונותיו, ומחברות מהאוניברסיטה. הרגשתי שיש בידי אוצר. חלום חיי היה להביא את כל המחברות לדפוס. המחברות כתובות בכתב יד קטנטן וצפוף, ומסודר מאד אך לעתים קשה להבנה. היה לי ברור שאם אני לא אדפיס אותן, אני שהכרתי את כתב ידו, איש לא יוכל לעשות זאת. במשך השנים, עת הייתי טרודה ועסוקה בגדול בנותי ובניהול חטיבת-ביניים, לא התפניתי לכך. וצר היה לי.

50 שנה לאחר נפילתו, כשאני כבר בפנסיה וסבתא לנכדים השקעתי שעות רבות וימים רבים בהדפסת החומר. הדפסתי מחדש גם את המחברות שהודפסו במכונת כתיבה, ואכן, התברר לי שהיו בהן שגיאות רבות מאד, מכיוון שלא תמיד הצליחה הכתבנית להבין את כתב היד. בעבר קראתי קטעים מהיומן, אך עתה קראתי והדפסתי את כולו. היתה זו לי חוויה שלא תאמן. חייתי מחדש 7 שנים מימי ילדותי ונעורי דרך עיניו של אחי. כשהתחיל את היומן הייתי בת 10 כשנפל הייתי בת 17 1/2, אם צו הגורל היה שאאבד אותו לפני שהספקתי להכיר אותו כהלכה, הרי שיומנו אפשר לי להכיר אותו הכרות מאד אינטימית. למרות שהיינו קרובים אחד לשני, הרי שמעולם לא יכולתי להיות לו שותפה כפי שאני מרגישה כיום. אם לפני העתקת היומן, למרות השנים הרבות שחלפו, הייתי מרגישה לעתים געגועים אליו, צער וכאב שלא זכיתי להנות מחברתו זמן ממושך יותר. כיום, אחרי הדפסת היומן ברור לי, שאבדנו הוא אבדה ענקית לי ולמשפחתי ואולי לא רק לנו. אבל זכיתי בכך שנשארו המחברות המספרות את סיפורו, סיפור התקופה ומשקפות את אישיותו הנפלאה בעיני.

שפת הכתיבה שלו ברורה, אם כי, במחברות הראשונות, נוטה לעתים לצד המליצה. שני מאפיינים של שפת כתיבתו נראים זרים כיום: הוא משתמש הרבה בבניין נתפעל ואינו משתמש בבניין התפעל: כמו, נתרגשתי וכיום נאמר- התרגשתי. כמו כן הוא מרבה להשתמש במילה אחת הכוללת את הנושא הנשוא והמשלים, לדוגמא- נשאתיו, או קראתיו שאלתיה או חיבתיה. הוא אומר- נהדרה, במקום נהדרת. היומן נשאר ככתבו וכלשונו, כולל סימני הפיסוק. כדי לאפשר לדור הצעיר להבין מושגים הנזכרים ביומן, צרפתי לכסיקון המסביר מושגים שאינם בשימוש כיום, או אינם מוכרים, או שייכים לתקופת כתיבת היומן.

חוברת מצומצמת של "הקטעים על המכבי-הצעיר מתוך היומן", ועותקים של העיתונים- "ניב התנועה", ותוכניות למדריך, הועברו לארכיון התנועה בכפר-המכבייה. חוברת שבה רוכזו "קטעים על הקרבות בירושלים במלחמת העצמאות מתוך היומן" יועברו לארכיון בגבעת-התחמושת, בירושלים. את היומן המלא אעביר לכל אחד מבתי הנצחת הנופלים שבהם יש לו תא הנצחה: בית יד לבנים בראשון-לציון, בירושלים, ובפתח-תקוה. לגימנסיה "הרצליה", ולמוזיאון בראשון.

יהיה יומן זה מזכרת לאחי יורם שהיה בן 5 כשמשה נפל, לחבריו הקרובים ביותר, לבנותי ונכדי ולאחיינים שלי. ואולי יגיע יום שנוציא לאור את היומן כספר.

אחותו - דיצה ארד לבית סלומון

נובמבר 1998

לחברת תש"ח

בחברת זו רוכזו רק הקטעים שנכתבו בימי מלחמת העצמאות בתש"ח עד לפציעתו.
הוא חי ולחם בירושלים, כמפקד פלוגה בגדוד "מוריה". באותה תקופה היה גם סטודנט
באוניברסיטה העברית וכמו כן למד וסיים את לימודיו "בבית הספר לדיפלומטים" של
המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. הוא השתתף באופן פעיל בלחימה בירושלים
וסביבתה, החל מהיום הראשון ב-30.11.47 ועד לנפילתו. הוא נפצע ב-18.5.48 כשפיקד על
המחלקה הפורצת בניסיון הפריצה לעיר העתיקה דרך שער יפו, ומת מפצעיו ב-22.5.48,
והוא רק בן 22 במותו. עם הקמת צה"ל, לאחר מותו הוענקה לו דרגת סרן.
במשך שנתיים 1946-1947 הוא המעיט לכתוב ביומנו. הוא חידש את הכתיבה ב-1948
בזמן המלחמה. מאחר והימים היו ימי קרבות שלקח בהם חלק פעיל, לעיתים הוא
התפנה לכתוב ביומנו רק כעבור זמן מה ואז סקר את קורותיו מאז הפעם האחרונה
שכתב.

מוגש ע"י אחותו

דיצה ארד לבית סלומון

טל': 03-6413417

יוני 1998

ההגנה בארץ-ישראל
המפקדה הארצית

חל-אכיב.

הנני אודיע בצר כי הנק אש סלואון ז"ל
נפל בשלה אלו הפקידו ביוק יא אייר תש"ח (21.5.48) הקרב היכואלים.
האזואה, הישוב העברי וההגנה העברית ישאו לאפק האיב אנה
זכר אש אשר נפל בהגנה הארץ ובאצרכה לא חרותו ולצאנותנו.

אפק
ההגנה

למר אברהם סלואון.

ראשון-לציון.

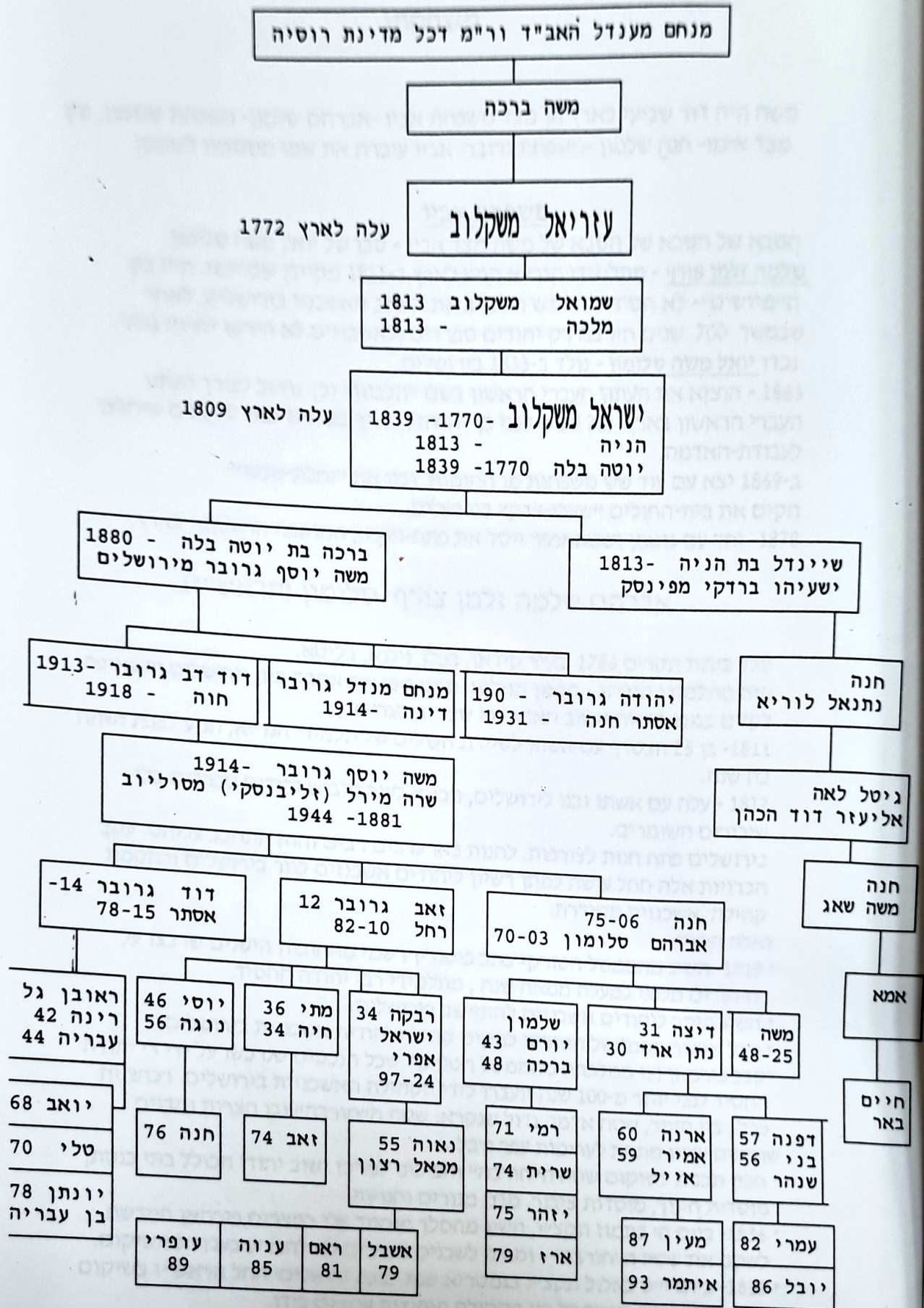
לשם ק"מ יב תש"ח תש"ח

14.11.48

עץ המשפחה של ישראל משקלוב

משפחתו

משה היה דור שביעי בארץ הן מצד משפחת אביו - אברהם שלמון - משפחת סלומון, והן מצד אימו - חנה שלמון - משפחת גרובר. אביו עיברת את שמו מסלומון לשלמון.

משפחת אביו

הסבא של הסבא של הסבא של משה מצד אביו - סבו של יואל משה סלומון.
שלמה זלמן צורף - מתלמידי הגר"א הגיע לארץ ב-1811 מקיידן שבליטא. היה בין ה"פרושים" - לא חסידים. חידש והרחיב את הישוב האשכנזי בירושלים, לאחר שבמשך 700 שנים חיו בה רק יהודים ספרדים ולאשכנזים לא הירשו לחיות בעיר. נכדו יואל משה סלומון - נולד ב-1833 בירושלים.
1863 - הוציא את העתון העברי הראשון בשם "הלבנון" וכך נחשב לעורך העתון העברי הראשון בארץ. (22 שנים לפני בן-יהודה). הטיף בעיתונו לבני ירושלים שיחלצו לעבודת-האדמה.
ב-1869 יצא עם עוד שש משפחות מן החומות ובנו את "נחלת-שבעה".
הקים את בית-החולים "שערי-צדק" בירושלים.
1878 - יחד עם גוטמן ושטאמפפר ייסד את פתח-תקוה, המושבה הראשונה בארץ.

אברהם שלמה זלמן צורף סלומון (הראש"ז)

נולד בשנת תקו"ס 1786 בעיר קידאן, בפלך וילנא, בליטא.
היה מתלמידי הגר"א - הגאון מוילנא. ממנו ספג את אהבת ציון וירושלים והשאיפה לקיים בגופו מצוות יישוב הארץ כפי שציווה הגר"א.
1811 - בן 25 הצטרף עם אשתו לשיירת העולים של תלמידי הגר"א, הגיע לצפת ושהה בה שנה.

1812 - עלה עם אשתו ובנו לירושלים, ונכנסו לעיר בלבוש יהודים ספרדים בלי שיכירום השומרים.

בירושלים פתח חנות לצורפות. לחנות באו ערבים רבים והוא התחבב עליהם. עקב הכרויות אלה החל עושה למתן רשיון ליהודים אשכנזים לגור בירושלים ולהקמת קהילה אשכנזית מסודרת.

ואלה השגיו:

- * 1819 - השיג מהממשל הטורקי כתב פיטורין רשמי מהחובות הישנים שרצו על היהודים מלפני למעלה ממאה שנה, מתלמידי רבי יהודה החסיד.
- * השיג היתר ליהודים אשכנזים להתיישב בירושלים.
- * קבל אישור מהממשל הטורקי להקים קהילה יהודית אשכנזית בירושלים.
- * קבל פירמאן (צו ממלכתי) מהממשל הטורקי שכל הנכסים שנרכשו על ידי ר' יהודה החסיד לפני יותר מ-100 שנה יועברו לידי הקהילה האשכנזית בירושלים. רכוש זה כלל, בין היתר, שטח אדמה גדול שנקרא: שטח ה"חורבה" ובו חצרות ומבנים שוממים שהיו מתחת לערימות עפר וזבל.
- * הכין תכנית לשיקום שטח ה"חורבה" והפיכתו למרכז ישוב יהודי הכולל בתי כנסת, מוסדות חינוך, מוסדות ציבור, מבני מגורים וחנויות.
- * 1836 - ביום ה' בתמוז תקצ"ו, השיג מהמלך מוחמד עלי במצרים פירמאן המרשה לשקם את שטח ה"חורבה" ומורה לשכנים הערבים לא להפריע בעבודת השיקום.
- * 1836 - ביום י"ט באלול תקצ"ו בגמטריא שנת 'בונה ירושלים' החל הראש"ז בשיקום שטח ה"חורבה" כאשר כל בני הקהילה היהודית עוזרים בידו.
- * א' שבט תקצ"ז - 1837 חנך את בית הכנסת "מנחם ציון" בשטח ה"חורבה". עוד

באותה שנה נבנו ליד בית הכנסת, מושב לבית דין צדק, בית ספר ותלמוד תורה
לנערים. דירות מגורים וחנויות.

* 1838 - בשנת תקצ"ח, חנך את בית הכנסת "שערי-ציון" בשטח ה"חורבה". באותה
שנה פירסם הראשון קול קורא שהופץ בכל רחבי תבל על הרשות שניתנה לעלות
לירושלים. קול קורא זה הביא לעליית אלפי יהודים לירושלים ולשאר חלקי הארץ.
זה הביא לבנין ארץ ישראל כולה.

* נסע שלוש פעמים בשליחות יהודי ירושלים להשגת מימון עבור שיקום ה"חורבה"
וצירת אמצעי דיור וקיום בירושלים.

* יצר קשר ונפגש שלוש פעמים עם משה מונטיפיורי וקבל עזרתו ותמיכתו בשיקום
ה"חורבה", בהקמת מוסדות צדקה וחסד, בניה למגורים ויצירת מקורות פרנסה
בירושלים.

* תכנן ודאג לאמצעים ואפשרויות קיום ומגורים מחוץ לירושלים.

* הקים מוסדות רפואיים ובית חולים לחולי העיר היהודים.

* תכנן הקמת בית הכנסת המרכזי "בית יעקב" בשטח ה"חורבה". בטרם מימש תכנית
זו נדקר בידי ערבי, ביום י"ט באלול תרי"א 1851.

1811 עלה הרב ישראל משקלוב לצפת. מנחם מנדל משקלוב עבר לירושלים מצפת. הוא
היה מתלמידי הגר"א.

הראשון הגיע לצפת, רכש חצר קטנה והחל לעבוד בצורפות.
הגאון החסיד רבי מנחם משקלוב עמד בראש העדה האשכנזית בירושלים. הראשון שעבר
לירושלים היה עוזרו.

1818 - יצא הראשון לאירופה בשליחות העדה כדי לטפל בבעיות הכלכליות של העדה.

1829 - יצא בשליחות משותפת של הספרדים והאשכנזים לאיטליה.

1832 - כבש אי"י ע"י מוחמד עלי.

הראשון נתמנה לסגן הקונסול הגרמני בירושלים.

1836 - הראשון בחצר מלך מצרים. בעזרת הקונסולים האוסטרים והרוסים קבל פירמאן
לבניית החורבה (חורבת רבי יהודה החסיד), והשמטת החובות.

החצר שמאז חורבן הבית לא עזבו אותה יהודים.

1837 - נחנך בית המדרש הראשון - המנחם ציון.

תרי"א - 1851 - נרצח ע"י ערבי ליד ביתו.

את תוכניותיו המשיך בנו ר' מרדכי סלומון שבנה יחד עם כל הקהילה את בית- הכנסת
המרכזי שנודע בשם "החורבה" ונהרס ב-1948 על ידי הירדנים. הוא היה בקשר עם
משה מונטיפיורי במאמציו להקים ישוב יהודי חדש, אך נפטר ב-1866 בגיל 54 במגיפת
החולירע. באותה מגיפה נפטרה אימו, אשתו ואחיו.

את מפעל חייו וחיי אביו המשיך בנו יואל משה סלומון
נולד ב-1833 בירושלים.

1869 - יחד עם עוד שישה מחבריו היה בין מקימי השכונה "נחלת שבעה" מחוץ לחומות
ירושלים.

1863 - ממיסדי העתון העברי הראשון "הלבנון" ומאוחר יותר "יהודה וירושלים" - בעתו
הטיף לבני ירושלים כי יחלצו לעבודת-האדמה.

1878 - יחד עם שטאמפר וגוטמן יסד את פתח- תקוה אס-המושבות.

יסד את "דפוס סלומון" ובנה את ביה"ח "בקור חולים" בירושלים.

מדברי בן-גוריון בספרו 'מדינת ישראל המחודשת' על אברהם שלמה זלמן צורף ונכדו יואל משה סלומון

זכתה ירושלים ואחד מבניה היה ראשון לראשונים: היה זה יואל משה סלומון, דור שלישי בארץ, נכדו של אברהם שלמה זלמן צורף שהגיע ארצה בהושענא רבה תקע"ב (1811) והיה מראשוני בוני הישוב האשכנזי בירושלים יחד עם תלמידיו של הגאון מוילנה - הישוב ה"פרושי" (בניגוד לישוב החסידי), ונרצח על-ידי ערבים ביום י"ט באלול תרי"א (1851). בנו מרדכי צורף נשא נפשו לעבודת-אדמה, ובמכתב ששלח למ. מונטיפיורי בבקרו בירושלים בשנת תקצ"ט (1839) נאמר: "כאשר שמתתי את לבי ואראה את סחרה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, אמרתי: הארץ הקדושה שבעת לחם היא, אם תיעבד ביד חרוצים, על-כן אביתי לעבוד את האדמה לבדי." מכתב זה היה בלי ספק אחד המניעים שעוררו בלב מונטיפיורי הרעיון לקרב היהודים בארץ לעבודת-האדמה. אם כי מרדכי צורף לא זכה בעצמו לקיים שאיפתו לעבודת האדמה, אבל נמצא גואל לשאיפתו- וזה היה בנו יואל משה סלומון.

י.מ. סלומון (נולד בשנת 1833) שהיה ממיסדי פתח-תקוה, היה מצעירותו פורץ-גדר במובן החיובי של מלה זו, ויחד עם עוד ששה חברים ביניהם ר' יוסף ריבלין ור' יהושע ילין - אביו של דוד ילין) יצאו מחומות ירושלים העתיקה ויסדו "נחלת-שבעה". סלומון היה גם ממיסדי העתון הירושלמי "הלבנון", שהחל להופיע בשנת...1863. ירחון זה הופיע במשך כשנה ונאסרה הפסתו על ידי השלטונות הטורכים. לאחר שלוש עשרה שנה הוציא סלומון עתון בשם "יהודה וירושלים".

יותר משנה הטיף י.מ. סלומון בעתונו לבני ירושלים, כי יחלצו לעבודת-אדמה. משאלתו נתמלאה סוף-סוף בעזרת שני יהודים הונגריים שהגיעו לארץ: דוד גוטמן ויהושע שטאמפר, על שלושה אלה אמר יחיאל פינס: "אלו שלושה דברים שפתח-תקוה נוצרה בהם: רעיון-יואל משה סלומון, כסף-דויד גוטמן, מרץ-יהושע שטאמפר. זהו החוט המשולש. "יהודה וירושלים"

אביו - אברהם שלמון 1903-1970

אבא שלנו אברהם סלומון ששינה את שמו לשלמון, שהיה מורה וסופר כתב ששים ספרים, על צמחי ונופי הארץ. היה פעיל בהנהגת סניף "מכבי-צעיר" בראשון-לציון, מרכז מפקדת "מכבי-צעיר" הארצית, חבר הנהלת מרכז המכבי בארץ. הוא היה שותף פעיל בקורסי-מדריכים, בהם היה מרצה על ידע-כללי, ידיעת ארץ-ישראל, ומתודיקה של העברת החומר. כמו כן היה טייל והכיר את הארץ על כל שביליה, כולל תופעות גיאוגרפיות ותולדות כל מקום ומקום. כמורה, היה חבר ועדת התרבות המרכזית של המורים, יו"ר ועדת החקלאות שם, חבר בוועד מורי הטבע. במושבה, בראשון היה מרכז ועדת התרבות, בהנהלת מגרש המשחקים. היה עיתונאי של עיתון "הארץ" בדרום שנים רבות, ולימים עבר להיות עתונאי של דבר, והרבה לכתוב רשימות ל"דבר לילדים". משנות החמישים היה למפקח ללמודי הטבע במחוז המרכז של משרד החינוך והתרבות. בגיל 60 סיים את תואר ה-ב.א. בספרות מאוניברסיטת ירושלים. בראשון, יחד עם זאב דורות, הקימו תיכון ערב לנערים עובדים, ניהלו אותו ולימדו בו. בראשית דרכו, לאחר שסיים את הסמינר למורים בירושלים, יצא לשליחות של שנתיים לבולגריה, שם שימש כמורה לעברית. עם שובו ארצה נדד כמורה למטולה, בית שאן, עקרון, תל-אביב ומשנת 1931 ראשון לציון, בה נשאר עד לפטירתו בשנת 1970. בספוריו ובהוראה שלו, ובטיולים בשדות ובארץ הצליח לקרב ולהקנות דעת לתלמידיו על כל פרח וכל צמח מצמחי הארץ. כמו כן העמיק את האהבה וההתמצאות בשבילי ואתרי הארץ. הוא היה אדם פעיל מאד, שופע מרץ ורוח נעורים למרות שנפילתו של משה- בכורו וחברו, פגעה בו קשות, ולדעתי קיצרה את חייו.

משפחת אמו - חנה שלמון לבית גרובר

אבות המשפחה של משה שלמון מצד סבו- אבי אימו.
ישראל משקלוב היה סב אביו של משה יוסף גרובר - סבו, אבא של אמו-חנה שלמון
סבו נפטר מטיפוס, כחייל בצבא הטורכי, בהיותה בת 8.

העליה לארץ של עזריאל משקלוב סבו של ישראל משקלוב מחבר "פאת השולחן"

הסבא של הסבא של סבו, אבי אמו, היה -הרב עזריאל משקלוב
1772- נשלח עזריאל משקלוב מווילנא לירושלים על ידי הרבנים הפרושים (לא
חסידים) " להחזיר כבוד ישוב האשכנזים בירושלים על מכונו".
מתחילת המאה לא יכלו יהודים אשכנזים לחיות בירושלים. הערבים התנכלו להם
ודרשו שיחזירו חובות של תלמידי ר' יהודה החסיד. והיהודים הספרדים שחיו בעיר
רדפו אותם, הטילו עליהם מיסים כבדים, לא הכירו ביהדותם.
אחרי שהבין עזריאל משקלוב את הבעיות בירושלים, חזר לליטא לאסוף כספים
לתמיכה בישוב האשכנזי והספרדי, כמו כן הגיע לטורקיה כדי לקבל הסכמת
השלטונות לאפשר לאשכנזים לחיות בירושלים. הוא הצליח בשליחותו אך בהיותו
בקושטא חלה ומת, וכל הצלחותיו עלו בתוהו.
ב 1810- אחרי 28 שנים עלה נכדו ישראל משקלוב בשיירה של "הפרושים" עם
אביו ואשתו והגיע לצפת. לאחר שבשנת 1816 עברה קבוצה של אנשי שקלוב
בראשות הרב מנחם מנדל לירושלים, הפך ישראל משקלוב למנהיג ה"פרושים"
בגליל.
הוא חיבר את הספר "פאת השולחן" העוסק בכל המנהגים וההלכות שלא נכללו
ב"שולחן - הערוך".
1839- עבר לירושלים והעתיק את מרכז ה"פרושים" מהגליל לירושלים. היה זה 47
שנים לאחר שהגיע לעיר סבו.

#####

1772 - תקלי"ב, נשלח הרב הצדיק המפורסם עזריאל משקלוב מווילנא לירושלים
"להחזיר כבוד ישוב האשכנזים בירושלים על מכונו".

1700- ישבו בכל הארץ כ-1500-2000 יהודים, בירושלים היו פחות מ-1000
יהודים.

בשנה זו היתה עליית החסידים מפולין, בראשם ר' יהודה החסיד וחיים מלאך.
הם הושפעו מהתנועה המשיחית של שבתי צבי. חבורה של 1300 נפש יצאה
לארץ ישראל דרך מוראביה, הונגריה, ונציה וחלק דרך קושטא. לירושלים
הגיעו כ-400 נפש השאר מתו בדרך.

ר' יהודה החסיד נפטר זמן קצר לאחר הגיעו ארצה. ללא מנהיג היה מצב
תלמידיו קשה מאד. חלקם מתו מרעב ואחרים ממחלות. חלקם ביאושם קבלו
על עצמם את דת האיסלם, ואחרים חזרו לאירופה. חלק קטן נשאר בירושלים,
הם קבלו תמיכה כספית קבועה מחו"ל. תמיכה זו איפשרה להם לחיות בדוחק
רב במשך עשרים שנה. הם שקעו בחובות כבדים לערבים שכניהם עד שנבצר
מהם לשלם אפילו דמי הריבית. הם פנו לעזרה נוספת מחו"ל, אך זו הגיעה
באחור. הערבים שרפו את בתי- הכנסת והחרימו את בתי היהודים האשכנזים
כנגד החובות. הפעם עמד הישוב האשכנזי בירושלים בחורבנו במשך תשעים
שנה. האשכנזים נאלצו לנטוש את העיר ולעבור לחברון ולצפת והבודדים שנשארו
בעיר מצאו עצמם אנוסים להתחפש לספרדים (ללבוש את לבושם המיוחד) מפחד

הערבים שדרשו מכל יהודי אשכנזי שהגיע לעיר, להחזיר את החובות הכספיים. 1768- היו בירושלים 50 אשכנזים פרושים (לא חסידים) החסידים התישבו בטבריה ובצפת. קרוב לאלף יהודים שחיו בירושלים היו ספרדים. הממשלה הטורקית הכירה בשלוש דתות בין יושבי ירושלים. יהודים, מוסלמים ונוצרים. מי שקבע ואישר מי הוא יהודי היה החכם -בשי (הרב הראשי של הספרדים) שהיה מעיד שהיהודי הרוצה לגור בירושלים הוא בן קהילתו. האשכנזים היו תלויים בחסדי הספרדים, לא הכירו בקידושין שקיימו או בגיטין וגם שחיטם של האשכנזים היתה פסולה. הספרדים השתמשו בכספים שהמשיכו להגיע מפולין ומליטא עבור האשכנזים שכבר לא חיו בעיר. הספרדים גבו מיסים גבוהים מהאשכנזים. עבור כל שרותי הדת, כולל בקור בקבר רחל וכו'. הם לא היו מעוניינים להגדיל את מספר האשכנזים בעיר כי אז כספי החלוקה יחולקו ביניהם. כל אשכנזי שמת בירושלים רכשו הפך לרכוש הקהילה הספרדית.

1772- תקל"ב הגיע עזריאל משקלוב עם בני ביתו לירושלים והחל ליסד את הישוב האשכנזי בעיר. אחרי שהבין והכיר את כל המעצורים המפריעים, חזר לחו"ל כדי להשיב לשולחיו דבר ולבצע את הענין. הוא הצליח מאד בכל אשר פנה. השתדל אצל גבירי קושטא האצילים אשר עניני עיר הקודש היו מסורים אל ליבם. יצא אל ארצות רוסיה ופולין לגייס עוד כספים לתמיכה בישוב האשכנזי בעיר. ה' הצליח דרכו לפניו. בדרמו חזרה לירושלים בהיותו בקושטא חלה ומת. וכל הצלחתו הפכה למפח נפש. לאחר מותו החלו הפרושים להקים את ישובם בעיר צפת.

מתוך: 'שלושה דורות בישובי' / מרדכי סלומון
'תולדות ארץ ישראל' / בעריכת יואל רפל
'ארץ ישראל בעבר ובהווה' / דוד בן גוריון ויצחק בן צבי

ישראל משקלוב - נכדו של עזריאל משקלוב

- 1810 - עלה לארץ ישראל משקלוב, בשיירה השלישית של "הפרושים", בראשותם של ר' חיים ב"ר כץ וישראל משקלוב והגיעו לצפת. הוא הגיע עם אשתו ואביו שמואל. (לפי בן-גוריון ב-1805) בצפת היו אז 150 פרושים. עוד באותה שנה נשלח לליטא להסדיר את משלוח הכספים לישוב בארץ.
- 1816 - עבר מנחם מנדל לירושלים עם כמה משפחות, ישראל משקלוב שימש כראש ה"פרושים" בגליל, הוא היה מגן ומשען לעדתו ודאג לצרכיה ללא לאות.
- 1836 - יצא לאור ספרו "פאת השולחן". זהו איסוף והסבר כל החוקים וההנחיות שלא נכללו ב"שולחן הערוך".
- 1839 - עבר לירושלים והעתיק את מרכז ה"פרושים" ממושב בגליל לירושלים. הוא עלה לירושלים עם בתו הצעירה, ברעש האדמה השלישי בצפת בשנת 1837 ניספו אביו, אשתו וילדיו, רק הבת הצעירה נותרה בחיים.
- כתב את "פנקס הכולל" - שבו רוכזו איגרותיו לחו"ל והוא משמש מקור רציני ללמוד על התקופה.
- בירושלים הטביע את חותמו על הישוב האשכנזי.

מתוך: תולדות ארץ ישראל / בעריכת יואל רפל
האנציקלופדיה העברית כרך כ'

מדברי דוד בן-גוריון

בספרו "מדינת ישראל המחודשת" על ישראל משקלוב

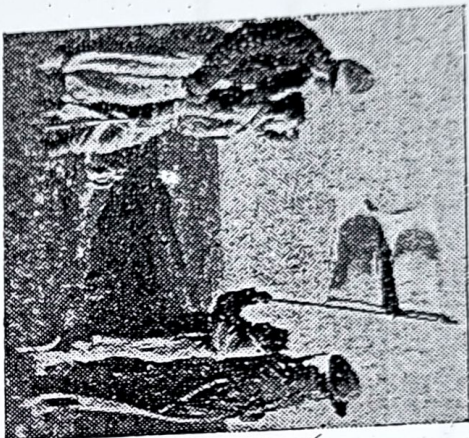
מאז החלה תנועת חיבת - ציון המאורגנת, ואחריה התנועה הציונית, אנו רגילים לדבר בביטול על "הישוב הישן" ... יחס - ביטול זה יותר משיש בו יהירות בלתי-מוצדקת יש בו התעלמות מרגשותיו ההיסטוריים של העם ומתולדות העם. "הישוב הישן" היה פרי עליות של היהודית התימנית, הספרדית והאשכנזית מאות שנים לפני המצאת המונחים החדשים ("חיבת ציון" ו"ציונות"). עליות אלו של בודדים וקבוצות שלמות, מונעות בדחף רעיוני ובכיסופים משיחיים, היו כרוכות בתלאות ובסכנות יותר גדולות וחמורות מאלו של העליות האחרונות.... ונדרשה אז גבורה ומסירות עליונה לעלות בארץ ולחיות בה. הדורות הקודמים שבנו את "הישוב הישן"... וקיימו אותו לפני "בראשית" של ארבעת הדורות האחרונים, ראויים להוקרה ולהערצה מצדנו..., הם קיימו בגופם ובנפשם קשר בל ינתק בין העם ובין הארץ, ובהקמת המדינה בימינו יש להם זכות לא קטנה, וזכות שאין להשכיחה. אולם הדבר הגדול שנתחדש בדורותינו האחרונים היה המפנה החדש בביצוע כיסופי הגאולה- הפניה לאדמה ולעבודה... רעיון הגאולה על ידי התישבות עצמם... בלי מפנה זה לא היינו מגיעים לעולם לעצמאות ממלכתית. ברבע האחרון של המאה השמונה עשרה, הפרושים (לא חסידים) והחסידים תלמידי הבעש"ט התישבו בצפת ובטבריה. בירושלים נמצא אז רק ישוב אשכנזי קטן של 50 נפש. יישוב הפרושים בירושלים גדל על ידי עליות ר' מנחם מנדל ור' ישראל משקלוב.

אמו - חנה שלמון לבית גרובר

סיימה את ביה"ס של מיס לנדאו בירושלים. לאחר נישואיה לאברהם סלומון נסעה אתו לבלגריה שם עבדו שניהם כמורים לעברית. בשנים הראשונות לשובם, כשמשה היה ילד קטן, עד גיל שש, נדדו ממטולה, לבית-שאן, לעקרון, לתל-אביב ורק ב-1930 התיישבו ישיבת קבע בראשון-לציון. אמו היתה מדריכה למלאכת יד במגרש המשחקים. ב-1939 יחד עם קבוצת הורים יזמו את הקמת הגימנסיה הריאלית בראשון, בה למד משה שתי שנים ראשונות של הגימנסיה. היתה פעילה בויצ"ו בעיקר בלשכה המשפטית. מותו של משה השפיע קשות על מצבה הבריאותי, ועד לפטירתה ב-1975 בגיל 69 לא התאוששה.

התקמה «נתחלים» - נקודת הנהלת

שנת ה'תש"ו

הללו לרשות הקה"ל, האדמה ההררית הוכנה למשק הררי עדי לאחל סיקול הקמת בריכת לאגירה וצבירה למי גשמים המרובים באזור זה. נציגי הקה"ל וקרן היסוד הסבירו כי נקודה זו היא ה-26 בשרשרת נקודת ההתיש-בות העברית בה במשך עשרת השנים האחרונות. במשך כל היום נמשכה העבודה עם השלמת הבנין והקמת הגדר הודיעו לשלטונות על הנקודה העברית החדשה.

משמאל: על הרמול הצופה לעבר הרי חברון וירושלים חוקקים המתישבים דגלי האהות. הפעם הבלטו אנשי "השומר הצעיר" דגל תכלת לבן.
למטה: הנקודה בשעות הבוקר המאוחרות.

12.2.47

על שטח טרדו בו 400 דונם בהרי חברון עלתה אהמול עם שחר קבוצת "צבר" מ"השומר הצעיר" והקימה את הנקודה הרביעית ה' שבין חברון וירושלים. שם הנקודה יקרה כנראה, נתחלים.

החזות, החרדה והקדחתנות המטורחית של העלייה, מימות "חמשה ומגדל" ועד לעליית הגג ליוו גם עליה זו. במשך תקופה קצרה נערכו ההכנות בכפר עציון - אם ההתיש-בות בהרי חברון - בעין צורים, ובמשואות יצחק, שהקמו לא מכבר.

בעוד לילה התאספו העולים, רובם מלידי הארץ התיכני עלית הנוער מקבוצת בית זרע, ואחם צעירים רבים, בהם סטודנטים אמריקניים מהאוניברסיטה העברית, שבאו להטות שכם ביקים העליה. הקהל המגוון שהסטודנטים החבלבו בחוכו, בילה ליל שימורים בנקודת היציאה, וכשעה שתיים אחר הצאת זוה השיי-רה לעבר מקום העליה, הנמצאת שלשה קילוי-סטרים מערבה מכפר עציון.

תפירת הדרך ל"השומר הצעיר"

אנשי הפועל המזרחי, שער עמה התישב במקום זה, ליוו את אנשי השומר הצעיר בכר-כת שלום והפילת חדרו. בשעה 4 בבוקר הגיעו עת השיירה וכעבור שעה קלה של נאומים נגשו המיסודים להקמת הצריף הראשון, מגדל פנים ארבע גגות חיל להקפת הישוב. בהגיע אנשי ירושלים בשעות הבוקר המוקדמות כבר מצאו את הנקודה על תלה. לעתונאים ולצ-למים ניתנה הסברה על הסביבה. שממת הסל-עים הממלאה את הגוף האפור מסביב, פינתה את את מקום לראשוני המסקלים, שהחלו בהש-בתם. הקרקע מיד עם עלייתם.

חולדות רכישת השטח מהוות פרשה בת שנים. לפני כמה שנים עברו מאות הדונמים

אמרה לראות טח

מסמך מס' 15-100

- נהרסת התקפה על דירי אבי טור. 6.6.48
- נהרסת התקפה על סדום. 6.6.48
- שסיטה על דירי אבי טור. 9.6.48
- כבוש בתים נוספים במוסארה. 9.6.48
- נערך עוד נסיון לכבוש את שחי, ג'ראח. 10.6.48

מן ההפוגה הראשונה עד -המסקת האש הכנה.

- נהרסת התקפה על הר ציף. 18.6.48
- שסיטה ומצוד שורה בתים ליד שער יפו. 9-11.7.48
- נהרסת התקפה על בית מנדלכאום. 9.7.48
- נהרסת התקפה על נטר דאם. 10.7.48
- נכבשת חירבת אל המאמה (הר הרצל) ונהרסת התקפה נגדיה. 10.7.48
- נהרסת התקפה על הר ציף. 11.7.48
- כבוש חירבת בית מוסיל (קרית זבלי). 12.7.48
- נהרסת התקפות על בית ישראל ובתי ההוגרים. 12.7.48
- כבוש מלחה. 14.7.48
- כבוש מספר בתים בנגול בית צפנה. 14.7.48
- קרבות באזור בתי מנדלכאום. 16-19.7.48
- שסיטה על משטרת מאה שערים. 17.7.48
- כשלון כבוש העיר העתיקה. 17.7.48
- כבוש ציף כורס ומיס קרי. 18.7.48
- הרחבת שליטתנו באזור בית נובה. 18.7.48
- נהרסת התקפה על מוסארה. 20.7.48
- שסיטה מוצלחת על המאחול-איום בזור ציף. 10.8.48
- נהרסת התקפה על הר ציף. 13.8.48
- כשלון ההתקפה על רכס ארמון הנציג. 17.8.48
- כשלון ההתקפה על רכס ארמון הנציג. 17.8.48
- נהרסת התקפה על דירי ישראל. 18.8.48
- נהרסת התקפה על דירי אבו-טור. 1.9.48
- נהרסת התקפה על הר ציף. 1.9.48
- נהרסת התקפה על מוסארה. 13.9.48
- נהרסת התקפה על הר ציף. 17.10.48
- כבוש ואלג'ה. 21.10.48
- נסיון כבוש ראס בית-ג'אלה. 22.10.48
- שסיטה על בתי המריטים הצמודים בודי אבי טור. 14.11.48
- שסיטה ומצוד בית הנגארה ליד שער יפו. 16.11.48
- נוחס הסכם בין משה ריץ מסקד כוחות צה"ל ל"המסקת אש כנה". 30.11.48

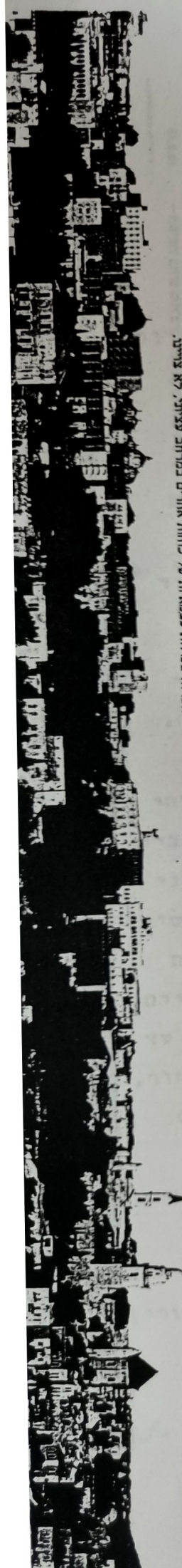
- כשתוק עם חטיבת הראל
- בשיתוף עם אצ"ל
- בשיתוף עם לוחיי
- הערה: פעולות עצמאיות של כוחות אחרים כמרחב עצמתי, לא צוינו.

- הריסת התקפה על רמת רחל. 21.4.48
- מסישת בית הדין הנצבא בנבול סלחה. 21.4.48
- התקלת ליד שפספ. 22.4.48
- הריסת התקפה על סקור חיים. 26.4.48
- נסיון כבוש קסמת*. 27.4.48
- הריסת התקפה על סקור חיים. 28.4.48
- מארב בכביש ירושלים - ירחו. 29.4.48
- נסיון שסיטה לואדי בוז. 30.4.48
- כבוש קסמת*. 30.4.48
- הריסת התקפה על גוש עציון. 4-5.5.48
- שסיטה ליען כרם. 7.5.48
- קרבות משליש באב אל אזר. 9-14.5.48
- הריסת התקפה על גוש עציון*. 12.5.48
- נסילת גוש עציון*. 13-14.5.48
- מסישת אוויר בסותחן א' ר"ב שתמט ע"י הבריטים עם צאמם (מבצע "קלשן"). 14.5.48

מן הפלישה ועד ההפוגה הראשונה.

- הריסת התקפה בנסבות בניק ברקליס ובניק הירדית. 15.5.48
- המסך מבצע "קלשן" (מסישת חומת הרכבה, חומת הכות, המטפה חוזרת, המטפה הרשמית, סוכנת בקמא, כבוש חמת אלנבי, בית הדוסים הממשלתי ומסרוב דירי אבי-טור). 15.5.48
- סניר עטרת ונתה ישיב. 15.5.48
- מאבצי פריצה לעיר המתקפה דרך שער יפו. 16-18.5.48
- המלחמה בכוש אבו-טור. 18.5.48
- המבסת תמורה לעיר העתיקה האשל בקליה. 19.5.48
- סניר בית הערבה ומפעל האשל בקליה. 19.5.48
- הריסת התקפות על "הדוסים" בתי מנדלכאום, בית ישראל ושכונת סאני*. 19-21.5.48
- כבוש סמור נוסר דום. 20.5.48
- הריסת התקפה על מוסארה ומאה שערים. 20.5.48
- הריסת התקפה על בית נון. 22.5.48
- נסיון לכבוש מחושת את שחי, ג'ראח. 23.5.48
- קרבות רמת רחל, המשך נסיל, נכבש מחושת, נסיל שחי, נכבוש ונשאר בירדנו. 22-25.5.48
- נסילת הורדאח. 26.5.48
- הריסת התקפות על סמור נוסר דום. 21-26.5.48
- הריסת התקפות על הרובע היהודי. 13-27.5.48
- הריסת התקפה על דירי אבי טור. 27.5.48
- שסיטה על מסרת מאה שערים. 27.5.48
- נסילת העיר העתיקה. 28.5.48
- נכשל נסיון לכבוש את שחי, ג'ראח. 2.6.48
- שסיטה על ציר בתי. 2.6.48
- נכשל נסיון עסקי לכבוש את שחי, ג'ראח. 5.6.48

י"ד

לית קרבות עציץ

ראשית המלחמה

ש-רמט המרכז המטהר, כוחות בריטים מועדים גישה מכוונת.	2-12,47
הדיסת התקפה על הרובע היהודי בעיר העתיקה**.	3-5-12,47
קרב על שיירה לטש עציון (10 הרצים).	12-12,47
מארב על התחבורה הצרפתית לחברון.	13-12,47
מארב לאוטובוס ערבי בדרך לבתחולת.	21-12,47
הדיסת התקפה על הרובע היהודי**.	23-12,47
הדיסת התקפה על מקור חיים.	23-12,47
פיצוץ חתנת דלק ברוקמה ששימשה מרכז ידועות לכפושית.	26-12,47
פשיטה על כפר השלוח.	26-12,47
פשיטה על בית סוריק.	28-12,47
פלישה לקסטת.	28-12,47
מארב בדרך דיר יאסר - עין כרם.	29-12,47
הדיסת התקפה על ימין משה.	29-12,47
הדיסת התקפה על הרובע היהודי בעיר העתיקה**.	1-3-1,48
פשיטה על המערה המוסלמית בשדה ג'ראת.	2,1,48
פיצוץ מפקדת הנגיף במלון סמירס.	5,1,48
הדיסת התקפה על מקור חיים.	5-7-1,48
פשיטה על בית צמאנה.	6-8-1,48
הדיסת התקפה על רמת רחל.	7,1,48
הדיסת התקפה על מקור חיים.	10,1,48
פשיטה בואדי בית.	11,1,48
פצוץ מונח הקמת בית צמאנה.	12,1,48
פשיטה על שדה ג'ראת ופיצוץ עמדות חבלים.	13,1,48
פשיטה לטש עציון נאלצה לשוב על עקבותיה.	13,1,48
פשיטה לטש עציון בנהלת בטיחות על הר-סב.	14,1,48
הדיסת התקפה על הר-סב.	14,1,48
הגבוה לטש עציון שנעה ברזל מהר-סב מתבלה וכל אנשד מוצאים את מותם בקרב נאש (הליז').	15,1,48
התקלות פלוגת בית הישיבים אחר הליז בקרבת בית גמאל.	16,1,48
כביש ליסחא, רוקמה הצרפתית ושדה בדר.	19,1,48
פשיטה לשיח ג'ראת.	20,1,48
פשיטה ליד הקסטת (אבו ג'ורג).	22,1,48
פשיטה לקסטת (בית שאחא).	30,1,48
פשיטה על בית צמאנה.	31,1,48
פצוץ בניין היפליסטין סוסס" ע"י בריסים.	2,2,48
פעולת תקיפה על רמאללה.	8,2,48
הדיסת התקפה על סמל האסלג*.	10,2,48
הפשיטה בתים בסלבת, השכונה מליה בידית.	10,2,48

פשיטה לבית צמאנה.	11,2,48
הדיסת התקפה על ימין משה.	13,2,48
פשיטה לבית צמאנה.	15,2,48
פשיטה על צור חבר.	17,2,48
הדיסת התקפה על הר הצופים.	17,2,48
הדיסת התקפה על רמת רחל.	18,2,48
פריקים בריסים ממוצאים מספר בתים ברחוב בן יהודה על ישיבה.	22,2,48
הדיסת התקפה על ימין משה.	23,2,48
הדיסת התקפה על הר הצופים.	26,2,48
מארב בכביש ירושלים - בית לום.	26,2,48
כנה נשמדת בשובה ממארב בכביש רמאללה-לטרון (הטיז').	4,3,48
הדיסת התקפה על בית ישראל.	10,3,48
נהג הקונטרול האמריקני חודר כמכוניתו לחצר המוסדות הלאומיים ומפוצץ אקר בבניין.	11,3,48
הדיסת התקפה על תלפיות, חוות הלימוד ארנונה.	11,3,48
הדיסת התקפה על מקור חיים.	11,3,48
הפשיטה בית היהודים שעל.	17,3,48
התקלות ליד אשד.	18,3,48
הדיסת התקפה על מקור חיים וימין משה.	21,3,48
הדיסת התקפה על הר-סב.	22,3,48
מכונית חומת ללא נהג מתמוצעת לרגלי ימין משה ונורמת להרס רב.	23,3,48
מארבים בדרך לנהל יעקב תערת.	22-24,3,48
בהתקפה על שיירה ליד שעפט נהרגו 14 איש.	24,3,48
בני דניאל נחמסה שיירה בשובה לטש עציון. אנשד מתבצרים בצדי הדרך ומתלצים רק לאזור התמורה הנצא הנריטי. רב השרון שהיה מולך לירושלים הולך לאבד נפש הישירה נסר לערכים.	26,3,48
הדיסת התקפה על נהל יעקב.	28,3,48

מנהיג ער לפלישה

הדיסת התקפה על מחצבת צנא.	1,4,48
קרבות הקסטת: כבוש הכפר ומשליטי, הנגמ, הדיסת התקפות גנריות, הדיסת עבר אל קארד חוסיני. שיירת נחשן עוברת*.	2-8,4,48
הדיסת התקפה על משק הלדים מצא-ארה.	3-5,48
הפשיטה המשוישה צמנית-מערבית לבית נמ.	4,4,48
נסף חבלה בבית המוצעה המוסלמית בשדה ג'ראת.	4,4,48
הדיסת התקפה על נוש עציון.	4,4,48
קרב מחצבת צנא הנפילת המחצבת.	5-6,4,48
קרב על המנור בנש עציון*.	12,4,48
השיירה להרס (77 חללים).	13,4,48
מארב על התחבורה ליד שדה ג'ראת.	16,4,48
מארב בכביש עטרות - נהל יעקב.	18,4,48
הדיסת התקפה על נהל יעקב.	19,4,48

מ ש ח ס ל ו מ ו ן ז"ל

14.2.48 חר-הצופים.

ח ד ס ח.

נחקעתי לכאן אחמול במקרה. יצאתי מן המוסד בבקר בלבוס הדור מתוך בסחה שאחר העבודה הקשה של הימים שחלפו נכון לי יום מנוחה. אמנם כמה מאנשי חיו צריכים לצאת עם פטי לפצוץ בית הקאדי שבשיך ג'ראך אך צפיתי כי לי נכון יהיה יום חופש. החכוננתי לסחק סניס. סקרתי את המגרש, הלכתי לסדר סדורים למסוח ולפחע שמעתי קול מוקס ולאחריו יריות. "הדרך לשיך ג'ראח" - "סיורח מוחקפת", צף ועלה כהרף עין הדבר במוחי. פקדתי מיד על האנשים להיות במצב חכן עוד בסרם תבוא הפקודה.

חיינו מוכנים בזמן עם שני משוריינים. נסעו מהר לעגול ה- דרכים בשיך ג'ראח סס ראיתי משמאל את האמבולנס הלבן תקוע בתעלה. באמצע הדרך האוטובוס נסע במהירות תחת אש רצינית כעבור 40 מסר ראיתי תעלה עמוקה חוצה את הכביש ולידה המשורין שנוקס. רגע הרחתי חנה המלכודת, בכל אופן פקדתי על הנחג לעבור מימין על הטיסה שהכביש בעני עליח. הססתי שמא נתחפך סס בכל אופן הצלחתי לעבור חיו לי שני פצועים. החלסתי לפרק להורידם ורק אחר כך לחזורשנית. בהם מתברר שיש לנו 3 פנצ'רים ומשאבת המעצורים מתקלקת. מיד התחלנו בעבודה מאומצת ורק אחר כשעתיים חוקן הדבר. המכונח הינייה שלנו חזרה העירה. בינתיים חכינו לחגבורת שתצא מן העיר. כדרי לחפות על הוצאת הפצועים ירדנו עד חואדי למסח. התכוננו וחתחלנו עולים לכוון בתי המופתי בנסיעה לאחור. היתה זו נסיעה אסית כי הנחג כוון על ידי אחד החברה. הגענו למקום שבין בית אנטוניוס התפוס על ידי הצבא ובין בית המופתי. הערבים הסתררו מאחורי עמדתם. רק חכפיות טלחם בצבצו. האשנבים חיו ערוכים במכונות לתצפית וחבסחה היקפית. גסיתי להתקשר עם הקצין טלחם וחוא סרב לבוא. יכולתי לראות יפח ווח המצב. שתי מכוניות תקועות מאחור ולפניהן במרחק 60 מסר תעלה גדולה בה תקוע חיה משורין אחד וכן משורין שני - כנראה של החגבורת שלמי הסלפון נסע בה צבי סיני.

./.

מכונת שריון בריטיה חסמה בעדנו את הדרך מעבור את בית
 אנטוניוס, וזרחי להר והחקשרתי שוב בסלפון ושוב נספתי לבית אנטוניוס.
 התגבורת ממול לא הופיעה. נסוגתי ובדרך נחכרר לי שפצוע אחד נמצא בשדה,
 שלמסח מגן בית הקברות. הצבתי חפוי ושלחתי 2 בחורים להוציא אותו.
 אחר מאמצים הוא הוצא. הוציא אותו יוסף זה שלפני כשבוע נאסר בעוון
 אשמות שונות ביניחן גם גניבת רכוש, אחד מחג' ה-16. מאז המאסר הסתדל
 להאצטיין ולחיות בסדר. רק בשעה מאוחרת בערב התחיל הצבא מביא פצועים.
 נחכרר כי נהרגו כ-35 איש. הדבר חורח מצב רוח א רע. הסברתי כי הוסר
 רכב זחל מכשיל כל עבודה בתחום זה. צונתי כי בסעה שבנות הברית כבר
 פלשו לגרמניה סבלה עדיין לונדון מפצצות חרטה והרעשות אוירונים ו-
 נהרגו אלפים. ולפיכך כשם שהם ידעו להחזיק מעמד כך יחכן סאנו נכבד
 את הקסטל ונסכול לעומת זאת חרבח בשייך ג'ראח כל עוד מונע מאתנו
 הצבא לכבוש את המקום. (אנו הפסקתי לכתוב כי במוחי נרקמה תכנית כבוש
 של המקום ביחוד מצדו המזרחי).

בלילה ישנו יפח. מובן שות מרבית הערב ביליתי עם בת-שבע. היא
 עמדה בודדה ומשמימה כל היום, בזמן שהשוצחי ודאגתי לאנשים היוצאים
 בודאי גם נפגעה קצת. בכל אופן בערב בילינו יפח למדי.

מוזר כמה חוש החוכה שלי והתפקיד שלצנח תמיד בחייו יותר מרגש
 חרצון הפרטי. כל הערב ניסיתי לשכנע את מסה חגרוך שכדאי לחזור אל
 כל עוד הצבא שם. היום בבוקר ניסיתי לשכנע אותו לאפשר לי לנסוע עם
 סחי המכוניות המשוריינות עד לואדי משם בדרך העפר עד לבית ספר לסוטרים
 ומסם בדרך רמלה ירושלים לעיר. ברור לי ששם אין מוקסים משום שאין
 מצמים לנו בדרך זו. מיריות אין לחשוש. השריון שלנו טוב וכוח האש רב.
 ואם גם נעלח על מוקס יש שם אפשרות סבוב וחזרה עם אחד המסוריינים
 וסיבה תמיד בשדה סזוחי בעיח חרבח יותר קלח.

* * *

אחמול עליחי טוב את הפנקס שלי. הוח חימים בשבט סעבר
חועלו כבר על דפים אחרים. נדמה לי שהפסקתי אז בספור פרשת יום
ששי החולף. אז חסנו בבוקר עזרה לאצ"ל שקבלה מאנשינו. החמושה
וחפוי מן הפלמ"ח כשבאנו כבר לא נזקקו לנו. אחר כך נחברר שהאוטו-
בוסים הללו לקחו שאבנים וחעלו אותם במכונות בסוק מחנה יהודה.
וכי סבתו בכפר למעלה מ-250 איש. עלי להודות שלבי ורגשותי בססת
זה ממש נתאבנו ואני לא התרשמתי מן הדבר. בת שבע הזכירה לי אמס
כי הדבר דומה ללידיציה. אכן נכון. עלי לעמוד על מסמר רגשותי
למען אדע להגיב כהלכה - אולם מאידך אני חייב לסרין עצמי בפני
רגשות מופרזים כי תוך סערת מלחמה זו עתונפלים עשרות אינך יכול
שלא להחפך לקר מזג. רק בשבוע האחרון נפלו שלמה צדוק, מאיר אריאלי,
שלא חכרשתי מעולם ובכל זאת נגעה אל לבי נפילתו. היום יסבתי ארוכות
אצל הפצועים שלנו ושמעתי את טקא נוחיהם ותלונותיהם. אך על זאת בפעם
אחרת. בערב יאצנו לחפוש הדרך סאינה קימת ואשבנו. למחרת חכנתי בצוע
פעולת מקוש בדרך עין כארם מלחה. בעמדנו במחצבה ראיתי פגזים שמיד
זחיתים כתותחים מתפוצצים בוח בית הכרם וגבעת שאול. ההרעשה באה
בכוון בית איכסה. הסברת היתח סזהו הגיים של קאוקג'י. לפיכך חנינו
בערב בבית הכרם למקרה א התקפח מן המערב. כלילה זבין ססי לשבת
חפה הפלמ"ח טוב את הקסטל. ביום ראשון יצאנו אם כי צאצא באחור מה
לדרך עין כארם מלחמה עם שני מוקשים. היו קשיים מרובים בקשר ליציאת
האנשים. מאז נפלו נעם וחבריו ומאז מקרה חשיירה לעטרות חדר מעין מורך
לב ללכות האנשים. טוב אין אותו ססון הקרב וחדות היציאה. הפחד החל
לחדור ללכבות. היו קשיים, אנשים נסו לחשתמט, בסופו של דבר יצאנו
במאוחה מח. ליד הדרך נחקלנו מזקיף ערבי. חוששני ססטינו יותר מדי
סמאלה והתקרבו יחר המדח למלחה. חקפדתי שהנסיגה תהיה מסודרת, בכל
זאת נחברר לי בבסיס כי אחד הסוראים שאיר מוקש צאצא בדרך. שאלתתי
אותו מיד חזרה ומאחר שראיתי כי חשש לצאת תחת צליפות (בינתיים האיר
היום) חרבצתי כמה כדורים באויר כדי לדרבנו. בינתיים ראינו מן הבסיס
אוטו עובר מעין א כארם למלחה. פתחנו עליו באש אך הוא חמק ועבר.
נראתח יחידח ליד מלחה וסוב פתחנו עליח באש.

חזרנו לבסיס, כלילח שלמחרת נשלחה חוליה למצוא את המוקס.
דבר לא נמצא. יום שני חיח יום חמשי. בערב קיימתי שיחה עם כל המ"כ
והרבצתי בהם מוסר. אני מקוה כי גם עתה בהעדרי הענינים כשורה.
נדמה לי שבשנלר הענינים מחילים לרפוק. אך אני מוציא את כל כוחי
בענין זה ששמו יצוב, צבא עברי. ההתעכבות כאן כהר היא הפוגת מה א
עברי.

גדעון בקס שחרור. בחור בן יחיד חואא זכאי לעבור לח"מ ו-
קשה לו לראות את החבריה יוצאים כל יום לעבודה ולסמחים וחוא נשאר
במקום. זמן לוכזוס זה של חרור בנה יחידים מפעולות קרבנות בח"מ
היא לוכזוס סרק עמים רבי חילים וצבא יכולים להרשות לעצמם. טרם
נכנסנו למסרה טוטלי של לחימה אם מוסיים אנו דברים כאלה.

רציתי עוד לכתוב על המצועים, על פלוגת נעם על החיה סאני
מהרהר עליה גם כיום אך בחוץ נשמעות יריות מרובות כנראה נסיון
התקפה ויש לצאת. כבוקר נראו כמה מכוונות בגיא פתחו עליהם באש והן
נעלמו. מי יודע מה בחוץ. כאן בספיח הסגורה שקט. אך יש לצאת לראות
מה קרה.

2. 15 יום אתמול עבר בסקס. אסור לנסוע בדרך חספר לא נתנו לי. שלחתי
את אחד מאנשי לעשות כרטיס טוחים של עמדה אחת. כמו כן פסקנו קצת ב-
צליפות מבנין רסנור. ראובן הצלף פגע ב-2 ערבים ממחלקה עיהקית
שצדה במרחק קילומטר. פגענו באוטובוס פתוח שנסע לא-סור. ובערבים
על יד בית אנסוניוס. בקרתי באוניברסיטה בלוח ישיחו מי שלמד עמי
בגמניטה. מוזר ביום למגסו והוא מצית לי בכל ומסתכל עלי כעל מוסיע.
במשך סיורי אתמול עם יואל המפקד החדש של המקום מצאתי כמה ענינים
להתברר בהם. ענין בדיקת ידיעות, סכום ידיעות ש"י. בערב אוא טוב
בילחי בחברת בת-שבע. מצאתיה חרבה יותר נכונה ונעמיקה מכפי שציפיתי.
היא יולה לאין שעור על אורח. מבחינת פקחות חיים ותכונת חיים. היא
סונה - כפי אשהתגלחה בינתיים, מבחינה בזו שנושאי שחתנו הם פחות
מילוסופיאים כללים על נושאים חיאורטיים או אכסטראקטיים אך יש לה
חברות מרובות. מסומני אם אדע לחדור פעם למחות המושג אחבה,

ועומק תחושתי אך אני מתחיל לחבבה יותר ויותר. מטבעי הסטן אני בענייני בנות ורק העזתה של בת-שבע וסמני העדוד שגלתה לי כשלטפחיה אז בקולנוע עוררנו לצעדים נוספים. מאידך מעולם לא חחודיתי ולא אמרתי להם שאני אוהב אותן ואני חושש מפני חברי. קשה לי יהיה ביותר להיות כלפיה כנה ויש עד כדי נכונות פגיעה כשם שהייתי כלפי אורה...

קשה לי א להגדיר מה עש בחיה. אביב שאל אותי לפני כחודש כשבתיה צפה ועלתה בזכרוני משחזרה לירושלים צמאצמאם אם אוהב אני אותה עדיין ? ואם כך הדבר הריחו מוכן לפנות לי דרך. גם לי קשה היה לומר אם אוהב אני אותה, ידעתי שקנאתי באביב. יותר נכון רגזתי עליו ועליה שאין היא בודדה בהעדרי. הרחתי בה ויתכן משום שחיתתי אני שקוע אז רק בעבודה בלבד, ללא מגע אשה. עתה מששבתי למגע רך ומחוך זה בחיקה של בת-שבע יש לי אפשרות בוחן יותר מפותחת. ונדמה לי שלבתי יש עדיין מעמד מיוחד בחיי - סמני. נדמה לי שגם לי נסיר מעמד מיוחד לגביה. בשעה שאני מתקשר בסלפון למטה הגדוד בו היא עובדת כיום לאחר פעולת או מבצע חס אני - כך נדמה לי - בקולה מסחו מיוחד אישי שיש בו יותר מסון של "חסד נעורים". מוזר עוד מעט בראשית מאי יחלפו שנתיים מיום שחלצה פרסת התקשרותנו (שוב איני רוצה להשתמש במונח אחכה) וכנראה היו בח בערסה זו סמנים מיוחדים.

הפצועים הם פרסה מיוחדת. מלוגתי יש כאן כבר למעלה מתריסר פצועים נוסף למספר גדול של פצועים שבועיר. נהגתי עד כה לבקר אצלם לפחות אחת בשבוע וידוע לי כי צקאחא צזא עיתי בזה את עולמי בעיניהם. הדבר היה עולה לי במאמץ קל ומביא להם קורת רח מיוחדת. בת שבע ספרה לי איך חזרו בחורים אלה וחממלו מן העובדה שבקרום. "את יודעת מי בקר אותי היום ?" מוסחן" הזיבר היה בלי יותר מצעד טק' של כל אדם שואף לפופולריות וזכאי לכך. אני באמת חס חבה למשה זה של זור. בכלל כל אותו ענין של "הקרבה" למען הצבור על עסקנות צבורית טבוע:מו כן בדמי עד שאני חס בזה הנחה פרטית שבה יש תמיד האלמנט של בקשתופולריות והעכה מן האלת והצבור. מובן שאני נהנה מהעובדה שהחברה שבי רצון ממש כשם שאני נהנה לשמע איך אנשים שונים בבית החולים הזה מתלחם ומספרים איך חיותי היחידה שפרץ ועבר את "גיא המות" שבכביש.

השצתי אחמול יחס זה בשעה שמנחל המכבסה שמה לחת לי זוג מכנסים חדשים.
וחיום כשהחד העובדים חזר וחזמינני לשבת וטען שחבל שאין רבים כמוחי,
אני משום מה הסמקתי. טרם התרגלתי לכך. אך בכל הפרסה המתחוללת רואה
אני סימן טוב להצלחתי בעתיד.

שוב לפרשת הפצועים. עולם מיוחד. כולו סרוניזו כלפי הפקוד
שסעה וגרם לכך שנמצעו. הפקוד שזנח אותנו כאן בבית החולים מבלי מבקר
מבלי אספקח וסדור. אנני מנסה להרגיעם ולהחוכח עמם. רבים מהם יכולים
לחזור ולספר על פרשת הפצועים וקרבותיהם. אך רובם חגיבים ואני פשוט נחנה.

צדקא עדיין שוכב ללא יכולת דבור. מראה פניו יותר טוב היום.
כנראה שתכוא לכאן היום שיירה צבאית. לא ברור אם יחזור אהה או לא.

19.4 אחמול ירדנו למסח. ירדנו ברגל בסך הכל 13 חברים. היה עלינו
לסחוב את הרובים של הפצועים ושל הנהגים. הדרך היחה קלה עד לכביש
למרות החשש המרובה שלוח אותנו. מעבר לכביש פחת החשש אך הדרך היחה
כבר יותר מלאה תחתים. יצאנו בכעה 02.30 לאחר ששקע הירח הגענו
לסנהנדריה. ב-14.10. לפני כן כסנו את הפנים בקפה יבש לעין, לא
נחלט ואנשים שמו גרבים גדולות על גרביהם. בדרך כלל היה מבצע אל
לא רע. אנסי פלוגה נעם שיצאו עמנו חלכו אחרינו אצעינים עצומות,
כי נתרסמו ביותר מאתנו. כבר למעלה עם הצליפות מצאנו חן בעיניהם.
הם בחורים טובים וממושמעים אך אינם מאומנים ביותר.

בעוד נסחפתי מיד לעבודה.

בליל שישי ומוצאי שבת היו מסנות באוניברסיטה. וקדתי ובילתי
שוב בחברתה של בת-שבע. עם יואל נתיידתי לגמרי. הוא מצא חן בעיני
וחיינו מהר מאד גלויי לב כירידה ותיקים וזקנים.

18.2.48 עוד כמה שעות נכנס ליום ה-80 של המערכה הנוכחית. דומה כי חדשים חלפו מאז נורו היריות ליד לוד ובמרכז המסחרי, כל התקופה שלפני אותו לילה שכור נצחון נראית לי כמשוששקת בערפלי העבר, לפעמים נדמה לי כי כל חלוקת השנים ועונות הטבע כאילו נסתיימה ונתחדשה באותם הימים. סקירה קלה אל העבר וכמו על חבד מתיצמת דמויות מוכרות, מראות חולפיים... אותו יום שטוף שמש במורד הנסיכה מרי... סנחדריה... פעולה ראשונה בשטח-חלת-א-סיחה... הפלוגה... מעלה... שיך ג'ראח... חר טוב... וחוזר חלילה. הנה מזדקרים ציורי פניחם של החברים הנופלים יצחק פוחי, דני מס, שאול פנואלי, יונה לוין, יעקב כהן, הרשקו, יענקלה ישראלית, צ'יצ'ו חילי לפלוגה - יעקב שמואלי, בן, יהודה כשוף... כל חלל ועמו המחלומה לנשאר...

כן זופי מלחמה - שנאתי את המונח מארעות הנשמע עדיין לעתים נדירות, רוחי הצברית נוקעת ממלה זו אשר רוח של עדת חסות ומעוטים נודף ממנה - וספק אם רבות המלחמות דוגמתה. זוהי מלחמת העצמאות... ספק אם אנו בני הדור אשר לנו כל פרשה זו מובנת מאליה אשר גדלנו בהגנה עצמאים ברוחנו יכולים לחוש כיצד תראה תקופה זו מבבשת מאלה עיי הדורות הבאים? לפיכך מצאתי לנחוץ לחזר ולהעלות את חוויותי על הנייר. יומני שבק חיים לפני למעלה משנתיים עתה נגזר עליו להתחדש. יתכן וחוש שמיר דחפני למעשה זה. יתכן וזה שונה מרצון התרכבות גם לא כלפי חוץ עתה - לפחות בעתיד ואולי אין זה אלא ביטוי לרצון תהתיחדות שגבר שבעתים בשמונים יום אלה עת כמעט ולא נתן לך לקרא בשקט, לחאזין למוסיקה אהובה, להתייחד בחברה לכתב מכתב, לחוש את "האח הכוערת" אותה אח סמלית של שלוח ובטחון... אני מקוה להעלות על דפים אלה את משטב הרגשתו של איש המערכה האדם הלוחם והמקים את הצבא העצמאי. לחימה ובנית צבא עצמאי שתי פעולות אלו משתזרות זו בזו בעבר הקצבי.

ועתה חזרה למעגל המאורעות.

30.11 ראשון. אני צמוד לתיבת הרדיו, לא, איני מצליח לקלוט את ליק סקסס, בלילה הקודם האזנתי עד חצות ובלב פועם שמעתי את ההודעה על דחית החצבעה, בלילות ראשונים הייתי עד שמיעה לכל רחש וחידוש שם באו"ם. חלילה נואשתי, הלכתי ליסון בלב כבד. בשעה 02:00 (זהו כבר הרגל צבאי) נתעוררתי לקול קריאות השכנים - המדינה נתנה, העמים הכירו בזכותנו. ומיד לרחובות ההומים. אי שם נורות יריות שמחה. היריות מתלכדות. אחרון חבליים, ר' מנשה מאירוביץ לוחש בקולו חזקן מלות פרידה למצוטופפים על יד ביתו. דמעות מחניקות את גרונו... אני חוזר שכור שמחה... בכקר שוב חזרה לירושלים. שם צוחלים הפנים מכל עבר. מעיבה הבסורה מלוד על ארבעה חרוגים מיריות על אוטובוס מחיפה^ה הרחובות הומים מאדם. מתכווננים לתחלוכה.

במוסד הכל שמחים. אנשים שונים מאחלים לנו הצלחה בתפקידינו הדפלומטים החדשים. לפני ארוחת הצהרים מגיעה אלי הוראה להתייצב במקום מסויים. בזה

מתחילה למעשה עבורי פרשת הגיוס. אך עד היריות הראשונות עבורי עוד עתידים לחלוף יומיים.

אחייצ תחלובת חוגגים עלי מוטל לשוטט באופנוע בפיינות שונות ע"ם לקאות מה המצב. משטרות קטנים שלנו משוטטים ליד קולנוע ציון. בערב סובכים זוגות מזוינים ליד בתי הקולנוע למנע חתנקשויות. עם ערב אני נשלח מהר לבדק את סדורי השטירה במושב זקנים. הכל פרימיטיבי עדיין ביותר. האנשים מחכים בבית ההגדרות עד 11 בלילה ומתפזרים. למחר שוב זוגות משוטטים. אנו יוצרים תכנית לארגון כח מצומצם שהרי בינתיים הכל שקט. בעום שלישי בבקר השכם אני נקבע לקצין הפלוגתי התורני. עם בקר אני משלח 5 זוגות לסביבות שונות ושמה ושוב לב אני נכנס לחדר ע"ם לכתב שלקרא. לפתע טלפון מתריע - הפגנה ערבית ליד קולנוע רקס.

אני אוטף כמה אנשים תופס את המיט צבי ולאחר שהיה של כ-10 דקות עד שהוצאו האקדחים המסכנים ממחבואם באחד מבתי הכלון (נאלצנו להתפזר משום שבקבותינו הלכו עשרות יהודים סקרנים) ירדנו ברחוב הנסיכה מרי. הגענו עד פנת ר' זה ור' יוליאן כשההפגנה הערבית הופיעה. מלכתחילה חסמו מסוריימי המשטרה את הדרך וההמון החל יורד לר' ממילא אך לפתע החלו המסוריינים נסוגים חזרה ואחר ההמון. שלשה מפקדים נשארו אז מלפנינו מתקרב ההמון המשטרה כבר מאחורינו.

דין מכאן לא נזוז - אני אומר לצבי המהטט - שולף את אקדחי ומנסה לירות. אך לשוא בינתיים יורה חיים מן הצד השני צבי ואני עונים אחריו. ההמון מתעכב. אני קופץ לאחור תופס מחסה אחר עמוד הכניסה של קולנוע רקס ויורה שנית לעבר הקהל המתפרע. בין רגע מזדקרים לשמאלי שני שוטרים עם טומים. מתחילה חרדיפה. למטה לעבר הקופה, אגוף קל לעבר הכנינים והחצרות. השנים עדיין מודעים לפתע הבחנתי בדלת אחורית של חנות. נכנסתי פנימה ויצאתי שוב בר' מרי למעלה. אנשי החנות שמחו לקראתי. פרקתי את האקדה ושוב אנו מתלקטים למטה. ההמון נסוג לעבר מרכז מסחרי. אנו תפסנו כנין ליד קולנוע רקס. הנשק ברשותינו כמעט אפסי. כעבר מחצית השעה מתברר לי כי יהודים גרים בכנין שבפנת ר' הנסיכה מרי וסט. יוליאן אנו יורדים לשם. אחד אחד מתכנסים האנשים לרשותי עומדת כתי 12 איש. ארגנו את ההצגה ושנים ירדו למטה לפקה על התנועה כל ערבי וזר גורשו ללא רחם.

עין עולה ממרכז מסחרי. תגובה נמרצת מצד בקרב היהודים שבמעלה הרחוב. הם מנסים להתפרץ מטה אך המשטרה חוסמת בעדם. מתגודדים ליד קולנוע רקס. חנה מן חגג אני רואה מישחו הזוחל על גג הקולנוע ולפתע מתלקחת הלהבה. שוב מתלקטים הערבים ממש למטה מן הכנין שלנו הם נעצרים ע"י שרשרת צבא. אני מצביע על קו דמיוני בכביש ומודיע כי אם הערבים ינסו לעבר קו זה נשיל עליהם רמונים ונפתח באש.

לא. הערבים אינם רבים. הצבא אינו נושאן להם לעבר וחבל עדיין לבזבז את הנשק על מספר מצומצם. החרגשה שלנו היא זו של שלשה ערבים קדם לכן. אין כל חשט מחפוש או מאסר חרי לנו המדינה.

לפתע אש חזקה מצפון. היריות מצד הדאר. אני צועק לנשארים על הגג התחתון לעקב ולראות מי היורים. יתחיה זו מעשיה יפה לעתוננים מהרהר אני בראותי נוטרים ערבים ומשטרה יורים עלינו. האש חזקה. אני צועק לסגני לבדק את הכניסות ולעקב אחר היורים. אש... שקט קל... חריקת הסלם אני פונה לעברו

מוטיע סריגנט אנגלי לבוש כחוליים. Gal yr boys הוא צועק ומונה לעבר זה שמשמאלי. אני מניח את האקדה בין חטנקים של המים אשר על הגג. כשאני בזכר במחסנית חרזרבית אני נשען ליד המעקה וזורק הכל למטה. יורד בסולם נוטל את המעיל עוד אנגלים מופיעים. לא. אין הם באים מחדר המדרגות אלא מבית סמוך וסם פרצו דלת בקיר המשותף. עתה מובן מדוע לא הוזחרנו קודם לכן. על המדרגות עוצר אותנו איש הכולשת משוחח אתנו קצרות לפתע מופיע אוטר מלמעלה וטוען שאת חרמון שבידו תפס ליד יוסף. אחר מוים קצר נלקח יוסף הלח בשפשותו לא הכחיש שנשא רמון אלא החל להתלכח ולהוכיח שבזמנים כאלה מותר לשאת נשק. צעקתי לו להמסיק להודות בנשיאת נשק אך הוא נלקח. הסוטר עולה למעלה אני נשאר יחידי בחדר המדרגות. דלת נפתחת נעם ובאורה מכניסים אותי מנימה. אנו סגורים ארבעה בדירה. למעלה עוד מספר בכר מבלי שבוע דבר עליהם. כעבר חצי שעה מובל יוסף למטה בלווי מסמר. אח"כ עוד 4. מה עם הנשק מנקרת השאלה במוחי?

אני בודק את המעיל שהיה תלוי על הסולם והנח הוא נקוב כדורים לגמרי. חבל על המעיל היפה והחדש. שתיים אבא חלפו. מופיע שכן צעיר ומביא 3 אקדחים שהושארו בחדרו. מתברר שרק 2 אקדחים נלקחו 3 אקדחים נשארו על הגג העליון ו-7 אקדחים הוחזרו. אנו מוקפים עדיין מסרה. בטלפון אנו מוסרים דיש לכל המכרים. מכונית עוברת ומודיעה על עצר. אני מחליט להסתכן ולצאת. יוצאים כחור ובחורה. הם עוברים. נעם ואני יוצאים אחרונים. גם אנו מגיעים לבסיס כשהכל חושבים שאנו אסורים.

עד שעה מאוחרת יושבים אנו בגמנסיה ומספרים וחוזרים ומספרים מה ארע במשך היום. בשעה מאוחרת מסתחררים אנו עימם להפגש למחרת בבקר במועדון.

20.2.48 יום ששי. סו"ס קבלתי חמש. יותר נכון נשלתי לעצמי. מעמדי כמפקד פלוגה קשה שבעתיים מבחינה זו והחלטה לפרש ולצאת ל-24 שעות מהעבודה הנוצרת כמות כהפקרת העניינים. בכ"ז דאגתי לטדורים עם שאר קציני המטה ליציאתי. עתה יושב אני בחדרי לבוש בגדי שבת ונחנה מחוית הערב - אכבשיה, ארוחה דשנה שאינה נאכלת בחשיפה, ומוטיקה טובה - הקונצרט הרביעי לפסנתר של בטקובן. אמס היתה במוסד מסיבת סיום - יותר נכון הסבת פרוקט - אחד אחד אנו עוזבים את המוסד פורשים בחשאי לתפקידים מלחמתיים או טלחמתיים למחצה עד אשר נקרא ביוני - יולי לשרות המדינה. אשר לי אכול ספקות אני אם יהיה בי העוז אז להיהפך למשרדניק פשוט אולם זיה לצרה בשעתה.

היתה אוריה מיוחדת אמס. המלגנו לעבר. בין הנוכחים היה ארה"לה שבא מת"א עם קולונל יהודי מחצבא האמריקאי. אדם נחמד וחביב שידע להתחבב על כולט והתפעל כתינוק מספורי על פלוגתי. משירי הפלמ"ח מרקודינו וכיו"ב. היה זה אדם שלחם באסיה ואירופה. יד ימינם של מצביאים גדולים והוא נותן כיום את חלקו למאבקנו. האוריה כאמור היתה נפלאה. אטמוספירה טובה משהו המזכיר את העבר המופלא של נשף פורים עת חוטל עצר ואנו קימנו את הנשפיה על אף הכל.

שוחחתי עם לבבי על המצב הפוליטי. מוזר בסערת המלחמה חלפו כל ספקותי, לי נדמה כאילו הנצחון הצבאי והמדיני הוא דבר בטוח ביותר. כשקראתי היום את העתון כולו מאלף עד תו - דבר שלא זכיתי לעשותו רבות לאחרונה - עקבתי בהתענינות אחר המאבק בין בוויין והחוג של מיניסטריין החוץ האמריקני השוקל נפש, דולרים אינטרסים ובין המעוש התומך בנו כ"ן אם מהכרוז בצדקתנו וכ"ן אם מרדיפה אחר קולות ומצביעים לקראת הבחירות הקרובות. הבטחון הסמיר בנצחון מזכיר לי את תחושתי במלחמה העולמית האחרונה. גם אז טוזרים היו לי הפקפוקים שהובעו פה ושם בקשר לנצחון. לי ברור היה תמיד שהנצחון לבנות הכרית יהיה. נדמה לי שיש בכך גם סימן למלחמתנו זו.

העבודה היתה היום שגרתית, שוב רכוז ענייני הנשק וסכום העברות כליים מבסיס לבסיס. הסלוקר הצעיר שלי רכז סו"ס את הנשק לפי החלוקה החדשה ואם כי הפלוגה נחשבת לפלוגה עשירה בנדון חרי מצבנו די עלוב - בכל אופן רחוק מלחשבי רצון.

אמס סוכם במטה הגדוד שיש לחסל את בית המופתי. אני ומחלקת הרזרבה נחמה המכצעים. נסעתי מיד להר והצצתי מן המסורין ע"מ לראות יפה את השטח. לא ראיתי הרבה כי נורו כמה יריות על המכונית. מלמעלה יכולתי בעזרת משקפת לראות לבדק יפה את השטח ולפ"ן תכנית פעולה אפשרית ומתקבלת על הדעת. נראה לי שהעקרון מכרח להיות זה של חדירה שקשה ודבר כזה אפשרי רק בלילה חשוך ואילו אנו צועדים לקראת ירח מלא.

בקשר לפעולה קבעתי עם קצין ההדרכה תרגולת מיוחדת. היא היתה צריכה להתקיים מחר אך תידחה בודאי בגלל "מצב הכן" שהוטל ממחר בבקר עד הכהרים.

מקרה מעניין ארע לי היום כאשר פסקתי דינו של אחד מאנשי לבטול חפשה על אשר יצא מהבסיס ע"מ להחליף אנו בעליו במחסן ללא נסילת רשות. הוא הודיע כי לא יקבל את פסק הדין. חרבתתי בו קצת ציונות והסכרתי לו שכל הליכה ללא רשות מבסיס מחבלת ביכלת הפעולה שלנו ולפיכך כל יציאה וגם מוצדקת אך ללא רשות תחשב כפשע. האדם יצא ואני לבי כבד עלי. אחה"צ הופיע ובקש רשות להתיצב לפני ע"מ להתנצל ולחזור בו מדבריו. לחצתי את ידו ושמחתי על כך.

12.4.48 יום שני.

חושבני שהפנקס הנפלא שהכיל כל כך הרבה הגיגים ומחשבות אבד ביחד עם האנדרלמוסיה שתקפה אותנו במחצית השבוע החולף כשהוצעם עלינו תפקיד הררבה המחוזית.

תפקוד זה נלקח מאתנו ע"י פלוגה ג' ואח"כ ע"י פלוגה א' עם כניסתנו למחנה הקבע. פלוגה א' של מוסקה ששבה מתקופת אמונים ממושכת הספיקה לעשות בתפקידיה הרגילים יום יומיים ואחר כך החלה הפרשה של הקסטל. בליל שישי עבר נכבש הקסטל ע"י הפלמ"ח ולמחרת הונחילה פלוגה א' להחזיק במקום. למערכה הוטלו מאות ואלפי ערבים שצרו על קסטל וטובא. המטלטים של טובא לא החזיקו מעמד והלחץ החל לתחום בארזה וקסטל.

בליל שלישי - רביעי קבלתי פקודה להוציא טיד שיירה לארזה עם פגזים ותחמושת. מרדכי י. פקד על השיירה. היה ספקדקל בקשר ליציאה של מישהו שסרב לצאת ופקדתי אז לאסרו מידץ לפני הנסיעה היה לי סכטוך קל עם שלמה בן שמעון ששב באותו בוקר מקורס מדריכי הבלה וצריך היה ביום המחרת ליטול תפקיד מ"פ. הוא נסה להצדיק את השחרור שסרב לצאת לא שתוך חיוב ההסתמטות אלא שתוך אותה רוח עצמאות ומרי שהיתה מתגלגלת תמיד במעשים שונים. גם הפעם נסה להתוכח אתי ופקדתי עליו לעזב את המחנה. אח"כ מסרו לי הצטער על כך מאד ובתווך מרדכי בקס ממני להרשות לו לצאת ביומו החפשי ללוי. רק אחר שהתנצל בנוכחות היוצאים התתי לו לצאת כמקלען. יותר לא ראיתיו. כל הלילה עבדו המטורנינים בהובלת תחמסת לקסטל ובבקר השכם יצאה השיירה חזרה. ליד ק"מ רביעי התהפך המסורין והתגלגל כמאה מטרים לגיא שלמה וצדוק פזרחי נהרגו יצחק ארמיני, שלמה חליפה ובנימין רוסו נפצעו קשה. סופר לי גם בחורה נפצעה קשה. רק כעבור כמה ימים נודע לי כי היתה זאת בלהה ציברסקי והיא מתה אח"כ מפציעה.

שלמה היה בחור מופלא. נשלח אלי ע"י מרט ערב עם תחלת המלחמה בעבר להם ועבד נגד הצ"ל, נאסר על ידיהם וכמה פעמים התנקסו בחייו ע"י נסיון לדרס אותו אצלנו היה חבלן ללא פחד. מתוך רוח מסובה היה כפוצץ דטים, מדליק פתילי פצוץ בסיגריות. פעם הוציא להורג ערבי וכת את אזניו ואזן אחת שם בקופסת סגריות והציע לכולם לעשן. מאז קראו לו רבים "אוזניהו" למרות כל זאת לא היה בפלוגה חיל מסור טמנו. תמיד היה מתנדב לתפקידים ומבצעים פעם כסכל חבריו יצאו לתפקיד והוא אחר בכה כל הלילה כדי שאחתם. בימים הראשונים היה נוהג את האפנוע שלי הוא היה שם כמשוגע לפרידי. השתתף בהרבה פעולות וגלה אפץ רב. בואדי גזז זה היה שלמה שנסה לכבות את המולוטוב הנוער. כשבקרתיו בקורס המקוש הראה לי בכת צחוק את מוקשי ההפתעה שלו שהם מתחת למרצפות, מושב בית הכסא וכו'. בימים הראשונים כשהחברה גרו עוד בתחמוני היה בתור אקונום מחליף סוכר וקמח בפודינג ועושה פודינגים נפלאים. גם טבח מוכשר היה. החברים פחדו ממנו. אחר שיחה עם כתת החבלנים אמר לי פעם: תראה מוסה ממחר אני מתחיל להפך אותם לבני אדם. באותו ערב אחרון איים על בחור שסרב לצאת והלז בפחדו לא הסס ויצא. מאד נקבה את לבי העובדה שנמרדנו בטינה קלה... משהו מיוחד היה בסגנון כתיבתו. הוא היה כותב בסגיאיות כתיב אך אהב לכתב מכתבים רשמיים וחצי רשמיים אלי וכן לחבר שירים החרוזים בקסי בהתאם למנגינה מסוימת. בשיחות שלפוניות היה סגניב את הידיעות בתוך סבך ספורים כך שטום צנזורה לא היתה יכולה לבור את הסוף מן הבר. פעם גלה במקרה מה הטלפון של ביהח"ר הערבי למספרים ליד עשרות. מאז היה מטלפן לשם כערבי כדי לברר אם המסורניס שלנו הגיעו או יצאו לעשרות... ששלמה יתרג כתאונה או ימות מות ציבילי זאת לא העליתי מוחלם. לשלמה היתה יאה נפילת גבורים - נפילת תמות נפטי ואף זאת מנע ממנו הגורל העור.

צדוק היה שמוס אחר לגמרי. חדש למחצה בפלוגה. שקט מאד עגמוטי לעתים תכופות. נושא בשקט כאבו, משפחתו נדדה מימין משה. וגיטו נהרג. הוא עסק בעניני מכניקה. בשעתו טרח והכין לצרכי יוני הדאר ששהלנו בהם זמן כה טבעות רגל למכתבים. אחר כך ספר לי פעם על המצאת כדור בליסטי ומכשיר לזריקת רמונים ממסורין. זמן רב בקש חופשה ממני כדי להטלים את המטנט. דחיתי את הדבר. שלחתי לנשקים. בסופו של דבר התתי לו 4 ימי חפס. באותו בקר בו נהרג היתה חופשתו צריכה להתחיל.

בצהרים יצאנו ללויה דואגים לפצועים. מספר פצועי הפלוגה השוכבים בכתי חולים הגיע ל-10 המספר הגבוה ביותר בפלוגה. אהה"צ הוטל עלי להוציא בלילה מארב לסביבת המסורין ההפוך. קודם אמנם הייתי צריך להכין סכת נגד קספון אך ברגע האחרון שונה הדבר. טוב פעם נעשה הכל באחור ובלילה יצא מרדכי ו. עם מחלקה ו-2 מכשירי אלחוט במכונה לבנין בק"מ 4. יצאתי בעקבותיו לבנין ובטרם הגעתי שמעתי יריות החלה מבוכה, ובקוטי הסתלטתי עליה. הח"ח שמסרתי למטה מצורף. היתה זו חויה למרות כל המאמץ הכביר לראות את הנוף הנהדר את כרי בעשב שטבעות השתוקקתי להם להתפרקד בין פרחים על אף חסר המים, ולקלל את מטה הגדוד שחשבתי כי הפקירנו ללא מזון וציוד. נפגשתי עם המלמחניקים שתפסו את המסלט בק"מ 5 ושעזבו אח"כ לכבוש דיר יסין.

למחרת יום ששי החל אצ"ל ב ולחי בכבנט דיר יסין. נתבקסנו להגיש עזרה. הודעתי אז לחברה כי זוהי פעולת הנקמה הגדולה ביותר שלנו בהם - להגיש להם עזרה נוסף על התחמוסת שנתנו יותר מוקדם. גם בערב לא נתנו לי מנוחה יצאתי כפטרול לדרך בין עין כארם וקאלוניה כדי להכין מקוש עם שחר. חפסנו את הדרך זמן רב ולא מצאנוה. בדרך אמנם ירו עלינו קצת אך לאנשיה שב קצת הבטחון העצמי כשראו איך הצינו כמה ק"מ לשטחי האויב מבלי לפגט בהתנגדות. בכלל נראה לי כי רוח החילים נפלה מאז מקרה ה-16 לגמרי. הקרב בדרך לעטרות הוה סכת מות נפשית עבורנו היציאה לעין כארם אם כי גלתה כי אין דרך מכוניות מעין כארם לקאלוניה ולפיכך בוטל בגללה הפקוט חשלה את עז רוחם של האנשים ועודדה אותם במקצת.

ביום ששי נודע כי עבדול קאדר אל חוסיני נהרג בקסטל ע"י אנשי פלוגה א' שלמחרת נסוגו מן המקום והפקירו לערבים. פלוגה זו עמדה בקרבות שבוע ימים ולא היתה יחידה להחליף אותם מרב תשישות נהרגו רבים בדרך ובספר הנעדרים גדול עוד עתה. מוטקה ויעקב עלמן חזרו מי לארזה ומי לקרית ענבים. מאיר כרמול הרב ספל שהרג את עבדול קאדר נהרג אח"כ בנטיגה. גם מאיר עבר אתי בימים שהמטה הצטופף בבית הבריאאות שטראוס. לכתחילה היה מדריך ספורט שמוטי אחר כך הסך לרב סכל והצליח מאד בתפקיד. בליל ששי כבש הפלמ"ח את הקסטל סנית. נודע לי אח"כ כי בין ההרוגים מ"פ נחום אריאלי. לא הכרתיו אך שמעתי עליו לפני כחדש שאורה - זו שעמנה הלכתי כל השנה החולפת מבלי לאהמ ושאכזבתי אותה קטות גם בפגישה האחרונה בקפה קורזו כשהעמידה לפני שאלה ברורה כן או לא - התארשה עמו. אחר המות נודע לי כי הם התחתנו לפני כשבועים. מטכנה כזאת... האמנם אין בזה טענה להתחתן בזמנים כאלה ואולי דוקא ההחך - אכול ושתה כי סחר נמות. בזה הרגע התגלגל לידי מכתבה האחרון אלי רק עתה הוא נראה לי באור חדש יפה.

ביום שישי אהה"צ היה ספגש של המטיז עם ספקדי פלוגות. הוא נתן הרבה "ציונות" אך גלה תקיפות שחטטעלתי מטנה.

בשבת - אין חופשה. אחה"צ הכנות למקוש דרך עין כארם מלווה -
 סעולת "גפן". בערב הרעשת תותחים ערבית על גבעת שאול. המחלקה שלנו
 רזרבה לבית הכרם. הציבילים בגבעת שאול נמלטים - זהו קהלך ישראל צבור
 אכולי פניקה "ערף" הבוגד ומכשיל את "החזית".
 אתמול הכנות ל"גפן" קשיים עד הרגע האחרון בגלל מחסור באנשים.
 שינה חשופה. קימה ב-02.00 יציאה לבית וגן ומשם לשטח ליד משלט המארב
 נתקלים במזקף ערבי - אנו חוזרים לפיכך לבטיס.
 עיפות אופפת אותי ואת השאר. אני ישן קצת. מסחק טניס בערב שיחה
 טובה עם הסמי"ם והמכ"ם שעתה ארגנתים מחדש נדמה לי שהעסק מתחיל לדפק.
 ועתה לילה טוב.

1. יעקב זולר
2. רפאלי ז"ל
3. צוקי ז"ל
4. נחמדיה
5. אמרסי מנחם
6. זלמן ז"ל
7. פרנצ'ו ז"ל
8. בן-ציון בורכוב
9. ז"ל

שמואל זיסמן ז"ל
 אהבה שלבתי וילדיה
 אהבה שלבתי וילדיה
 אהבה שלבתי וילדיה

אברהם ז"ל
 אהבה שלבתי וילדיה
 אהבה שלבתי וילדיה

טוב לילה טוב

ז"ל ז"ל
 אברהם ז"ל
 אהבה שלבתי וילדיה

ז"ל ז"ל
 אברהם ז"ל
 אהבה שלבתי וילדיה

עריכת הכוחות למעולה קלסון

מרגנות - צבי מ"מ

- 1. אריה שוויקי מ"כ
- 2. זאב מנדלסון
- 3. סיאני אליעזר
- 3. לוי משה

- יצחק וייס מ"כ
- 1. דב שווגר
- 2. פרקש שמואל
- 3. פישר אברהם

מכונות - יצחק וייס מ"מ

- גבריאל מרכוס מ"כ
- 1. רוברט קרפציק
- 2. יוחנן מרגונינסקי

- דניאל שפיזנהנלר מ"כ
- 1. נובוגרוצקי מרדכי
- 2. לוי משה

הזרבה

- 1. ישעיהו קולדרה
- 2. דקאלי רביש
- 3. צדוק עטאר
- 4. ניסיססכהן
- 5. אפרים מזרחי
- 6. ולדמן חיים
- 7. מרגליה פנחס
- 8. בן-ציון בורכוב
- 9. משה רנא

גמון לוי מ"מ

2011/10/20

מ"מ יוסף

נדידתה

- שמואל פיטרמן מ"כ
- 1. צמחיה שלמה
- 2. נחמני מימון

אורי אבן טוב מ"כ

- 1. חסדאי חבליב
- 2. אהרן ברוך לוי

פיאם

- ישראל אליהו מ"כ
- 1. יוסף גוזלן
- 2. לוי שמעון

אביב שנאור מ"כ

- 1. פהז אבהם
- 2. צאז ציון אליהו

אגאצ
תבלנים

צדוק מ"כ

- אברהם בן משה
- ניסים אבוטבול
- בנימין מזרחי

גון חדר

- אברהם טסטה
- בן-ציון זוכניק

בשלתי את הפקוד שלחתי מכשיר אלחוט אחד אל אריה אבישר והצלחתי להשיב את המחלקה לחלוקה של שתי כתות. בכתה שהיתה עמי לא היה כל מקלע בכתה השניה היה מקלע ללא מחסניות. הכתה שיצאתי עמה התחילה באגוף משמאל כך שהגענו למשלט שעל גוש הבתים. האנשים גלו בורות באמון פרש של הליכה בשורה, התפקדות לילה והבטחת משלטים. לאט לאט השתלשתי על העסק כ-50 מטר לפני הבתים ראיתי שהערבים מתרכזים ליד מזלג הדרך לבחן איכסה ומנסים לגרר עם את מכונית המשא שלנו. פתחנו באש כלפיהם ומיד התפזרו כלם. את גוש הבתים שהרבו שלב אחר שלב עד שהשתלטנו על כולו והצבנו הגנה היקפית.

הכתה השניה בפקוד אריה אבישר היתה כל הזמן מרוחקת מאתנו ורק אחר כבוש גוש הבתים הצליחה להצטרף אלינו. ארגנתי הגנה היקפית והתקשרתי עם העיר ומסרתי דווח על המצב.

נתברר ששנים נעדרים אחייכ הוברר כי אחד חזר עם הטכסי שבא אתי. הנעדר הוא אהרן בן שאול מפלוגה ג'.

כ"כ היו חסרים 1 מקלע ברן, מחסניות ברן ו-2 רובים 1 סטן שהושארו ע"י ההרוג (רובה), יצחק שינדלר - פלוגה מסייעת (מקלע), מ"כ אברהם סלר - פלוגה א' (סטן), שמעון אבוטבול - פלוגה ג' (1 רובה). הושארו במכונית כמה שמיכות ותרמילים.

האנשים היו עיפים בכ"ז קימנו שמירה. דרשתי מחסניות ברן וביחוד מים ואכל והזכרתי כי האנשים שיצאו עבדו בלילה הקודם באספקת תחמוסת לטובא וביום בלוי שירות לאוניברסיטה ותלפיות.

בשעה 02.00 הובאו מחסניות ברן ומעט מים. בבקר הוצאה הבטחה. מכונית הגרירה הגיעה באחור. אנשי עבדו עמה כ-3 שעות תחת אש צליפות לבסוף נתברר כי אין הכבל מספיק בארכו. מכונית הגרירה חזרה העירה. שלחתי פטרול - לפי הוראת עשהאל - כדי לברר היכן מכונית המשא שלנו ולא מצאתי דבר.

ארוחת בקר הובאה רק בשעות אחה"צ והדבר עודד במקצת את הרוחות במיוחד המים. השם רע עשתה על האנשים העובדה שכל דאגה לא הורגשה כלפיהם וציוד ומים באו באיחור.

העירו על כך שקצין התכנון בא לבקור קצר ולא הביא דבר לאנשים אפילו סגריות. האנשים היו תשושים וחלושים ביותר.

משעות הבקר לא עבד מכשיר האלחוט השני.

אח"צ הגיע גורר שני אך אנשים התיאשו במהרה ואז קבלתי הוראה לקבוע סדורים לפצוץ המכונית. הדבר בוצע בשעה 18.30.

סכום: א. אבידות אדם 1 נעדר - אהרן בן שאול.

- 1 מכונית משא
- 1 מקלע ברן
- 1 סטן
- 2 רובים.

ב. יש להחזיק את גוש הבנייה והמשלש שלידי כבטים קבע. מבטים זה יש שליטה על 5 ק"מ של הדרך, וכן כח להפעלה בגד בית איכסה. התחשית מטעם בקיפה את המטח משופט לבני טוואל בית איכסה בית טוואל וכו'. בראה לי כי כח של כחלקה יחזיק במקום באופן עצמאי. (ע"ה לקיחה באשכון של מחמרות וחומטות) סדורי אספקה קלים ובנייני שבון קיימים. צרך בכאורים מכומצם.

ג. מהמפקדים גלו אברהם הרלינג ואריה שייקיי ערות והצטיינות. אריה אביסר אינו מטוגל לדעתי להנהיג יחידה צבאית בשדה. אין לו ידיעה אלמנטרית בתחום זה. מרדכי וגר היה הלם. האלוטואים הצטיינו.

ד. האנשים היו עיפיים אך גלו בדרך כלל יכולת. נכרו לקויים רבים בנהוג כחה בשדה. בדיקת עצמים השודים, תפיסת בית ובכלל "אמון הכחה". ה. אני מודה טעם כי הענין היה מסתדר יפה לו לא התקרבה מכונית המטח יותר מדי לאוביקט הרי לא לקחתי כמעט באשכון שיהיה מארב ערבי בביתן. אנשינו היו בבנין זה כל היום והאפרות כזאת בכלל לא עלתה בטווחי.

ו. יש לעטות להבא כל מאמץ למען לא יופקרו אנשים ללא הכל ומים דוגמת היום.

21.00
8.4.48

פוסה.

העבודה הינה היום שורתית, טוב רכנו עיניי הנשק והכוח העצמית בליט מבטים לבטים, המלבקר העציר שלי רכנו טווח את הנשק לפי המלצת המדעם וזה כי המלצת המטח למלצת העציר ככונן הרי מכבדו די עלוב - בכל אופן רחוק מרשכיי רצון.

אם טרכם כמטה תגדול שיש להשל את בית המטח. אני רמלקה הרורכה נחה המבטיים. נשקתי מוד להח המטחי מן המטורין שיש לראות יפה את המטה. לו ראיתי חרכם כי בודו כמס יריות על המטובה. מלמלה יבילתי בעוצה נשקת למטח. לנשק יפה את המטה ולצין מכנית מעולה המטות המטכות על הרמה. בראה לי שהקרון מכרה להיות זה של מדינה. אקשה ודבר בזה אנשיי רק כלילת טווח וצילור אנו צועדים לקראת ירח סלה.

נשקר לעצולה קפחתי עם קטין המורכה הרגולת פיוסות. איש הינה צריכה להקפיד מחר אך הירכה בודויו בגלל. ימצב הכניי המושל המור כבקר עד המטחים.

מקרה מעניין ארז לי חיובם כאשר המלתי דינו של המר המטח למטח המטה על אשר ימצא המבטים שיש להחליף את בעליו כמאמן ללג צה"ל המטה. המטה המבטי כי לא יקבל את המטח מדין. מרצמתי בו קנה המטח המטחתי לג שכל המטח ללג רשות כבטיים המטחתי ביכולת המטחתי שלנו ולמטחן כל יריות וזה המטחתי אך ללג רשות המטח כמטח. המטה ימצא זכאי כמו עלי. המטח המטחתי המטח רשות המטחתי לפני עיני למטחתי ולחזרה בו מרצמתי. למטחתי את המטחתי המטחתי.

20.2.48 יום ששי. סו"ס קבלתי חפשי. יותר נכון נטלתי לעצמי. מעמדי
 הנוערת כמוה כהפקרת העניינים. בכ"ז דאגתי לסדורים עם שאר קציני הפטה
 ליציאתי. עתה יושב אני בחדרי לבוש בגדי שנת ונהנה מחזית הערב - אמבטיה,
 ארוחה דשנה שאינה נאכלת בחטיפה, ומוסיקה טובה - הקונצרט הרביעי לפסנתר של
 בסגובן. אמש היתה בטוסד מסיבת סיום - יותר נכון מטבת פרוקס - אחד אחד
 אנו עוזבים את המוסד פורשים בחשאי לתפקידים מלחמתיים או מלחמתיים למחצה
 עד אשר נקרא ביוני - יולי לשרות המדינה. אשר לי אכול ספקות אני אם יהיה
 בי העוז אז להיהפך למשרדניק פשוט אולם דיה לצרה בשעתה.

היתה אדירה מיוחדת אמש. הפלגנו לעבר. בין הנוכחים היה ארה"לה שבא
 מת"א עם קולונל יהודי מהצבא האמריקאי. אדם נחמד וחביב שידע להתחבב על כולם
 והתפעל כתינוק מספורי על פלוגתי. משירי הפלמ"ח מרקודינו וכיו"ב. היה זה
 אדם שלחם באסיה ואירופה. יד ימינם של מצביאים גדולים והוא נותן כיום
 את חלקו למאבקנו. האדירה כאכור היתה נפלאה. אסטוספרה שונה משהו המזכיר
 את העבר המופלא של נשף פורים. עת הוטל עזר ואנו קיטנו את הנשפיה על אף
 הכל.

שוחחתי עם לבכי על המצב הפוליטי. מוזר בסערת המלחמה חלפו כל ספקותי,
 לי נדמה כאילו הנצחון הצבאי והמדיני הוא דבר בטוח ביותר. כשקראתי היום
 את העתון כולו מאלף עד תו - דבר שלא זכיתי לעשותו רבות לאחרונה - עקבתי
 בהתענינות אחר המאבק בין בוויין והחוג של מיניסטריין החוץ האמריקני הסוקל
 נפט, דולרים אינטרסים ובין המעוש התומך בנו בין אם מהכרה בצדקתנו ובין אם
 מרדיפה אחר קולות ומצביעים לקראת הבחירות הקרובות. הבטחון הסמיר כנצחון
 מזכיר לי את תחושתי במלחמה העולמית האחרונה. גם אז מוזרים היו לי הפקפוקים
 שהובעו פה ושם בקשר לנצחון. לי ברור היה תמיד שהנצחון לבנות הכרית יהיה.
 נדמה לי שיש בכך גם סימן למלחמתנו זו.

העבודה היתה היום שגרתית, שוב רכוז עיני הנשק וסכום העכרות כלים
 מבסיס לבסיס. הסלוקר הצעיר שלי רכז סו"ס את הנשק לפי החלוקה החדשה ואם כי
 הפלוגה נחשבת לפלוגה עסירה בנדון הרי מצבנו די עלוב - בכל אופן רחוק
 מלהשביע רצון.

אמש סוכם במטה הגדוד שיש לחסל את בית המופתי. אני ומחלקת הרזרבה
 נהגה המבצעים. נסעתי מיד להר והצצתי מן המסורין ע"מ לראות יפה את הסטו.
 לא ראיתי הרבה כי נורו כמה יריות על המכונית. מלמעלה יכולתי בעזרת
 משקפת לראות לבדק יפה את הסטח ולפין תכנית פעולה אפשרית ומתקבלת על הדעת.
 נראה לי שהעקרון מכרח להיות זה של חדירה שקטה ודבר כזה אפשרי רק בלילה
 חשוך ואילו אנו צועדים לקראת ירח מלא.

בקשר לפעולה קבעתי עם קצין ההדרכה תרגולת מיוחדת. היא היתה צריכה
 להתקיים מחר אך תידחה בודאי בגלל "מצב הכן" שהוטל ממחר בבקר עד הצהריים.

מקרה מעניין ארע לי היום כאשר פסקתי דינו של אחד מאנשי לבטול חפשה
 על אשר יצא מהבסיס ע"מ להחליף את בעליו במחסן ללא נשילת רשות. הוא הודיע
 כי לא יקבל את פסק הדין. הרבצתי בו קצת ציונות והסברתי לו שכל הליכה
 ללא רשות מבטיס מחבלת ביכלת הפעולה שלנו ולפיכך כל יציאה וגם מוצדקת
 אך ללא רשות תחשב כפשע. האדם יצא ואני לבי כבד עלי. אחה"צ הופיע ובקש
 רשות להתיצב לפני ע"מ להתנצל ולחזור בו מדבריו. לחצתי את ידו ושמחתי על
 כך.

בעקבות סיורי אתמול לבסיס מתאים לחבלנים גליתי בבית ערבי 3 ארונות קבלתי רשות ממפקד הגדוד לקחתם. שלחתי את אוטו המסא ו-5 אנשים. ארון אחד טוב הובא אלי. 2 נשלחו למטה הגדוד. מובן שהכל דורש תקון די יסודי.

23.2.48 מוצב. בשבת כשקמתי מאוחר. אכלתי במטה ושמעתי שפע של מוסיקה טוב גבר בי האקורד הסנסימנטלי שדוכא בימי הפעילות השושפת. הרהרתי על "דרך גבר בעלמה". עוד כמה ימים קדם לכן חזרתי ושענתי כי נשואים בעת כזאת אינם אלא מעשה משובה. אוי לו לבחור המסאיר אלמנה מעירה מכלי לחשב על עתידה היא... דווקא עתה הרגשתי צרך במישהי הרגשתי צרך ב"את". יתכן והדבר נתעורר מתוך אנוכיות ואולי לא הן גם הנערה עורגת כמוני למישהו ל"אתה" שלה... מחשבות אלו רק הגבירו בי את הרגשת הבדידות ואת הערצה לבעלמה שעד כה הופיעה לי בדמויות רבות אך אף פעם לא בדמות שהשכתי.

מועדון המגויסים המה במוצאי שבת. קדמה לכך פגישה עם יעקב המ"ם שהדס שלי ויחיאל האפסנאי. הייתי מארחם לארוחת הערב ושמחתי להזדמנות שנתנה לי לחזק את קשרי עם גם בנסבות פרשיות יותר. במועדון פגשתי מכרים ומכרות רבים. אך עם סיום הערב מצאתי עצמי מרותק אצל עליזה רעותי מילדות. מאז נהרג אחיה שלי בין ה-35 כמעט ולא ראיתיה. יום לאחר המקרה פגשתייה והתרשמתי עמוקות מיציבות אפיה. אף דמעה לא זלגה ממני. וכששאלתני איך אפשר להגיע לכפר עציון ואני התחמקתי הסבירה כמתנצלת כי רוצה היא לקחת את הכלבה של שאול שנשארה שם. גם הפעם דברה על שלי, מאז המקרה חדלה ללוות שירות והיא עובדת בעיר. בפסטומה והנה משכתי...

יום הראשון. נפתח בהתנקשות בריטית במרכז העיר. 3 מכוניות צבאיות טעונות חמרי נפץ הרסו כמה בנינים במרכז העיר. הבתים ברדיוס של חצי קילומטר נזוקו כהלכה. מספר ההרוגים שהוצאו מתחת למפולת גדל מרגע לרגע וקהל רב שמלא את הרחובות עוד הכביד על עבודת ההצלה. הבחורים שלי רתחו מכעס ושאפו נקמה וכשנצוהרים קבלתי הוראה להסמיד בריטים שיתקיפו יהודים היתה הרוחה אך האנשים נשארו רחוקים מספוק. כל הלילה נמשכו עבודות ההצלה. את מספר ההרוגים קובעים כבר ב-50 איש לפחות.

אני, לבי כבר התאבן. כמעט ולא הגבתי על הדבר. קבלתי הכל בשקט גמור ושבתי למאמץ המכופל. סדר היום לוי במשורין לעשרות ע"י חלק מאנשי. נסיון רדיפה אחר המשורין המסטרתי שהביא את מכוניות התפתלר' בן יהודה שלא בוצע בגלל חפושים צבאיים מקיפים. בלילה רעמה העיר מהד היריות. הבריטים עזבו את תחנת מחנה יהודה. היום עבדתי בקטר לפעולת "כרמל".

28.2 פעולת "כרמל" היא כבר מאחורינו. סכום אבודותינו 2 הרוגים ו-2 פצועים. גבהכנות לפעולה - השירה לבסיס היציאה - ו-7 פצועים בפעולה עצמה, אבודות האויב כ-35 הרוגים 5 בתים הרוסים. נצחוננו הפטיכולוגי - חדרנו לשכונה ערבית מבוצרת יצאנו ללא אבדות.

פעולת "כרמל" שבוצעה נכד שכ' ואדי ג'וז הגדול וואדי ג'וז הקטן היתה אפינית לתנאי העבודה שלנו. היה צרך קדם כל לרכז כח ועצמת נסק מתאימים. הכח הרגלי נאסף מפלוגה ג' שסימה זה עתה תקופת אימונים מממשכת. הפח המקצועי נאסף מפלוגתי - חבלנים חובשים רגמים ומכונאים. כדי לאפשר רכוז של פלוגה ג' נשלחו מפלוגה ה' אנשים לנוה יעקב ועשרות וממנו כתה לעשרות.

במשך כל יום שלישי נסעו המסוריינים שלנו הובילו את האנשים לבסיס באוניברסיטה רוכז חגור, מעון ומשורין מיוחד עמד להסות הנשקים שאספו את הנשק בבסיסים השונים ע"מ להעבירו אלינו. משורין זה יצא בשעה שהחלה חשכה, הותקף בשיך ג'ראח ונחסם בדרכו ע"י מכונית משא ערבית. הבחורים שם לחמו כשעה וחצי ורק אז, בא לשם משורין שלנו ועליו עלו 2 בחורים. אח"כ ירד משורין שני שלנו ובנסותו להעביר את הפצוע נאסרו אנשיו. מצב רוחי למעלה היה אז איום. במכונית שנאמר עליה כי נשרפת היא היתה מכונית יריה כבדה - בראונינג. כמה מקלעי ברן וכן רובים וסטנים היו 11 בחורים שנאסרו מזוינים שנאסרו. אך אחר כרבע שעה שוחררו כלם ואף הנשק שבמכונית הוחזר להם חוץ מכמה סטנים וברן. מובן שבערב כבר לא התקיימה הפעולה בגלל העובדה שלא כל הנשק רוכז שהאלחוטאים טרם הועברו. אלה הגיעו רק למחרת (2 מהם נפצעו קשה מכדור שחדר שריון) כך שההכנות ליציאה נסתימו רק מאוחר בערב כי כמה מאנשינו שירדו העירה ע"מ להביא עוד נשק פיו נאלצים לחזר ברגל דרך סנהדריה והגיעו מאוחר למדי.

רק בשעה 12.00 יכלו המחלקות להתפקד. היה זה נהדר לראות את כלם חבושי כובעי פלדה חגורים ומזוינים. התכנית היתה לצאת בשעה 02.00 2 מחלקות היו צריכות לפרץ לשרונה הערבית זו של נעם בערף וזו שלי בחזית. מחלקת אחת היתה צריכה לכבש את ואדי ג'וז הקטן ומחלקת נשק כבד הרעישה את השטח מלמעלה. לרשות כל מחלקה היו שני חבלנים, שני חובשים ושני אלחוטאים.

עם יציאתנו נפגע חבלן אחד מכדור עצמי. אור הירח היה מלא ואנו התגלינו עוד ממרחק רב. כשנפתחה עלי אש רצינית לא יכולתי לעשות את האיגוף שמאלה בגלל המאסף של מחלקה 2. פרסתי את המחלקה וירדתי בקפיצות למטה אך זה היה מדרון תלול ביותר. האש היתה רצינית והחלשתי להתארגן במקום ע"מ לרתק את האויב ולסייע לנעם בהתפרצותו. נעם שהספיק בינתים לעשות את האיגוף הצליח לחדר פנימה ופוצץ כמה בתים. אצלי החל מספר הנפגעים לגדל כי יצא לי להיות מול סור הבתים שכונתי היתה - אותי ע"י אגוף שמאלה. בטור זה פעלו כ-8 רובאים ומקלע אולם כ-400 מ' בערף הכפר פעלה מכונית יריה כבדה והיא עשתה שמות בי ובאנשי. מספר הפצועים הגיע אח"כ עד 7. מיכ אחד נפצע בידו מיד בהתחלה. אחד נפצע והחובש מסר לי כי הוא ימות. שלחתי אותה באלונקה ופתחתי באש מקלעים כדי שיגיע למעלה עקבתי במתיחות אחר שני נושאי האלונקה שצעדו לאטם במדרון התלול. הם נראו כסילוואטות של בובות המופקרות לכל.

בעצם שכיבה זו תחת אש רק הגבירה את הרגשת "הלא אכפת" שלי. ראיתי מסביבי נפגעים דוקא מכין אלה שחשבו לנוע ושכבו יפה ואילו אני התרוצצתי מכל עבר, החובשים רצו מבלי לחשוש והגישו עזרה. החבלן שלמה היה אמיץ ונועז כחמיד. כשבקבוק מולוטוב אחד נפגע מכדור והתלקח נסה לכבותו עם אלונקה אך מיד נסוג.

בינתים נעם פוצץ כמה בתים. השפנדאו עבד, השחר החל לעלות. האלחוט שלי קולקל וכסלא הצלחתי להתקשר מקולות עם נעם התחלתי בניסיגה הקשה כשהמכונית של האויב רודפת אחרינו. קרה ועברנו בשטח סידי ולאור השחר העולה כמעט וחינו גלויים לגמרי. הפצועים רובם נפגעים בידיים וברגלים התקדמו אתנו וכך הגענו לחורשה שליד ג'וז הקטנה. עם שובנו לאוניברסיטה החלו בצליפות אלינו ומובן שאנו ענינו באש.

סארית היום הוקדשה לעזרה לאוניברסיטה, לכיקורים בכית החולים אצל הפצועים שלנו. ובע

נעם ו-16 מאנשיו ביניהם מפקדים מחוננים כטוקה, אשר, קוטי ויהוסע נהרגו הבקר. מאות ערבים כתרו אותם כשנסוגו מפעולה על תחבורה ערבית בכביש רמאללה - לטרון ע"י הכפר ביתוניה. מתברר כי בנסיגה שנערכה כבר לאור היום הוזעקה תגבורת ערבית בטכוניות מרמאללה ויחד עם הרודפים מביתוניה, רפת וכפר עקב כתרה את חברינו.

היתה גם יחידה מובחרת מאנשיו בחורים אמיצים בעלי נטיון קרבי כקוטי אשרקה ויהוסע ומוקה.

אמה כשישבנו במסבת קורס המדריכות היה צבי עצבני ביותר. כמה פעמים הביע את חסרו לגורלה של יחידה זו. האנשים יצאו לפעולה לטי הוראה של מפקד המחוז בהתאם להוראות מהמטה הכללי ואילו מטה המפקד הגדוד חזר וטען כי לאור הידיעות על רכוז כנומיות ליד רמאללה יש לדחות פעולה זו. מאנשי המושב חשו לעיר להסיג את בטול הפעולה אך הכל היה כאוחר. ידיעה ממפקד הגדוד (ללא רשות המ"ז) הרשתה לנעם לדחות את הפעולה אך האלחוט לא פעל.

נעם עצמו הבין כנראה שיש לבטל או לדחות את הפעולה. אך מאז כשלון פעולתו על בית המופתי והמוקש ליד נוה יעקב בערה בו תשוקה להצליח להכות באויב תשוקה זו אמביציה זו היא שעמדה לו בפרצו עם מחלקה זו לואדי ג'וז ורצון עז זה פעל גם הפעם.

הבקר כשרק באתי ממטה הגדוד נודע לי כבר הדבר. טיז הזעקתי את אנשי בין רגע היה מוכן החגור עם אנשי. אולם עד שבאו שאר האנשים חלפו כסעתים. אח"כ באו חבורה של נוטרים דלפפה ופלמחניקים. באנו ולאחר כמה דקות הגיעה הידיעה שהצבא העביר את גזיות 17 נרצחים ל"הדסה".

בינתים אנו מחכים כאן. שלחנו את הנוטרים והמלמ"ח ואיציק יביא אסור לפעולה על רפת יחד עם נשק ותגבורת.

בין הנהרגים היה נתן פרלמן שעבד בשירות הסדור ואח"כ ב"קול המגן" הוא יצא ע"מ לאסוף חמר לשדור.

קוטי היה בחור חמד בא יחידי מהולנד סט נשאר הוריו הזקנים. את כל המלחמה הצליח להעביר ללא פגיעה. כאן בארץ התמצא יפה בענינים למד סהר עברית. פעל יפה ברוממה ובאותו ערב שלפני ואדי ג'וז ידע להסתדר יפה כשחש לעזרת המסורין שנשרף. הוא התנהג באמץ חס מיד למכונית הבוערת והחל להעביר את הנשק וכסנתפס ידע להסתדר ולהטמיע תרוץ יפה שהוא מאנשי "הדסה".

אשר חזר בשבועות האחרונים אחר יפתלה אחותה של טובה סוקולוב. הוא היה בחור ספחד בערבים הראשונים לעשות את הפטרול סנהגנו לעשות מבית ישראל לאוניברסיטה. אח"כ השתפסף יפה והיה מפקד טוב הכרתיו עוד מהמסע ל"מצדה". במוצאי שבת כשנפגשנו במנורה התפאר איך טיפה'לה הצה לכדיא לברר אם הוא בין הנפגעים בואדי ג'וז והוא שמח מאד שכ"כ דאגו לו. כלם התלוצצו על חצי הבית שהוא רצה לרשת והציע לי את חצי הבית השני. את יהוסע כמעט ולא הכרתי. הוא היה אחד מהחבורה של עובדי הר הצופים שממנה יצאו ג'ומע, יעקב ורוצלבסקי צבי לבנון ויהושע. מוקה נפצע לחצי כמה זמן מכדור אקדח עצמי. היה תלמיד הטכניון והצטרף לפלוגה ג'.

3 בחורים הצליחו להמלט.

בינתים אנו מחכים לתשובה מן העיר. מצב הרוח מטופר קמעה קמעה. 23.00 הלילה לא נצא לרפת. לא נצא לשום מקום מלבד אמבוס שסמך גם יתקיים בגלל הגשם שבתוך.

6.3.48 טוב פעם חמש שבת. אפשר לסכם את השבוע. על פרשת עשרות כתבתי עוד על פסות נייר בעת שהייתי בעשרות. הלוייה תתקיים פחר. בינתיים מנסה "קול המגן" ומודעות הגדודים ליצר רשם כאילו ה-17 נפלו במאבק על התחבורה העברית. כתבתי על כך מכתב אישי למפקד הגדוד. עלינו להרגיל את אנשינו ואת ההמונים להתבונן להכרה כי אין פעולות צבאיות עשורות נצחון בלבד. הכשלון והמפלה גם הם בלתי נמנעים. במקרה זה היתה זו פעולת התקפה יזומה שלנו שנכשלה אין ספק שמחר מחרתיים ידע כל הצבור על כך פסס כשם שיודעים זאת כבר מרבית אנשינו. התתכן תוצאה אחרת אחייכ מאשר התבוננות התערעות האמון ב"קול המגן". הנוכל לצפות בעתיד ליחס טוב יותר אלינו מאשר ללשכת המודיעין הממשלתית הידועה לגנאי במתן אינפורמציה מסולפת. עלינו לדעת כי המערכה תחזק ותקשה ולא נתגבר עליה ע"י זריקות ניהומין מפוקפקות ע"י חשול גופנו ע"י עצם המכות.

היומיים בעשרות היו לגבי טוב שיבה לכפר ללולים לרפתות. בני המושב התפעלו בלילה מן הקרב הקטן שהיה לפל"ם שלהם שיצא לחפות על הנסיגה. היה זה נסיון האש הראסון שלהם והם לא חדלו מלספר עליו. המושבניקים הצעירים הללו המסופמים והבריאים אך הנאיבים הזכירו לי את חברי ממושב קטן אחר - בני מושב בן שמן שגם אליהם נתודעתי כאמצעות הארגון. אותו חמר אכרי שברוך בו כל עם ושאלנו אם כי קטן הוא שמספרו היחסי והמחלט מצטיין הוא ברמת השכלתו ובהכרתו הערה.

השבוע עבדו אנשי בשירות. ביחוד שירות לאוניברסיטה ועשרות. ביום בו נסעה השיירה הדו שנועית שלנו - להר טוב הפעם יצאנו ב-03.00 וחזרו כבר בערך ב-08.00. אדם אחד נפצע בדרך חזרה.

הר טוב הוא אחת החוליות הקשות במחוז ירושלים. תושביה עזבוה עוד בראשית המלחמה ומחוץ ל-8 בני המקום שלחנו לשם עוד כ-80 איש. כבר עם תחילת הגיוס שלחתי לשם מאנשי - אז נסעו כלם עדיין ב-2 מכוניות שכסי בלווי אקדה או סטן והגיעו בשלום. כעבור זמן מה היו צריכים לבוא לשם אנשי פלוגה א' הם נסעו עדיין באוטובוס פתוח ולווי סנדר נוטרים נתקלו במארב 2 ק"מ מבאב אל ואד והיו 4 שעות בקרב עד שחש צבא לעזרתם.

עם תחילת היריות שנורו ממרחק כ-100 מטרים נפגע חבר אחד והשאר החלו לזחל. למזלם מצאו שם גשר נמוך ותחתיו התרכזו הערבים לא העיזו להתקרב כי 6 הרובים והמקלע של הנוטרים מנעו זאת מהם. יצאו 2 קבוצות לכביש אחת בת 7 אנשים ואחת בת 3 אנשים מכל אחת נהרג אחד וכך נודע הדבר בירושלים ובלטרון. אחר 4 שעות חש הצבא ופזר את המתקיפים שסכלו אכדות מה.

מאז החלו לארגן שיירות לילה. עלי הוטל לארגן שיירה כזאת ע"מ להעביר מזון ומחלקה מת"א למקום. ילאה עלי לספר איך מארגנים שיירה. בפעם הראשונה התרוצצתי הרבה שעות עד שקבלתי את המסוריינים, וסדרתי את העברת הנשק. ארגנתי את ההבטחה והעמסתי את הנשק על מכונית המטא את המשען הדרוס. כמוצא לקחנו לווי של נוטרים ואולם עם היציאה נשארה המכונית המסוריינת שלנו שבה הייתי אני ושהיתה האחרונה בשיירה תקועה והמכוניות שלפנינו לא הרגישו בדבר אלא מאוחר ביותר. נסיתי לסובב את המכונית. משראיתי שדבר זה בלתי אפשרי הצבתי את האנשים בהבטחה ע"מ לצפות למכוניות בשוכן. בקולוניה הכפר שמטול חששו כנראה מהדבר ומתחו עלינו כאש שבעקבותיה נסוגתי לארזה. בשעה 01.00 בערך חזרו המכוניות האחרות וגררו את מכוניתנו לירושלים.

כעבר 5 ערבים ארגנתי שוב שיירת. הדבר היה בליל ששי שוב פעם מכונית
 המשא העמסה בעמק בזמן האנשים והלווי היו מוכנים. הפעם היה רשום מדויק
 של הנוסעים והיוצאים על נשקם וציודם אך המכוניות המסוריות התעכבו
 בשעמדנו מוכנים לצאת נתקבלה הוראה להשהות את היציאה. נתברר כי היה קרב
 בין שיירת המשא וכנופיות ושתי מכוניות הושארו בדרך. בעברנו בערך בשעה
 21.30 נתקלנו ליד פריה במכונית בוערת אחת, השניה שהיתה ברהוק של כ-4 ק"מ
 מערבה היתה שלמה החלטתי לגררה בשובי. בהר טוב הגדורה והמטוקת היו הפריקה
 וחלופי האנשים מהירים ביותר, שבנו לדרך הראשית וראינו גם את המכונית
 השניה בוערת. המשכנו לפיכך בדרכנו היתה זו נסיעה ללא יריות.

למחרת נתקלתי באוטובוס בפלמחניק שהוביל את השיירה שהובילה את מכוניות
 המשא שהופקרו והלה כעס על שלא גררתי את מכונית המשא עוד בדרכי לסט,
 אכן בחור זה עם כל רצוני הטוב לא הבין מה פרוש תפקיד בתחום צבאי. אסור
 לו לאיש צבא לסכן את בצוע תפקידו בגלל תפקידי מסנה ולו גם חסוכים ובעלי
 תוצאות. פטרול סיור אסור לו לגלות את קיומו גם אם יש באפשרותו להסמיד
 את האויב הקטן הבא ממולו. שיירה להר טוב שעקר דרכה הקסה בין באב אל ואד
 והר טוב אסור לה להכביד על עצמה על גרירה של מכונית מסא על אף חשיבותה
 ויקרה.

בשיירה שכעבור שבוע ועליה פקד ג'ימי היו יריות בדרך חזרה. הדבר
 היה בחשך מכונית מסא התהפכה ונהגה נכנס למכונית שניה ואילו עוזרו שהיה
 בחור מסלנו השאר בשטח. הלז הוא בחור חברה'מן הלך ברגל עד לטרון ישר לצבא
 לפני כן הניח את הסטן שלו על רמון פתוח כך שאם מישהו ינסה לקחת אותו הוא
 עלול לאבד את ידו. 2 השיירות שלאחר זה לא הותקפו בצורה רצינית. אנו
 משנים מפעם לפעם את יום היציאה ואת שעת היציאה ביום, בתחלת הלילה,
 עם שחר וכיו"ב.

יש טוענים כי צריך להפקיר את הר טוב אין זה נכון. יחד עם ^{אלה}כפר ~~אדרה~~
 וחולדה הר טוב חוליה חשובה בהבטחת הדרך לתל אביב. מבהינה הגיונית צבאית
 היה צרך לצרף אותה לגוש כפר אוריה חולדה כי מסם התחבורה הרבה יותר נוחה
 וקלה, ומסם יש אפשרות תגבורת מתמדת.

15.10 לאחר שישנתי הלילה כהלכה כמעט ואינני יכול להרדם בשעת אחר
 צהרים אפלולית וסגרירית זו. העבודה במסך השבוע שאינה מתירה לך אף שעה קלה
 לקריאת עתון אינה מצאה ביום חפשי ואז אתה מהרהר רבות ומעלה זכרונות.

כל השבוע אין למשל אף דקה להתפנות לענייני נשים ואהבים. למעשה את כל
 האנרגיה אני מוציא וממצה בענין זה ששמו מלחמה, הקמת צבא. יש שעות ובחביון
 הגוף מתעוררת שוב התשוקה לאשה. תשוקה שלא באה על ספוקה זה כמה חדשים.
 בעשרות למטל היתה נערונת קטנה שאם כי לא יפה היתה בכיז הדליקה אותי לגמרי.
 הרהרתי רבות על אהבה ונשואין בזמנים אלה. יש ונראה לי שלהנשא בתקופה זו
 הרי זו שטות שאין דוגמתה. ואילו יש ונראה לי כי אין פילוסופית חיים
 אחרת מאשר אכל ושתה... וכאן בא אותו פסוק שורדני "כי מחר נמות"...
 האמנם מחר נמות? בי קיים איזה בשחון תמידי כי גם כאן יש צרך כאיזה
 אוטווגסטיה אסור בשום אופן להסלים עם הדעה שנהרג כי כאן הפתח לטריז
 התבוסני. אסור לכתב צואה כי עם כתיבתה אתה מסלים כביכול עם המות. ולא
 כן יש להאבק עם טיוט המוות עד אם אין הוא כלל טיוט עכורי גם אם מצטייר
 הוא תכופות בעיני כמוות גבורים. נראה לי כי כאן שרש הרע למדנו למות
 מות גבורים. היש צרך בכך? ... כסירדתי לואדי ג'וז חזר והדהד באזני פסוק

סירו של תוך ניהול האש חזרתי והשפתי לעצמי מוסר כשם שלמדני אבא : "שטויותן לא תמות. אתה לא נוצרת כדי למות צעיר". ובכח זה התרוצצתי בין הכדורים להפתעת והערצת כולם. אך גם נעם סח לי כזאת כששבנו "ראיתי כי אין פעם עוד לפחד. ~~בפעם~~ נפצעים דוקא השוכבים. בבוא האש רוץ ללא מורא. פעל כאילו אינך נמצא מול מסר כדורים. בצע את המשימה ללא תשומת לב לים האש שמסביבך. ואז תצליח! כן, אז נעם הצליח...

מיום ליום גדל בטחוני אני מצפצף על הכל, על הסכנות ואי הנעימות. כשאני ישן במשתי יש ואני מרגיש אי נעימות סמויה כלפי חילי הסוכבים על מסות ברזנט ללא שמיכות כמעט. אך על המות מסתדל אני שלא לחשב שלא להרהר שלא לעלות בדעתי כי דבר זה הוא אפשרי. אותו בטחון עצמי סמוי שעמד לי בשלבים ראשונים של הצלחתי בגמנסיה אוניברסיטה, המוסד והארגון קיים לי גם כאן...

בעית הלכוש כמה צדדים לה. יש לה צד חמרי - אדם ללא כגדים פועל כחרף בקר וכגסם תובע ממפקדיו בגדים ואני עומד נכלם ובוש בעת שעלי להסיב תשובה שלילית למעשה לכל אנשי אלה בידעי כי המחסן ריק. עתה צצה ועולה בעית שמירת התלבושת. ארץ ישראל רכשה לה נהג חיים מיוחד לגבי תלכסת - גנדרנות המתבטאת ברשלנות. בקיץ חולצה בחוץ, פתיחת כפתורים וחסיפת חזה. כחרף זה - אותו כבע צעיף מסונה. הצעיף אשר לצואר הכל באיזה רשלנות מושכת. עתה כנראה יבוא הקץ לכך שוב יוקפד על תלכסת קרבית רכוסה וסגורה ושוטרים צבאיים יקפידו על כך. ויש אנשים המיצרים על כך.

צער רב מהול בכלל בעצם תהליך הפיכת הארגון לצבא. איזו רוח חדשה באה יחד עם הקמת המטות והמכוניות למפקדי הפלוגות ותוספת השכר וכניסת השרונים תוצרת הגיוס החדש. שוב חלפה רוח המסורת הישנה ושב תמיד ההכדל בין איש הארגון הותיק ולו גם הפרוע בשעתו ובין המגויס החדש. איזה מתח אחר של הכרה ורצון.

לאנשים סנטשפנטלים כמוני יש בזה מן המדכא....

12.4.48

יום שני. חוששני שהמנקס הנפלא שהכיל כל כך הרבה הגיגים ומחשבות אבד ביחד עם האנדרלמוסיה שתקפה אותנו במחצית השבוע החולף כשהועמס עלינו תפקיד הרזרבה המחוזית.

תפקיד זה נלקח מאתנו ע"י פלוגה ג' ואח"כ ע"י פלוגה א'. עם כניסתנו למחנה הקבע. פלוגה א' של מוסקה ששבה מתקומת אימונים ממושכת הספיקה לעשות בתפקידיה הרגילים יום יומיים ואחר כך החלה הפרשה של הקסטל. בליל ששי שעבר נכבש הקסטל ע"י הפלמ"ח ולמחרת התחילה פלוגה א' להחזיק במקום. למערכה הושלו מאות ואלפי ערבים שצרו על קסטל וסובא. המטלטים של סובא לא החזיקו מעמד והלחץ החל לתחום בארזה ובקסטל.

בליל שלישי - רביעי קבלתי פקודה להוציא מיד שירה לארזה עם פגזים ותחמושת. מרדכי י. פקד על השיירה היה סכסוך קל בקשר ליציאה של מישהו שסרב לצאת ופקדתי אז לאסרו מיד. לפני הגסיעה היה לי סכסוך קל עם שלמה בן שמעון שטב באותו בקר מקורס מדריכי חבלה וצריך היה ביום המחרת ליטול תפקיד מ"כ. הוא נסה להצדיק את הסרוב לצאת לא מתוך חיוב ההשתמטות אלא מתוך אותה רוח עצמאות ומרי שהיתה מתגלמת תמיד במעשים שונים. גם הפעם נסה להתוכח אתי ופקדתי עליו לעזב את המחנה. אח"כ מסרו לי הצטער על כך מאד ובתווך מרדכי בקש ממני להרשות לו לצאת ביומו החפשי ללווי. רק אחר שהתנצל בנוכחות היוצאים נתתי לו לצאת כמקלען. יותר לא ראיתיו. כל הלילה עבדו המשוריינים בהובלת תחמשת לקסטל ובכקר השכם יצאה השיירה חזרה. ליד ק"ם רביעי התהפך המשורין והתגלגל כמאה מטרים לגיא שלמה וצדוק מזרחי נהרגו יצחק ארמיני, שלמה חליפה ובנימין רוטו נפצעו קשה. סופר לי גם בחורה נפצעה קשה. רק כעבר כמה ימים נודע לי כי היתה זו בלהה ציברסקי והיא מתה אח"כ מפצעה.

שלמה היה בחור מופלא. נשלח אלי ע"י מרט עם תחילת המלחמה. בעבר לחם ועבד נגד אצ"ל. נאסר על ידיהם וכמה פעמים התנקסו בחייו ע"י נסיון לדרס אותו. אצלנו היה חבלן ללא פחד. מתוך רוח מסובה היה מפוצץ דסים, מדליק פתילי פצוץ בסיגריות. פעם הוציא להורג ערבי וכתת את אזניו ואזן אחת הם בקופסת סגריות והציע לכולם לעשן. מאז קראו לו רבים "אוזניהו" למרות כל זאת לא היה בפלוגה חיל מסור ממנו. תמיד היה מתנדב לתפקידים ומבצעים פעם כשכל חבריו יצאו לתפקיד והוא אחר בכה כל הלילה כדי בימים הראשונים היה נוהג את האופנוע שלי הוא היה טס כמסוגע לפחדי. השתתף בהרכה פעולות וגלה אמץ לכ. בוואדי ג'וז זה היה שלמה שנסה לכבות את המולוטוב הבוער. כשבקרתיו בקורס המקוש הראה לי בבת צחוק את מוקסי ההפתעה שלו ששם מתחת למרצפות, מושב בית הכסא וכו'. בימים הראשונים כשהחברה גרו עוד בתחמוני היה בתור אקונום מחליף סוכר וקמח בפודינג ועושה פודינגים נפלאים. גם טבח מוכשר היה. החברים פחדו ממנו. אחר שיחה עם כתת החבלנים אמר לי פעם: "תראה מוסה ממחר אני מתחיל להפוך אותם לבני אדם". באותו ערב אחרון איים על בחור שסרב לצאת והלזו בפחדו לא הסס ויצא. מאד נקבה את לבי העובדה שנפרדנו בשינה קלה... משהו מיוחד היה בסגנון כתיבתו. הוא היה כותב בשגיאות כתיב אך אהב לכתב מכתבים רשמיים וחצי רשמיים אלי וכן לחבר שירים החרוזים בקטי בהתאם למנגינה מסוימת. בשיחות טלפוניות היה מגניב את הידיעות בתוך סבך ספורים כך טסום צנזורה לא היתה יכולה לבור את המוץ מן הכר. פעם גלה במקרה מה הטלפון של ביהח"ר הערבי למסמרים ליד עשרות. מאז היה מטלפן ל"ם כערבי כדי לברר אם המשוריינים שלנו הגיעו או יצאו לעשרות... ששלמה יהרג בתאונה או ימות מות ציבילי זאת לא העליתי מעולם.

לשלמה היתה יאה נפילת גבורים - נפילת תמות נפשי ואף זאת טבע טמנו הגורל העור.

צדוק היה שפוס אחר לגמרי. חדש למחצה בפלוגה. שקט טאד עגמוסי לעתים תכופות. נושא בשקט כאבו משפחתו גדדה מימין משה. וגיסו נהרג. הוא עסק בעניני מכניקה. בשעתו שרר והכין לצרכי יוני הדאר ששפלונו בהם זמן מה טבעות רגל למכתבים. אחר כך ספר לי פעם על המצאת כדור בלימטי ומכשיר לזריקת רמונים ממטורין. זמן רב בקש ממני חופשה כדי להסלים את הפשט. דחיתי את הדבר שלחתי לנשקים. בסופו של דבר נתתי לו 4 ימי חפש. באותו בקר בו נהרג היתה חופשתו צריכה להתחיל.

בצהריים יצאנו ללויה דואגים לפצועים. מספר פצועי הפלוגה הסוככים בבתי חולים הגיע ל-16 המספר הגבוה ביותר בפלוגה. אחה"צ הוטל עלי להוציא בלילה מארב לסביבת המטורין ההפוך. קדם אמנם הייתי צריך להכין טבע נגד קשמון אך ברגע האחרון שונה הדבר. טוב פעם נעשה הכל באחור ובלילה יצא מרדכי י. עם מחלקה ו-2 מכשירי אלחוט במכוונה לבנין בק"מ 4. יצאתי בעקבותיו לבנין ובטרם הגעתי שמעתי יריות החלה מכוכה. ובקושי השתלטתי עליה. הדו"ח שמסרתי למטה מצדף. היתה זו חוויה למרות כל הטאקן הכביר. לראות את הנוף הנהדר את כרי העשב שטבועות השתוקקתי להם להתפרק בין פרחים על אף חסר המים ולקלל את משה הגדוד שחשבתי כי הפקירנו ללא מזון וציוד. נפגשתי עם הפלמחניקים שתפסו את המשלט בק"מ 5 וסעזרו אח"כ לכבוש את דיר יסין.

למחרת יום ששי החל אצ"ל ולחי בכבוש דיר יסין. נתקסנו להגיש עזרה. הודעתי אז לחברה כי זוהי פעולת הנקמה הגדולה ביותר שלנו בהם. להגיש להם עזרה נוסף על התחמושת שנתנו יותר מוקדם.

גם בערב לא נתנו לי מנוחה יצאתי כפטרול לדרך בין עין כאבם וקאלוניה כדי להכין מקוש עם שחר. חפשנו את הדרך זמן רב ולא מצאנוה. בדרך אמיר ירו עלינו קצת אך לאנשים שם שב הבטחון העצמי כסראו איך חצינו כמה ק"מ לשטחי האויב מבלי לפגש בהתנגדות. בכלל נראה לי כי רוח החילים נפלה כאז מקרה ה-16 לגמרי. הקרב בדרך לעטרות היה מכת מות נפשית עבורנו. היציאה לעין כארם אם כי גלתה כי אין דרך מכוניות מעין כארם לקאלוניה ולפיכך בוטל בגללה המקוש. חשלה את עז רוחם של האנשים ועודדה אותם במקצת.

ביום ששי נודע כי עבדול קאדר אל חוסיני נהרג בקסטל ע"י אנשי פלוגה א' שלמחרת נסוגו מן המקום והפקירו לערבים. פלוגה זו עמדה בקרבות שכוע ימים ולא היתה יחידה להחליף אותם מרב תשישות נהרגו רבים בדרך ומספר הנעדרים גדול עוד עתה.

מוטקה ויעקב סלמן חזרו מי לארזה ומי לקרית ענבים. מאיר כרמוול הרב סמל שהרג את עבדול קאדר נהרג אח"כ בנסיגה. גם מאיר עבד אתי בימים שהמטה הצטופף בבית הבריות שטראוס. לכתחילה היה מדריך ספורט שימושי, אחר כך הפך לרב סמל והצליח מאד בתפקיד. כליל ששי כבש המל"ח את הקסטל שנית. נודע לי אח"כ כי בין ההרוגים מ"פ נתיר אריאלי. לא הכרתיו אך שמעתי עליו לפני כחדש שאורה - זו עמדה הלכתי כל השנה החולפת מבלי לאהבה ושאכזבתי אותה קשות גם בפגישה האחרונה בקפה קורזו כשהעמידה לפניי שאלה ברורה כן או לא - התארסה עמו. אחר הכות נודע לי כי הם התחתנו לפני כשבועיים. מסכנה כזאת... האמנם אין בזה משגה להתחתן בזמנים כאלה ואולי דוקא ההיפך - אכול ושתה כי

מחר נמות. בזה הרגע נתגלגל לידי מכתבה האחרון אלי רק עתה הוא נראה לי באור חדש יפה.

יום שישי אחה"צ היה מפגש של המטי"ז עם מפקדי פלוגות. הוא נתן הרבה "ציונות" אך גלה תקיפות שהתפעלתי ממנה.

בשבת-א"י חופשה אחה"צ הכנות למקוש דרך עין כארס מלהה - פעולת "גטן". בערב הרעשת תותחים ערבית על גבעת שאול. המחלקה שלנו רזרבה לבית הרכב. הציבילים בגבעת שאול נמלטים - זהו קהלך ישראל. צבור אכולי פניקה "ערף" הבוגד ומכשיל את "החזית".

אתמול הכנות ל"גפן" קשיים עד הרגע האחרון בגלל מחסור באנשים. שינה חסופה. קימה ב-02.00 יציאה לבית וגן ומסם לסטה ליד מטלט הכארב בתקלים במזקף ערבי - אנו חוזרים לפיכך לבסיס.

קיפות אופפת אותי ואת השאר. אני ישן קצת. משחק סניס. בערב סיחה טובה עם המטי"ם והמכי"ם שעתה ארגנתים מחדש נדמה לי שהעסק מתחיל לדפק. ועתה לילה טוב.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

8.3.48

לנוחיות הכתיבה בשעה שאנו בנסיעה או בכפר ממשיך אני ברשימותי בתוך פנקס. אתמול בגשם שוטף התקיימה לוויית החברים. ברגע האחרון נצטרפו ללוויה 2 משוריינים חמושים על נשקם - כולל ברג מוצב לתפארת. אחר כך צעדה מחלקה בראשה משמר חמוש, ואח"כ משאית עם גוויות. הטכס בבית הקברות היה תוך גשם שוטף. לאחר שנסתם הגולל על 16 קברים נורו יריות האשכבה. אני כיסיתי את קברם של קוטי ונועם, השניים שכל מודע וקרוב לא יכול לבוא לקבורתם זו.

בלילה סידרתי את הדרוש לקראת היציאה של המחלקה מהסוכנות לעטרות. מחלקה זו נפגעה ביותר מן השרות הממושך בסוכנות בשמירה, ללא יכולת מפקד, שיחות, אימונים וכו' נדאג כי היוצאים יצוידו היטב. ובבקר בטרם אצא אתם עודדתי אותם במילות עידוד.

אמש הייתי עד לאפיזודה קשה ביותר. ש.ש. הוא סטודנט בעבר פרטיזן - אם כי לי נראה שלמעשיות גבורתו אין שחר ובעצם לא היה מעולם חיל ממש. בחור זה הרגיש עצמו כיחסן מחד ומורא עצום אפף אותו מאידך. הוא בא ובקש לא לצאת לעטרות וביסס זאת על טענות שונות שהפרכתני על נקלה. הוא קם אז במין רשלנות מעושה ואמר שיערוק. כך גם אמר לי בערב. בחצות כשלא בא שלחתי את המשטרה הגדודית לקחתו. בשעה 03.00 לערך נתעוררתי. עם בוא השוטרים מצאתי אותם גוררים את הבחור כשהוא שוכב על הארץ מיבב. לרגע היה זה עבורי מראה מחריד. אחר רדוף בסערת רגשות לא ידעתי במי האשם בשוטרים שהנאת ההכאות והרודנות יתכן ועבירתם על דעתם או על הבחור שהיה העריק הראשון בפלוגתי. לרגע כאשר רציתי לרחם עליו נזכרתי באותו קטע של הספר "אנשי פנפילוב" כשרחימוב שברח הוצא להורג. רחימוב ברח לקול ירייה והועמד למשפט. פנפילוב הוציא להורג למען ישמש הדבר לקח. שלחתי לבית הסהר, מחר יועמד לפני למשפט. בינתיים עברו כל חבריו לעטרות והידיעות שבידי הן כי כרגע מתחוללת שם התקפה רצינית. אני רוצה בשטח זה להיות תקיף ולחדול להיות סנטימנטלי.

מאחר שלא היה אור אצלנו ישבתי בחשכה משעה שתיים עד שלוש וחצי עם עוד שניים מיחידה זו, ושוחחתי על הארגון והצבא. חזרתי וספרתי על כאבו של אדם הרואה את הארגון ההופך לצבא ולבתי סוהר ובתי דין. היו שטענו כי אין הצבא מאורגן יפה. שוב הפכתי למליץ וטענתי כי על אף הליקויים, הרי מספיק להשוות את התקדמותנו העצומה מאז יום המדינה כדי להיות אופטימי למדי. בבקר השכם כבר התחלתי לדאוג לענייני הנסיעה לעטרות. אני עייף עתה ואיני יכול להמשיך לכתוב.

10.3.48 - פעמיים הוזעקנו היום עקב ניסיון ההתקפה על עטרות ונוה יעקב. לפנות ערב לא יצאה השירה לעטרות עקב ההתקפה על נוה יעקב. בלילה הוצאתי מהצגת הקולנוע בה היינו נוכחים עשהאל ואני, ע"מ להכין את כולם ליציאה. המעזי החליט לבסוף לא להסתפק במשלוח 50 איש ולדחות את הכול למחר.

בבקר הייתי בבסיס בסנהדריה ושוחחתי עם האנשים שיחה ארוכה ואינטימית על בעיות שונות. חבל שאין באפשרותי לקיים שיחות כאלה לעתים יותר תכופות. התקיים משפטו של ש. כאב לי לראותו שבור ורצוף מבחינה נפשית. הוא הודה באשמה ונדון ל-3 ימי מאסר ולאחר זאת ברירה בין יציאה לעטרות או המשך המאסר. הוא בקש חנינה. חושבני לחנון אותו מחר.

היום יצא סו"ס עיתון הפלוגה. זוהי מלאכה כמעט ללא השתתפותי, הרמה בינונית אך נכרת מגמה לשפור ותיקון. יש פתיחה שלי, רשימות שונות וכמה עיטורים.

12.2.48 - (כנראה שהתאריך צריך להיות 12.3, ביומן מופיע התאריך הזה) שבת. (במוסד)

שוב הרהרתי בנועם ובמוות. רשימה של אורי קיסרי "בהארץ" בה מצוטטים קטעי מכתבים של נועם החזירו אותי למחשבה עליו. היינו רעים זה שנים אך מאז המלחמה הוא נגלה לי באור אחר. לא תמיד הערכתיו, היו מקרים רבים שראיתי שאין הוא שולט יפה על העניינים. אך כל אדם חדש מתקשה בבצוע תפקידו. אך כיום מתברר כי גם ברוחו והכרתו היה נועם בחור נפלא. שנינו פתחנו את המלחמה בבניין שברחוב הנסיכה מרי. המשכנו אותה במטה בתנובה ואז נסע נועם לכפר עציון. כשחזר עבדנו יחד. זכורני עם סיום קורס האמונים, סחתי לו כי פלוגתי מאושרת כי אף אחד לא נפל מתוכה, כעבור כמה ינים נפל שמואליק גן ואח"כ ה-16.

שוב מתנהל המאבק שבלב ובמחשבה על סיכויי המוות. מוזר, מאבק זה מתפתח רק בעתות הפנאי, בשעה שאני קופץ למשורייך בין אם זה בשעת חצות לתגבורת ביום או יוצא לפעולה כמעט ואיני יודע פחד. ואילו בשעות הפנאי מתחילות המחשבות לנקר במוח. אני משוכנע שכל אחד מן הנופלים לא חשב שייפול, ומה הערובה שביטחוני שלא אמות במלחמה זו יקום ויהיה. אני מיחס חשיבות, ומתחיל להאמין קצת באמונות טפלות. יתכן שזהו תהליך טבעי אם כי מוזר לגבי אדם מפותח. אך אני חייב לציין כי מחשבות המוות חולפות בקצרה ונעלמות בתהום הנשייה. בעצם איני חושש מן המוות, אך מסרב אני לדבר על נושא זה. השלמה עם חסר הפחד שבמוות היא פתח להתמוטטות הנפשית. אדם חייב לפחד כדי שידע לכלכל מעשיו וללחום יפה... האומר כי אינו מפחד נראה לי כמכזב.

ש. קבל הקלה בדין ולאחר כך התראינו. היתה בייננו שוב פעם שיחה רצינית. הנושא שוב הארגון הרומנטי המפנה מקום לצבא על כל הרע שבמנהגיו. נתתי לו מנה הגונה על אשר אחר ניסיון עריקה עדיין מיתמם ובא להקריא לפני קטעים מיומנו על המכה הנפשית שהיתה לו להיות בבית סהר של ההגנה.

הפיצוץ בסוכנות לא השאיר עלי רושם מיוחד. כבר התרגלתי לכל זאת. צר היה לי על המכה שנחלה הפרסטיג'ה שלנו. צר היה לי על לייב יפה הזקן שקבלני כה יפה בימים שביקרתי בקרן היסוד. שמחתי על אשר הוצאתי את אנשי מן המקום 4 ימים קודם לכן. הבחורים כששמעו שעוברים הם לעטרות, נדמה היה להם שיוצאים הם אל המוות, ועתה ברור שלו היו נשארים בסוכנות הרי חלק גדול מהם היה נפגע ממש נוסף על מועקת המצפון שהיתה נשארת לשנים ולדורות בלבי ובלב כל אחד מהבחורים. המקרה הוכיח שוב כי אין הבדל בין חזית ובין עורף, וכי החושבים כי המשרדים יהיו למפלט להם אינם אלא טועים. לצערי היה שוב תוהו ובהו על אף ניצני ההתארגנות והסדר שנתגלו. המנגנון שלנו לא היה מוכן, במטה הגדוד יצאו כמעט כולם למקום האסון ולא היה אדם שאפשר היה לקבל ממנו הוראות. אני לעומת זאת דאגתי אותה שעה כי במטה יישארו לפחות 2 אנשי צבא למען נוכל להפעיל יפה כוחותינו.

משה כהן ויצחק מזרחי שהוצאה נגדם פקודת מאסר בגלל מספר האשמות ומנעו את מאסרם בשעתו. נאסרו אך באותו לילה שברו את הדלת ובערו ממנה מדורה יפה. עתה משוטטים הם ברחוב ומאימים כי הם מצטרפים לאצ"ל. בעצם הרהרתי אך כעבור רגע חשבתי על גורל צבאנו וסיכויי הניצחון במצב כזה, והרהרתי כי מוטב הניצחון האיטי והקשה עם כוח צבא מלוכד ומאורגן מאשר ניצחון קצת יותר מהיר ע"י צבא מופקר. בל נשכח אף רגע כי אין אנו במערכה בלבד אלא בתהליך יצירת צבא... בעקבות המשפט ושיחות הרהרתי הרבה על צביון צבאנו ועל צביון המפקד קראתי אמש על כך ב"אשמורת" וב"בטרם". אכן נכון טרם נתנסינו בכגון זה ואין ספק כי עלינו לבחור את הדרך הממוצעת בין משמעת פרוסית וצבא פרטיזני. אין הצבא הבריטי יכול לשמש מתכונת למופת בעניין זה. חזרתי וזכרתי קטעים מתוך "אנשי פנפילוב" על המפקד הקשוח והסנטימנטליות. לש. אמרתי כי אני גאה ביותר על אשר תמרוריו באותו לילה לא מנעו ממני לשפוט אותו כדיון. כשבאתי בתלונה על מרכז הש"י שחקר את אחד מאנשי ללא רשותי, שוב טענתי כי מצווה עלי לנזוף באשם גם אם הוא חברי וידידי. וכן עשיתי, הגשתי תלונה חריפה בעניין זה. מפקד חייב לדעת להתגבר על הסנטימנטליות, ולחשוב רק על המטרה התכליתית ולדעת כמובן למזג בשאיפתו להשיג את תכליתו מן ההומניות והחברותיות אך אף פעם לא על חשבון היעילות של מנגנונו. אני עושה כיום מאמצים כדי שאוכל להפעיל את הרזרבה יפה.

* * *

בעיה מעניינת היא בעית החברה בארגון. בעבר דובר על שוויון גמור של הבחורה בארגון. עם הזמן נתברר כי אין לראות את הבחורה כבעלת יכולת שיוון פעולה של הבחור. בפלוגתי יש רק כמה בנות, אני מתלבט קשה בקשר לניצולן. לפני שבועיים באה אלי בחורה הלומדת בבית ספר לאחיות ובקשה שבזמן חופשתה אתן לה עבודה. שלחתי לשיירות היוצאות לעטרות והדסה. היא עובדת יפה ובשקט וכשכובע הפלדה לראשה היא ממש מאושרת. עצם נוכחותה משפיע לטובה על הבחורים, והם מקפידים יותר על אפן דיבורם. אמנם קיים אסור על הוצאת בחורות לשיירות אך מכיוון שהפקודה לא הגיעה אלי רשמית הרי שטרם התחלתי להקפיד בדבר. דנים כעת בדבר הקמת חיל של בנות שבאמצעותו תשלחנה בחורות לעבודה בתחומים שונים. אמש שוחחתי עם בטלפון עם בתיה וקבעתי עמה פגישה היום בערב.

אני מרבה בזמני הפנוי לחשוב על נושאים מלחמתיים, איך לכבוש את צפון עטרות ולהשתלט על המשלטים החולשים על שדה התעופה, כך שנוכל לנתק את ירושלים מצפונה העברי ולהבטיח את תחבורתנו. איך לכבוש את ביה"ס לשוטרים בשייך ג'ראח וכו'. המוח מרבה לעבוד בכוונים אלה.

20.3.48 שוב שבת. בעצם יש מצב הכן לרגל שיירה עצומה היוצאת לכפר עציון. לפיכך מחלקה אחת שלי חונה על נשקה בבסיסים ואילו אני סרוח על עצי. לרגעים אני גוער בעצמי על לוכסוס זה. אך בעצם כל המחלקה הזאת זכתה לחופש השבוע. חלקם עם שובם מעטרות בטרם נכנסו לבסיס החדש Olive tree וכתה לחלקם באמצע השבוע. בכ"ז קשה לי להתרגל לעובדה שבזמן שאנשי נכונים לי. אמש היתה מסיבה ראשונה של כל הפלוגה. מאז שבה המחלקה מעטרות יקראו לי. אמש היתה מסיבה ראשונה של כל הפלוגה. מאז שבה המחלקה מעטרות היא מרוכזת בעיר כך שמרבית הפלוגה בעיר חוץ מחוליות של מכונאים ורגמים בהר-טוב, באוניברסיטה ותלפיות וחוף מפצועים. המסיבה היתה נאה למדי ונערכה לרגל יציאת עיתון הפלוגה. העיתון אף הוא נאה, ובתור חלוץ עיתוני החי"ש בירושלים יש לשבח. הוא כולו עבודת החניכים ולא עלה להם אף פרוטה. במסיבה אמרתי כמה מלים. הקדים ופתח עזרא ובהזמינו אותי לנאום הפתיחה הרגשתי שהוא ואנשי אוהבים אותי ואכן הם מחאו כף בהתלהבות כשעליתי לדוכן. דברי היו קצרים ומלהיבים. ושכני שאול המשמש כיום כקצין הסרנספורט הגדודי אמר לי שהנאום היה יפה ומתאים לקצין צעיר המפקד על פלוגה. יעקב ו. שב מקורס מכוונות והוא הצטיין שם ביותר. 2 חברים מן הפלוגה נפצעו השבוע בשייך ג'ראח הקלע חדר את השריון ואת כובע הפלדה ופגע בראשם. אין מצבם מסוכן ביותר.

ביום רביעי בערב הוזעקו אנשי להחזיר גזל שנלקח ע"י אנשי אצ"ל, נקלעתי למערכה וניהלתי אותה. היתה זו בעיקרה מלחמה פסיכולוגית כי לשני הצדדים אסור היה לפתוח באש. אני מנעתי מהם להביא תגבורת מאחר שגיליתי תקיפות ואיימתי לפתוח באש. יחסי עם מפקדיהם היו טובים ביותר. מאחר שהיינו מעטים הובאה מחלקה של גדוד "מכמש". מפקד במחלקה שלהם לא גילה נכונות מרובה לעניין, נערך משאל בקרב אנשיו ומובן שכלם נתלו בדבריו וסרבו לצאת. רק אח"כ בא מפקד הפלוגה ולאחר שצעק עליהם יצאו עמי, הנסנו אותם ובטרם אפרוץ הולכתי מו"מ אחרון. כשנכנסתי לבניין ראיתי שם רק חלק מן הגזל והוסכם בייננו להחזיר זאת. הבחורים של מכמש יצאו למחרת לשיירה להר-טוב, 8 מהם נהרגו בדרך.

בתחילת השבוע ירד שלג נהדר. במוצאי שבת הייתי אצל בתיה ואח"כ הלכנו עם אביב לקולנוע. אביב מהלך כיום עמה ואני כמעט וכל רגשות הקנאה שלי גברו כלפיו. מוזר הוא שדווקא ידידי הטוב ביותר יעורר בי רגשות כאלה. ביומיים הראשונים של השבוע שוחחתי עמו ארוכות מאחר שישנתי אצלו 2 לילות וערב אחד ישבנו יחד בקפה עד שעה מאוחרת. אני נהנה בחברתי יותר מאשר בחברת כל בחור אחר. שנינו מגלגלים שיחה רצינית וחריפה ונהנים אחד מן השני. בשבוע האחרון סיכמנו את השקפתנו איש על זולתו. הוא בחור שנון ששאב תורתו מקריאת רומנים, בעל זיכרון חד והליכות נעימות. אני יותר רציני ופחות ציני ממנו אך משיב לו מנה אחת אפיים בשעת הצורך. בעניין בתיה הייתי אתו יום אחד ביחס של מתיחות ויריבות נסתרת. במשך השבוע עד העבודה נשכח גם זה.

23.2 ארע לי היום מקרה מעניין. חומי שצריך היה לצאת לקורס מכים' הוא בן יחיד וצריך לפיכך לעבור לגיוס חלקי. הוא העלים את הדבר ועל אף ההוראה כמעט ושלחתי לקורס. היום באה אמו ודרשה במפגיע שלא אשלחתי לקורס. צר היה לי על הבחור שבוודאי היה מצליח כמ"כ צעיר, אלא שעלול הייתי לחטוף משפט רציני ביותר אילו נודע הדבר לאמיתו. ולאחר התערבות האם בוודאי שהדבר היה נודע. חומי איים בפני כי יברח מן הבית ויתגייס לחי"ש או לפלמ"ח במקום שמחוץ לירושלים. התריתי בו לבל יעשה זאת בטרם תתקבל הפקודה להעבירו.

ביקרתי שוב את החברים הפצועים בהדסה. נכרות תנודות. אחדים שבפעם האחרונה נראו רע ביותר היו הפעם עליזים וחזקים ולהיפך.

24.2

השיירה לעטרות הותקפה. 4 מאנשי הפלוגה נהרגו, 5 נפצעו. השיירה שנסעה לאוניברסיטה נשלחה לעטרות. ניסיתי לערער על הדבר אך הפקודות היו חותכות. אתמול דובר על מחסום, חששתי אך האמנתי כי ההוראה באה על סמך אינפורמציה. מן התצפית ראו הבחורים איך המשוריין פורץ מחסום ואח"כ עולה על מוקש ועומד. מתברר שהמכונית נתקלקלה ועמדה כ-300 מטר לפני שעפס. המכונית השנייה משום מה לא ניסתה לגרור חזרה את המכונית המקולקלת, ופרצה לכפר שם נתקלה כנראה במחסום שני ולאחר אש מן הגגות נהרגו כל אנשיה. אני עמדתי על מגדל תנובה חדל אוניס ותוך אזלת יד ראיתי איך שוב תגבורת אינה יוצאת מחסר משוריינים... בין ההרוגים: דוד- מ"כ צלפים, יוסף שלזינגר- חובש שהפליא לעבוד תוך הפעולה בואדי ג'וז. יעקב פרידמן- רגם שכמעט לא הכרתיו אישית. יעקב צמח- אחד הצעירים שבחבלנים. הדבר עשה רושם כבד על חברי הפלוגה. ההרוגים הקודמים נהרגו ביחידות ולא היו מוכרים ביותר. הפצועים ברובם אינם פצועים קשה. אחד נפצע בשעה שניסה לזרוק רימון ונפגע בידו. מחשש שמא יהרגו החברים לא פתח את ידו עד שנתרסקה.

29.3 - פרשת השיירה לכפר עציון נסתיימה אמש. ביום ששי בערב החלה התכונה לשיירה, כזכור היה הדבר צריך להתקיים שבוע קודם אך נדחה ברגע האחרון. גם הפעם נדרשתי להכין 2 חוליות של מכונאים. היו להם 2 בראונינגים נהדרים. בערב הובלתי אותם אל מפקדי הליווי - פלמחניקים. הכוח שיצא היה עצום כלל כ-50 כלי רכב, 18 ברנים, 6 מכוונות ירי. לכפר עציון הגיעה השיירה בשלום. הפריקה נסתיימה בין רגע אך בדרך חזרה ליד ברכות שלמה נתקלה השיירה במחסום עצום בגודלו לעומק. שם התקלקל המשוריין פורץ המחסומים וגלגליו נשברו והחל קרב שנמשך 30 שעות בין החברה שהתבצרו בבניין מסוים ובין אלפי ערבים. לעזרת הגימאעה באו אוירוניים שלנו, שזרקו גם פגזים. נדפקו הרבה ערבים וגם לנו היו 14 אבידות. כמה משוריינים במאסף השיירה הצליחו לחזור לכפר עציון.

הקרב ריתק את כל הישוב ולא רק אותי שדאגתי לחברי-הקרובים ולאנשי. ברדיו הקשיבו רבים לשידורי האלחוט שבין השיירה והמטה. בסופו של דבר התערב הצבא והביא את החברה לירושלים.

בעיר הכנו אנו את הרזרבה. קבלנו נשק נוסף. אחר הצהריים וביום ראשון הפעלנו מרגמות "3. במוצאי שבת התחלתי משעה 3 בלילה לעבוד על ביצוע פעולה נגד שיירה של קאוקג'י לבסוף בוטל הדבר. אך אני קרעתי שמיים וארץ במאמצי להשיג מכונה ולרכז את המרגמה.

טעמתי גם טעם אהבה מלחמתית... את ב. סימפסטי עוד בהר בימים שלפני ואדי ג'וז. ראיתיה לראשונה עם יעקב בערב פתיחת מנורה. מאז פגשתיה בהדסה והתרשמתי ממנה ותו לא. בשבת באו אלי גזעון ואנצו והיא היתה עמם. כל אחר הצהריים עסוק הייתי בירושלים של יציאה לעזרה. הצלחתי להסתדר לצאת בערב עמה לקולנוע. כרגיל כרכתי זרועי סביבה והיא לא התמהמהה ולהפתעתי החלה מלטפת וצובטת את ידי ואצבעותי. נרגשתי כי לפי מגע ידיה חשתי שהיא אוהבת אותי. כשרק יצאנו מהקולנוע הלכנו יחד ולפתע הטיתי פני אליה והתנשקנו. למחרת לא היתה שיירה, ושוב רווייתי אהבה אותו לילה. עתה כבר שבה להדסה. האמנם אוהב אני- זוהי שוב שאלה.

1.4.48 ראשון באפריל ללא ניסיונות להלצות ומהתלות, כנראה השפעת המצב.
 יום שני אני עסוק עד למעלה ראש - חבלי קליטה של פלוגתי בשנור. יש
 צורך לנקות סחי ולכלוך של דורות לבנות אגפים מתאימים לחיים תקינים. יש
 אולם מה שקשה מכל להפוך פלוגת פטיזונים לצבא על כל ה-Bullshets שלו.
 בחורי שהם ותיקים בארגון, שלכל אחד מהם עבר של כמה פעולות ומבצעים,
 קשה להם להסתגל לדרישות הביצוע של מטה הגדוד - דום בפני כל מפקד,
 מפקדים תקיפות מכאן - אני שרגיל לחיי חברותא משתדל להזעים פנים ולהיות
 וניסיון ככל האפשר בתובעי תביעות אלה. היום יצא מוסקה למבצע נגד אצ"ל.
 רציני נפגשתי בבית הקפה בבן-ציון מפקד האצ"ל שפעלתי נגדו. כמה פעמים
 בערב וגילינו יחסי ידידות. היום שוב ישבנו והתווכחנו. הוא דווקא
 נפגשנו וסימפטי אם כי עיקש ועיוור כמו מרבית אנשי ארגונו. מרט שוחח באותו
 בחור עם מפקד הלח"י שהוא מרבה להיפגש עמו. הפגישות מביאות למגע אישי אך
 זמן עם מפקד הלח"י יקרבו את הדרך לאחוד שנראה לי כנמנע. אצ"ל אינו עומד כיום
 מסופקני אם יקרבו את הדרך לאחוד שנראה לי כנמנע. אצ"ל אינו עומד כיום
 במערכה והוא בשבילי לפעמים כסיוט מבהיל לתקופה שאחר הניצחון.

אני פורש מפוליטיקה. בחדר למטה מקשיבים זה שעות לשידורים ממועצת
 הביטחון אני ממעט להתעניין. יהי אשר יהי, ההכרעה תהיה במלחמה לפיכך
 "היכול למלחמה למען השלום." יתכן וזה אורח מחשבה טבעי לגבי גישתי
 לחיים, אך האין בזה מצרות האופקים של החיל הרגיל?... נדמה לי שלמרות
 כל מאמצי לקרוא משהו הגון אני נסחף למסלול זה של צמצום אופקים.

3.4.48 נחום שושני - נחשון - נעדר מאז ליל שלשום עת יצא למכה נגדית
 מסובא. כנראה נחשב הוא כהרוג כי פעולת ליל אמש נקראה בשם "נחשון"
 כינוי גיבורים נופלים בלבד. אמש תפסה פלוגת פלמ"ח את הכפר קסטל והפטמה
 השולטת על הדרך. אנשי פלוגה א' עם יעקב ס. מחזיקים כרגע בכפר. -
 זהו "הכבוש" הראשון של כפרים בארץ. מה יהיה ההמשך קשה לדעת. כאן נכנס
 לתמונה הגורם השלישי, הצבא והשלטונות שהם ניטרליים כביכול אך מסגירים
 את נשק שיירת עציון לערבים ומטילים עוצר על סביבות בנימינה כששם נעשה
 דבר דומה לערבים. עוזי והחברה פינו את המקום לפלוגה א'. זוהי פלוגת
 סירונים שיצאה זה עתה מהאמונים ונטלה לפיכך מפלוגחי את תפקיד הרזרבה
 הגדודית מהיותה פלוגת סירונות הצליח מוסקה להשליט שם משמעת פרוסית-
 דבר שאצלי אינו רצוי ואינו אפשרי מאחר שאנשי וותיקים ובעלי הכרה
 ברובם.

נחום היה בחור חמד. רק השבוע הוצאתי תמונות שצולמנו בהן יחד. ביום
 הראשון בתחתית הנסיכה מרי יצא נחום עם חברה למרכז מסחרי "השוויץ" שלו
 היה אז גדול וכשחזר בקשתי ממנו שישאיר לי אקדח וסרב קצת למעלה נאסר
 ע"י הצבא בעוון נשיאת אקדח וישב על כך במאסר חדש וחצי כשיצא צורף
 לפלוגתי כסגן מפקד פלוגה. עבדנו יפה יחד אך אח"כ הועבר נחום לפקוד על
 פלוגה תל-אביבית במלחמות של הר-טוב, יצא משם לרחביה ובית הכרם ועבר
 אחר שנית למערב לארזה, סובא ונחלת יצחק. כשמרחב זה עבר לרשות גדוד
 מכמש קטן המגע בייננו אך נפגשנו תכופות לפעמים בגלל תכנונים עקב
 הבחורים שלי שלוו את החצץ לסובא.

יום לפני הפעולה שלו בא בריצה אלי ובקש שאתן לו נשק לצרכי הגנה על
 סובא שהותקפה אז. הוא היה אז מאד נרגש ונרעש ולצערי השבתי את פניו
 ריקם מחסר נשק כזה. לא ידעתי אז שיתכן וזו הפעם האחרונה שאני רואה
 אותו. נחום ונועם היו שניהם מאנשי הגדוד שעברו לחי"ש... והם היו 2
 מפקדי הפלוגות הראשונים שהלכו...

(כאן הושארו מספר דפים ריקים, ויש להניח שרצה להשלים קטעים שלא הספיק לכתוב)

בפנקס ששימש לו כיומן, ויש להניח שרצה

25.4 - מועדון קציני הפלוגה-שנלר. פעמון שנלר מצלצל שתיים - עשרה. הקיר מתרעד להדף קול נפץ רחוק. שוב ערב שאתה שטוף סנטימנטליות. מן הירח? מגעגועים וזיכרונות או עקב הנערה שהלכת עמה הערב. שלשום היה ליל הסדר. הייתי רחוק מן הבית. נתפניתי לשוב למוסד (הכוונה לקורס לדיפלומטים, בבית הכרם, שם למד ושהה יחד עם עוד 24 איש, בניהולו של וולטר איתן.) להתרחץ ולהחליף בגדים רק אחרי משא ומתן עם מטה הגדוד בקשר לתעסוקת הפלוגה. (ידעתי כי רק 2 מרגמות לרשותי ושום מכוונה ולפיכך יכולתי לצמצם כוחות כדי לאפשר חופש.) איני יודע אם משום הגעגועים ואם משום הדכדוך הייתי מאוכזב מן ה"סדר". יתכן והייתי עייף, האכל היה כמובן מצוין כפי שהוא עפי"ר במוסד. נרדמתי מוקדם וקמתי מוקדם. נהניתי עדיין מספור או שנים של דאמון ראניון ושבתי לעבודה. במשך היום עבודה שגרתית. השבוע קבלתי לעזרה את חיים. מיניתיו לסמי"פ והעניינים מתפתחים יפה. הוא שב מקורס ממ"ים, היה אפסנאי בפעולת "נחשון" ושב אלי מלא מרץ. הוא בא בשעה שהייתי טרוד לגמרי מה"בלאגאן" שנשאר עם שובי מפגרת 5 הימים. מובן שהערבוביה היתה גדולה, בכ"ז החזרנו סדר ומשטר. הקמנו לוח קרבי חדש ומקושט והפחנו מרץ חדש באנשים. שמואל ק. נתמנה זמנית כר.ס.פ.

המורל ביחידות החי"ש גרוע ביותר. במרבית הפלוגות היו מקרים רבים של עריקות וסירוב לצאת לפעולות. אצלנו לשמחתי כמעט ולא קרו מקרים כאלה. סוכ"ס אנשי הם מהוותיקים ואינם יודעים סדר מה הוא אך מקרי עריקה לפני פעולה וסרוב לצאת כמעט ולא ארעו. מצב ביש זה השתפר ביהירות לפיכך באה אצלנו פעולת הבראה. בעקבותיה הועברו המון משתמטים ומתחילים לחייל בכ"ז הורכבו בקושי 2 מחלקות קרביות אצל פלוגה א'. הממ"ז קיים פגישה עם מפקדי הפלוגות על נושא זה. היו שיגבבו שם קש אך נשמעו גם כמה דברי טעם. בסופו של דבר אין מפקד הפלוגה יכול שלא להיות גם מחנך ופסיכולוג ואין באפשרותו להיות שומר דיסטנס והרחק אדיש לכל הבלתי פורמלי. השיחה כגורם מדרבן עשתה את שלה - אני שבתי עם זריקת מרץ. ואילו מבחינת סכום לא נעשה דבר. הבעתי את דעתי - זו לא נעמה לדוד ולקצין המבצעים - כי העובדה שנכשלנו במקרים רבים ואנשינו הופקרו גרמה לפחד האישי שהוא מקור ההשתמטות והסירוב לצאת. הפלמ"ח אינו יוצא כיום בפחות ממחלקה לשטח ופעולה רצינית הוא מבצע בפלוגות. במצב זה החיל מתעודד מעצם מציאות רבים מחבריו. המ"כ סומך נפשית על המ"מ זה על המ"פ וזה שוב על 128 אנשיו. אצלנו יצאנו למארבי יום למקוש עמוק בעורף האויב ביחידה שלא עלתה על כתה בשום אופן. לא נתפסו משלטים, לא ניתן לך כוח אש (אנשים וכלי נשק). הכול נבנה על אמונה בהעזה ובנס של הצלחה ומאז נפילת נועם וחבריו חדרה רוח הפחד והדפיטיזם לשורות. גדל הפחד לצאת מחוץ למרחבים, פחד ריחף בכל בגלל החשש משיירות ויציאות. מובן שהיו יחידות שנהרסו מן השיירות הן בהרוגים, פצועים וחוששים. אצלי בפלוגה המצב טוב כי לקורסים המקצועיים נשלחו תמיד אנשי הארגון הותיקים מכל הפלוגות ולא הטיירוניים.

הגרועים שבוותיקים עולים הם כמה מונים על הטירונים הרגילים. הללו היו בעיקרו של דבר אנשי אידיאל בין אם היו פרוצים ובלתי ממושמים קצת, אך העובדה שבעת שלום כבר נתנו מזמנם לשרות תוכיח טיבם. כיום האווירה היא שאנשים מחפשים עידוד ונחמה בעבר ולו גם הקרוב - בחברים שנהרגו, תמיד מספרים בשבחם ומעלותיהם. העבר מלפני 3 שבועות על קשיי החיים והמאמץ נמחה, יש כבר כעין אידיאליזציה של העבר. הן כך יהיה עם כל פרשת הימים. למרות איי חסר הסדר והמהומה בסופה תראה הפרשה בצורה רומנטית מלאת הוד. כלום היו תנועות שחרור ומלחמות עצמאות אחרות חסרות אלמנטים אלה של מאבק אמביציות אישי, תכונות, ספרות בעלי ההון, תודות במורל הצבור, אופוזיציה וכו'. ואילו ההיסטוריה צררה הכול אחרת, ואת הלוחמים ציינה כגיבורים. האמנם גיבורים אנחנו? ספק איזה יצר חובה פועל אוטומטית לגביך וכנראה פועל- על אף כל גלויי ההשתמטות - בלב כל אחד. ואתה תמה בהגיעך למסקנה כי אותו חיל מחוצף ירוק שזה יומיים אתה מתחבט בעניין הטפת מוסר לו ומאסר - שאותו חיל הרי הוא גיבור מבחינת ההיסטוריה, איש שזנח והקריב מי פחות ומי יותר מכמנים וערכים מרובים...

עקב המשבר באה לעיר בריגדת פלמ"ח - הראל. עמה באו אנשים, ציוד ונשק, וכן מפקדים, ביניהם יצחק שדה. הגדודים החלו בעבודה בקנה מידה גדול. בעקבות כבוש קלוניה ובית סוריק, פעלו יחידות אלה נגד שעפט ובית איכסא וכן נבי סמואל. כאן היה פנצ'ר, נהרג מ"פ ומ"מ וליד מחנה הצבא שליד בידו נפגעו 3 משוריינים ונהרגו עוד 15 חברים. היום מסר לי יוסי קירז'נר, שרק עתה נודע לי כי הוא מחיל המצב שבקסטל כי גם ציון הסייר מנחלת נהרג שם. אמש התקיפו הבחורים את שיד ג'ראח וכבשוה. היום הופסקה התחבורה הערבית מן הצפון. אנשינו מחזיקים בכמה בתים, השאר עזוב. נראה מה יהיה מחר בעניין זה. יש צורך לפלס דרך גם למקור חיים המנותקת זה כמה ימים. הבחורים שלי השתתפו בשני המקרים כרגמים. התברר לי כי כמה מהראשונים (בני ראשון-לציון. ד.א.) נמצאים בסביבה בקרית ענבים וכו' . המושבה כנראה ריקה לגמרי.

שמעתי פרטים רבים על פעולת "נחשון" שבעקבותיה נפתחה הדרך לשיירות לירושלים. בכ"ז מאז יום שלישי תקועה כאן שיירה וטרם חזרה.

כל הידיעות אלה הן כאין וכאפס לעומת מה שארע בחיפה. טבריה כידוע פונתה עוד קדם לגמרי מערבים עקב פעולות רציניות שלנו. דבר דומה ארע בחיפה. משפינה הצבא כמה עמדות ניסו הערבים לתופסן. התחילה אופוזיציה של יחידותנו שבעקבותיה נכבשה כל העיר הערבית. אלפי פליטים בורחים מן העיר בים. הכפרים בסביבה נכבשו אף הם. הרושם בעולם הוא גדול ביותר ומשפיע בוודאי בעקיפין על הדיונים בלייק סכסס. "היהודים כובשים את מדינתם" זו ההרגשה.

השעה מאוחרת, ויש הרבה לכתוב על הפורשים, וטינתי על רברבנותם ועל מודעות אבל שמהן נראה לי כי כמה ממפקדיהם שפעלתי נגדם והתיידדתי עמהם נהרגו, וצר היה לי על אף שנאתי הגדולה להם.

על בתיה ויחסי הבלתי מוגדר אליה - יחס מלא עניין והערכה. וכן על הטלפונים של בת שבע. על ה"פקידונים" כפי שאני קורא להם, במפקדת המחנה ומטה הגדוד. על טיפוסים, פרצופים ועניינים. אך על זאת מחר.

אני ממשיך ברשימות אמש. שוב פעם אני בשנלר. שייך גיראח נעזבה. מצב רוחי שונה. אמש שבת מבתי. שרכתי דרכי ברגל מביתה ונזכרתי בדרך הארוכה שהייתי עושה לפני שנתיים מרחביה לכרם אברהם מביתה לחדרי עד חצות. הרהרתי רבות בה ואף מחשבתי נעו ממציאיותה. היא הזכירה לי חוויות ורמזה ואף לי נדמה כי היא עדיין רוחשת לי משהו עמוק וכנה. אך מסופקני אם אוהב אני אותה. בעוד חושב אני על כך נזדמנה לי הערב בחורה מטיפוס שונה לגמרי. שמה נ. כשם אותה ילדת חמד שנכשלתי בהיותי טירון בענייני אהבים. היא נשואה זה לא מכבר. נזדמנו באולם בקונצרט. היא היתה זו שפתחה ודברה עלי וטענה כי השם "מוסה", מעורר אסוציאציות של בחור גברתן בעל שפם. בכל זאת שוחחה. דיברה על הסוודר היפה שלי שרחל סרגה אותו ושאלה מי סרג לי אותו. עד צאתנו שאלה אותי אם אני עסוק ואח"כ הזמינה אותי לקפה. לקחתיה עם הלל לקפה אלנבי בטכסי. אח"כ שבנו, בדרך הביתה בשנלר התרפקה עלי ועל אף הצגה יפה בנוכחות חבריה נראה לי כי היא נמשכת אלי. אין היא יפה אך יש לה סקסאפיל רב וידועים לה כל סממני הגירוי. כשנפרדנו (בנוכחות עוד כמה זוגות ליד בנין הבנות) אמרה לי "תתקשר אתי מחר בטלפון". בקפה אלנבי פגשתי את בן ציון, אותו מפקד אצ"ל שצורתי עליו לאחר מקרה שוד אחד. מאז נשארנו ידידים. הוא אישר לי כי יפתח סגנו הוא זה שנהרג או יותר נכון מת מפצעים שנפצע בדיר-יסיין. הם מתייהרים במודעות שלקחו חלק בכבוש חיפה ומערפלים את הדברים כך שעלול להתקבל רושם שהם בצעו את הכול, בעוד שברור וידוע כי כוחם בחיפה דל הוא, עוד דל מזה שבירושלים וברור שלא יכלו לעשות דבר. בירושלים נגוזה אגדה אחר שהיינו נוכחים בדיר יסיין. אין להם לא סדר לא משמעת ולא תכנון ותפיסה צבאית. אני שנא אותם על שחצנותם ואיידם. על נצלם כל כישלון שלנו, הנובע מתנאים אובייקטיביים קשים למקור תעמולה להם. על הפיצם שמועות כאילו נטלו חלק בכל ניצחון צבאי שהושג. חיים נכנס לחדר, אני מפסיק. מחר על הפקידונים.

ליל שבת 7.5.48 - אני יושב בחדר הקצינים בבניין הפלוגה. חדר שטרחתי רבות בימים האחרונים לקשטו ולפארו, במנורת שולחן, ארון ותמונות. לבוש בגדי שבת. אמנם איני נכנס כתורן במטה אך מאחר שחיים (סגני) נאלץ ללכת לביתו בגלל אחיו שנפצע ממלא אני את מקומו.

במשך השבוע החולף נכבשה קטמון ועברה לידינו. היה זה הישג גדול. את המנזר כבש הפלמ"ח ואילו את קטמון כבשנו אנו אנשי החי"ש. בין השלל שנפל לידינו - 2 מכוניות בראונינג. תחמושת למעלה מ-250 אלף, ושאר סוגי נשק. כבוש קטמון אפשר את החלפת הכוח במקור חיים ובזה נעוץ ההישג הגדול. הישג יותר גדול היא המכה שהכינו באויב. המנזר וסביבתו היו מבוצרים עמדות העיראקים נראו מאורגנות יפה ובכ"ז לא עמדו בפני אנשינו.

קטמון כשכונה העשירה פתחה אופקים לביזה, ובפני פיתוי זה סחפו כולם טוראים ומפקדים כאחד. כשבאתי למנזר עוד נראו גוויות הרוגים פה ושם. במשך יומיים חייתי את אשר התרחש באלחוט. המרגמות שלי עשו את שלהן, במנזר מצאתי את עקבות פגיעותיהן המדויקות להפליא. בקטמון עצמה פרצו החברה לבתים ועטו על מכשירי רדיו, כלים הדורים וכיו"ב. קשה לשער איזה עושר רב נמצא בכל הבתים המרובים הללו. תאוות הרכוש הקיפה את כולם. בכל בית חיטטו חיפשו ומצאו מי פרודוקטים, מי חפצים יקרים. בולמוס זה תקף גם אותי וכמעט ולא יכולתי לחזור בי. בשטח זה אין גבול למעשי האדם. לראשונה לקחתי מטאטא לצרכי טאטוא המשרד אח"כ לקחתי כמה חפצים שימושיים. תאוות האגירה כמעט שהעבירה אותי מדעתי למעשי הונאה. בעוד מועד השתלטתי על עצמי וכבלתי את יצרי. טוב שידעתי בזמן להתגבר על מצב זה שרבים שלמים וגם טובים נסתבכו בו כמעט ללא מוצא. מפקד הגדוד, סגנו כולם נכשלו בעניין. אני נכשלתי אך במועד ידעתי להיחלץ. אכן כאן מתחיל המדרון המוסרי והאנושי לפיכך אפשר להבין מה משמעות התורה האומרת כי במלחמה מטשטשים ערכי המוסר והאנושות.

בינתיים משיצאו מוסקה ויהויכין עם פלוגותיהם למקור חיים וקטמון שבנו לתפקיד הדוחה של ליווי יצואן ברזל. עתה נהוג כבר ששירה יוצאת עם מכשיר אלחוט וכל זמן צאתה מחכים 2 משוריינים עם אנשים לחוש לעזרה. עד שהוצא הליווי היו לי סכסוכים רבים עם פקידוני הגדוד שמוכנים היו שאצא ללא מקלע ובמספר פגום של אנשים. עמדתי בתקף על כך שאקבל מקלעים ושתוחזר אלי כתי ורק אז יצאתי. מובן שהדבר עורר רוגז במטה הגדוד אך אני חשבתי כל הזמן על הדאגה שתאכל אותי שמא אתן לאנשי לצאת מופקדים מכל והעדפתי לוותר על פופולריות. מעשה זה הבשיל בי למעשה את ההכרה שעלי לעזוב ויהי מה את שטח רקוב זה. חייב אני להיחלץ מכאן, עטתי על עניין קורס הממ"ים שבלאו הכי השתוקקתי להשתתף בו. וסדרתי כי אצא אליו. ידעתי כי התפטרות תידחה, נוסף לכך ידעתי כי זו הדרך היחידה להגיע לביקור בבית. יוסוף עזב את סגנו המג"ד ועבר לתותחנים. הסיכויים לעבודה קורדיאלית הם בינתיים בלתי מזהירים לפיכך החלטתי את שהחלטתי. לרגעים נדמה היה שכדאי להתחרט סוף כל סוף ספק אם אחזור למצב כזה של מפקד פלוגה ואילו מאידך ראיתי כאן פתח לגוון להשתלמות ולו גם על חשבון הנוחות שבתפקיד זה של מ"פ. טינתי לפקידונים והסיכוי למשהו יותר טוב, אם דרך החברים שבמפקדה הארצית או במחוז שנתאהבתי בו - ירושלים העיר, גרמו להחלטה. היום מתגבר אני בקושי על הפסיכולוגיה של "חיסול" - ליקווידציה.

קדם כל נלקחה מכונית הקרייזלר. עקב המחסור בבנזין פוטרנו מכוניות הטכסי (הקטנות ד.א.). ולשרות הושארו מכוניות עם נהגים מגויסים. קבלתי פורד 46 מכונית נוחה אך נופלת לאין שעור מהקרייזלר דה לוכס שהיה לי. מכונית זו היתה גאוותי ב-4 החדשים האחרונים. המכונית היתה מחליקה בגאון מלכותי בכל עבר. בימים הטובים הייתי נוסע בה כל ערב הביתה וחוזר עמה כל בוקר. שמואליק וישראליק הנהגים - שניהם טיפוסים מיוחדים במינם - ידעו להופיע כצייתנים, כך שגם מי שאינו מחבב שררה היה נהנה מהם ומשרותם האדיב. נסעתי במכונית לכל פינה ועבר, עשיתי רשם, נסעתי בשלגים, והואלתי להיות אדיב ולתת ליפטים לאנשים שונים ולבחורת. הייתי נוסע לבתי קפה ולקולנוע - ויודע שהמכונית תחכה לי תמיד במקום מסוים. בכל זה נזכרתי כשנלקחה המכונית. אנצו ואני כשהיינו למעשה שני העובדים היחידים במטה היינו רוקמים בדמיון את תכניתנו לאחר המלחמה לנסיעה לאיטליה עם מכונית זו ובינתיים הייתי נהנה לשמוע את שיריו האיטלקים של אנצו. כל זה חולף ומגביר את הרגשת "החיסול".

מטה הגדוד הועבר לבניין משכננו. משמעות הדבר כפולה, דחיקת רגלינו לבניין פחות נאה וחדרים פחות נאים וצמצום שטח הפעולה והשלטון של מפקדי הפלוגות. כשבאנו לשלר היה הכול מלוכלך ומאוס. בעמל נמלים התאמנו 2 חדרים שגם אותם קבלנו אחר ריב ודברים בו ראינו את עצמנו מקופחים והפכנו אותם לנאות חמדה. אנשי מרקו את הקירות, צבעו בצבע שמן על חשבון קופת הפלוגה את הדלתות והקיר, ובסיד שרכשנו סייד איש מן המחנה את התקרה. לעומת התקופה שלא היה לנו כסא, ביום שרכשנו סייד איש מן המחנה את השיניים בשטראוס היו לנו כבר שולחנות ספסלים ואינוונטר גדל. על הקיר היו 2 לוחות מצוירים, מעשה ידי מכס, על מצבת האנשים ומצבת הנשק. בארון מוצב היה גביע שקבלנו לתחרות ע"ש ר.ס.פ. תמונת ברוך בן ישי שנהרג בדרך ממעלה החמישה. תמונה חדשה, בצבעי שמן קיטשה את הקיר ווילונות היו על החלון מווילון שני שנפל קישטתי את המיטה שם כבשטיח. המקום היה נאה. פקודת הפינוי של מטה הגדוד נתנה ע"י הסמג"ד החדש מתוך שרירות לב מוחלטת. מציעים למפקדי הפלוגות חדרים קטנים שיבנו למטה. אמנם יתכן ולאחר בניתם ותיקונם יהיו למטה חדרים נוחים ונאים אך בינתיים היתה הדאגה למטה הגדוד ולא למטות הפלוגות בעוד שמוכן שהגדוד לא יבצע את תפקידו ללא פלוגות ופלוגות לא תפעלנה ללא מטות יעילים. מובן שזה הרבה את כעסי ואת הרגשת הלא-אכפתיות שלי. למרות זאת נסתערת במשנה מרץ על המוטל עלי. מה שחושש אני יותר מכל שמציאות מטה הגדוד כאן רק תכבול את עצמאותי כמפקד פלוגה. נהניתי עד כה משלטון ללא מצרים. משרד, צוות, מחנה ממושמע. בכל מקום הופעתי כנציג מכובד, כתבתי והדפסתי תעודות חופשה ותעודות מעבר בתחומים שונים וכיו"ב. כנראה כל זה יחלוף וחים הוא שיישא כנראה כל זאת.

בתי ג"כ באה לכאן עם מטה הגדוד. אך נראה לי שאין היא שמחה על כך ביותר, אם כי גם אביב עבר לעבוד בפלוגתי. נראה לי שגם היא מדוכדכת מהפקידונים המתחמקים מכל עניין אחראי וכל דאגתם חנופה ושררה. טיפוסים הרועדים בפניך אך צועקים על הנתונים לפקודתם המסרבים להיכנס לכל עניין המחייב שקול אחראי או קבלת אחריות מינימלית. ואולי לא רק זה אלא בכלל יחסה אלי. לאחר ששמעה את כעסי והחלטתי לעזוב יתכן וחשה גם היא צער. בשבת החולפת היתה היא שהזכירה לי את ה-1 למאי כיום טיולנו הראשון. מחר ה-8 למאי הוא יום הניצחון ושנתיים לערב בו התוודענו זה לזו, בו נשקתיה לראשונה בחייה והייתי כה סנטימנטלי ומגוחך בווידוי האהבה שלי. יחסי אליה בלתי ברור. עם בת-שבע התראיתי פעמיים בשבוע זה. ביום שני בערב הבאנו מקטמון יונים, נתנו אותם למסעדה ובערב באנו וקבלנו שם ארוחה נפלאה. בת שבע היתה נחמדה ביותר. למחרת ישבנו במטה בקומזיץ קל ואנצו ספר איך בת-שבע באה אלי באותו יום חפש יפה שבו עוד שמעתי מוסיקה במוסד וחזרה אחרי. הערב רציתי לראותה אך כנראה אעשה זאת רק מחר.

היום התקשרה אתי נ. היא ניסתה להתקשר אתי עוד אתמול מארזה ולא תפסה אותי. בחורה זו היא פליאה בעיניי. האמנם התאהבה בי? הצלחתי לחדור למחשבותיה בשעה שבעלה היה רחוק ממנה והיא השתוקקה למישהו אם כי היה זה רק יומיים אחר צאתו בכל זאת גם כיום מארזה מטלפנת היא שתבוא השבוע לירושלים ורוצה לראותני. בסופו של דבר הן היא שהחלה לפטפט עמי באולם הקונצרט. מוזר, האמנם הצלחתי היא בגלל עמדתי ודרגתי, הילת הדיפלומט והקצין או חן וכשרון אישי. קשה לדעת. בינתיים אני מתגבר על הרגשת הציבור. אני מפסיק כי הרדיו מנגן את החמישית של צ'ייקובסקי והיא תמיד נוסחת בי מרץ והתלהבות נעורים. רדיו זה ניתן לפלוגה במתנה ע"י הגב' ואן ליר שבקרה בבסיס. הצלחה דיפלומטית שלי.

11.5.48 - אתמול החל שרות דואר יהודה מירושלים. בול הקק"ל שונה יי תועפות עבור בול זה עם חותמת זו, ובינתיים אנו עדים לקטעי היסטוריה. בת-שבע סחה לי אמש "יש לי רושם שהולכת ומוקמת מדינה ומדינה מסודרת." ואכן כשאנו מתרוממים קצת מעל חסר שביעות הרצון של "הבאלאגן" כפי שאנו מכנים את המצב הרי יש להתפעל מהתקדמות התארגנותנו.

ענייני הצבא הולכים ודופקים, השירותים נעשים מסודרים. נשק קיים. רכב משוריינים מתפתח. פיקוח ובניה מחוזקים, שדות תעופה בירושלים נבנו לקליטת אווירונים קטנים וגדולים. חיל תותחנים מוקם אף הוא. מועצת העם ומנהלת העם פועלים את פעולתם. ב-15 למאי תוכרז המדינה רשמית. אשרי שזוכים אנו לכך... אמש בטרם הלכתי לבת שבע צלצלה זיוה ובקשה שאבוא לבקרה. היום הגיעה נ. מארזה ובקרה אותי. נראה לי שכרגע קיימות לפחות 4 בחורות המבקשות את קרבתני ואני קשה לי להגדיר את עצמי לגביהן.

16.5.48 - מאז יום אתמול קיימת "מדינת ישראל", עתה אנו השליטים על גורלנו ככל עם ועם. התקווה בת שנות האלפיים מתגשמת. מאז יום אתמול אנו נתונים להרעשת תותחים קלים. הפגזים מתפוצצים בכל עברי העיר, כנראה מבלי להסב נזק רב. בינתיים התרגלנו לדבר, אתה יכול להאזין ליריית המטען ההודף, לשריקת הפגז ולנפץ. וההרגל הוא דבר נפלא. אין לחשוש -25 פאונדרס" לבקיעת קירות, לכן קל לשבת מצד דרום ולצפף. כבר כשהתחיל הפגז הראשון אתמול ידעתי להבחין בו. מאז יום ששי התקדמו כוחותינו ותפסו שטחים שהיו באזור הביניים תחת שלטון בריטי. נתפסו מגרש הרוסים, מתקני הרדיו ברחוב המלכה מליסנדה, בנין ג'נרלי, אפ"ק והנסיכה מרי. האצ"ל תפס את בית החולים האיטלקי ואת בי"ס לשוטרים עם חלקים של שייך ג'ראח. בלילה הוצאנו 2 מחלקות עם דוידקה למנזר בקטמון ומשם הם הגיעו למקור חיים-ותלפיות, כבשו את מחנה אל-עלמיין וחלקים ממחנה אלנבי.

העיר העתיקה מותקפת קשה זה כל היום. כפר עציון והגוש שעמדו בגבורה נגד הטור המשוריין של עבר הירדן נכבשו. ההרוגים שלנו רבים אך נלקחו הרבה שבויים משלנו. הצלב האדום מטפל בעניין החזרת הנכים והילדים ובעניין טפול בשבויים. נפילת הגוש היתה אות לפינוי עטרות. אנשי עטרות נסוגו שלשום בלילה ברגל לנווה יעקב. אמש היינו צריכים להתקיף את שעפט ולכבשה ע"מ לאפשר את הנסיגה מנווה יעקב ולהחזיק בכפר בקצה הצפוני של החזית הירושלמית. המאבק על דרך ת'א נמשך. המשלטים עד דיר איוב בידינו, אך כוח האויב התרכז במנזר לטרון. אתמול הודיעו על כבוש קנואב ועתה מדברים על כך ששירה משורינת עם נשק כבד הגיעה לקרית ענבים. מחכים לתותחים וטנקים בשירה זו.

אתמול נמסר על כיבוש עכו, א-זיב ובסה. אנו שולטים למעשה על עמק החוף ויש לנו מספיק כוחות להפעלה באזורים אחרים. יחד עם צפת שנכבשה על ידנו באמצע השבוע החולף מגיעים אנו למספר ניכר של ערים כבושות. אין ספק שגלוי הכוח שהוא שגרם לכך שכבר קמו כמה מדינות שהכירו בנו רשמית, ואסיפת האו"ם שנועדה להטיל עלינו נאמנות נתפזרה מבלי לבטל את החלטת החלוקה. אדרבא, ארה"ב כבר הכירו בנו דה פקטו, גואטמלה, שוודיה וכד' הולכות בדרך זו של היכרות רשמית. מדינת-היהודים הוקמה סו"ס, זוהי עובדה קיימת. נעמוד עתה בפלישה קשה ממצרים, עבר הירדן וסוריה, אך אני משוכנע שנצליח.

ירושלים תעמוד כנראה במצור קשה. אין מים כמעט. חשמל נפסק לכמה שעות ביום, אך אני במצב רוח מצוין. כל עניין הקורס והנסיעה לת"א כנראה בטל. מאנשי הפלוגה יצאו למשלטים ונפצעו 4. 2 פיאטים נשלחו לאזורי התקפה. הדוידקה עובדת נפלא, עליה אכתוב אח"כ. הדוידקה היא מרגמה פשוטה וחזקה אשר עיקר אמצאתה הפגז הבנוי ממטען הודף ומטען מרסק. פגז של כ- 40 ק"ג מונף עד 400 מ'. זהו כלי המיוצר כבר כרגע בסדנאות בירושלים. ואילו את הפגזים מסדרים כאן בחמד (חיל מדעי) עבודות חיל זה הן נפלאות. אמצאות למוקשי נעל, פגזים וכו'. השבוע קבלנו למשל פיאט תוצרת הארץ. הכלי בנוי יפה ופגזיו נראים טובים. הפגזים ומרגמה "3 ג"כ עושים רושם טוב ועובדים יפה. זוהי ג"כ חזית שאין אנו מעריכים אותה כהלכה. אך זוהי חזית חשובה שעשתה נפלאות. התע"ש והחמ"ד הביאו ליצירת הרימונים, המרגמות, הפיאטים, הפגזים וכו'.

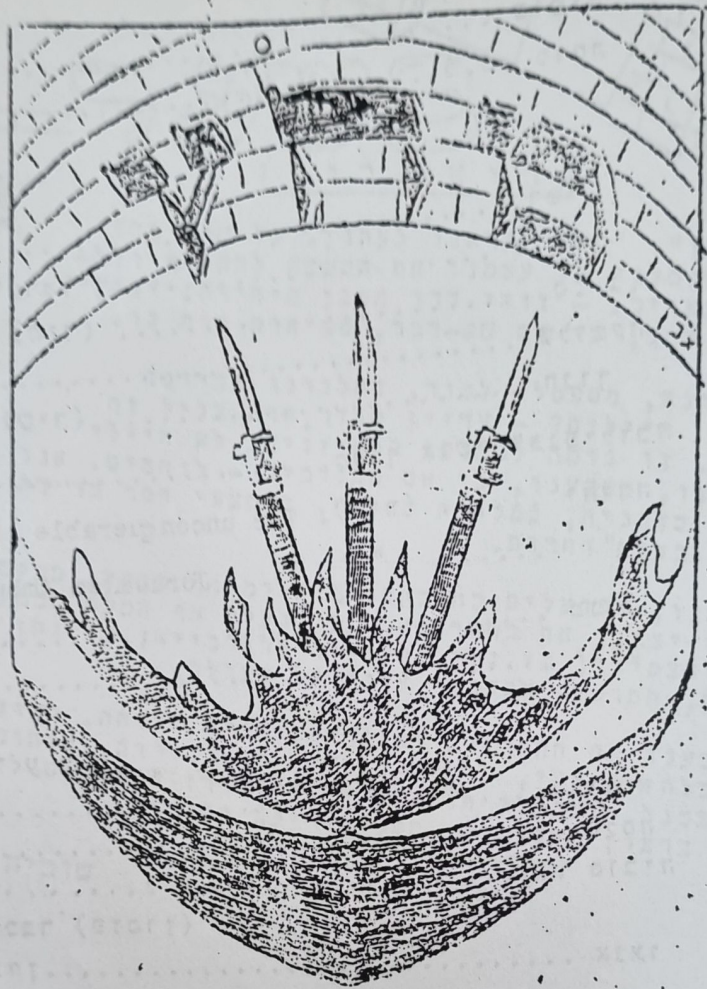
שעה 20.55 - יום סוער כמו היום קשה לתאר. בצהריים סוכם שהערב נכבש את שעפט. אחרי שעה נתברר שנווה יעקב מותקפת קשה. הביטול של אמש שהיה לדעתי שוב פעם חסר טעם לחלוטין מתנקם קשה. השיקול לבטול היה אמש שטור משוריין נע כלפי ירושלים מצפון. ברור שהוא מאיים על נווה יעקב ויש הכרח לפנותה, כבוש שעפט יהיה הסדור היחידי לפינוי נווה יעקב. אם נסתבך בטור נוכל תמיד להסתלק לוואדי בכ"ז הוחלט על ביטול.

בשעה 3 נודע כי המטרה תהיה מצודת דוד. הדבר מותנה בכבוש בית-טנוס מצד ימין משה. ישבתי על התכניות והצילומים וזהו אגוז קשה ביותר. הכוונה לצאת עם מכוונות עם תותח לפרוץ משער קטן שמחוץ לחומה ולהתפרץ פנימה. מאחר שאני מכיר את המקום, אהיה אני מפקד המחלקה הפורצת מס' 1. זהו עסק קשה, כי כדי להשתלט על מגדל מס' 1 שזרכו נפרוץ צריך למעשה לכבוש גם את המסגד כי משם עוברת הדרך למגדל. בינתיים הגיעו בגדים משלל המשטרה הבריטית ממגרש הרוסים. הכנו לפיכך ביגוד אישי נוח.

בינתיים אנו מצפים. המצב בעיר העתיקה הולך ומחריף, הולך ומחמיר. והבעיה קשה.

אגודת
המורים

עלון פלוגת המטה. גרוד א' חיל-השרה ירושלים. אדר ב' תש"ח.

הצתק דברין אל משה סלואן, שנקטו ו
 מוטה בפי פיקודינו, זעלון פלוגת המטה,
 גברד מ'יה, ת"ל עזיון.
 דבריו: "עם אלון הפועה" - מאקב הפועה מוטה

התתכונ

כ ש ע ר

קריאת כוון ..... טוביה
 עם עלון הפלוגה ..... מ.פ. מוסה

כ מ פ ג ש

בהריסות (שיר) ..... כרמי
 בעקבות פעולת "כרמל" ..... מ.
 "דשנס מגמאים" (חיד) ..... ס. ג.
 בהר טוב ..... שלומקה
 לו ידעתי ... (סיר) ..... חנוך
 * * * מחור אנסי "פנפילוב"

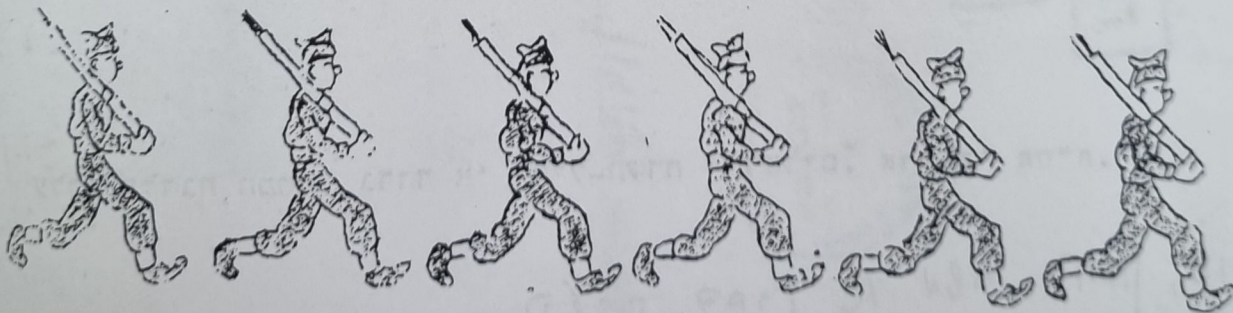
The unconquerable (סיר) ..... יהודה

Jerusalem Ambush

ספורט לחייל ..... מנחם
 לקרב (סיר) ..... יצחק

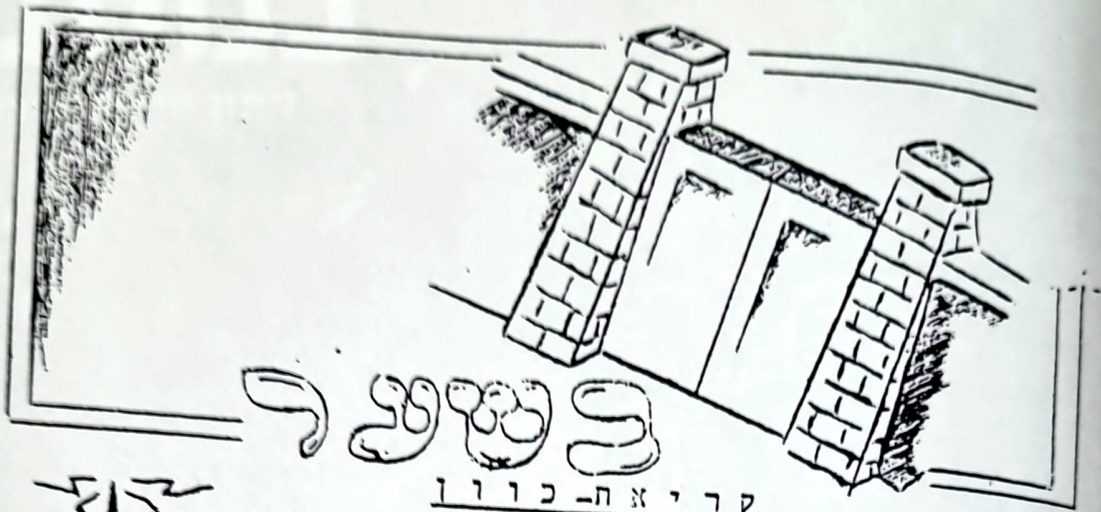
ש ח י ו ע ר כ

אסמרת לילה ..... עזרא
 שתי רשימות ..... סלמה
 אותו ערב ..... טוביה
 המנון כחת נכבד (פזמון)
 מכתבו של צנחן ..... אנצו
 סירו של סבא חובס (פזמון) ..... י. ג.
 גנבים בלילה ..... י. א.
 על חודו של קלסון ..... ס.

פזמוני עלון פלוגת הכוונה-עורך: טוביה ג. - עטורים: אב

בא מ.ב.ו.ת. ח.מ.ה. ח.מ.ה. ח.מ.ה.

"מהץ". "מהץ" קראנו לעהון. על סוס מה?
 על סוס קנסלנו על עצמנו את המשמה להחקיף ולכ-
 חוץ את האויב. - זוהי דרך המגן היחידה. "מהץ"
 - איננו סמל, כי אם סס-דבר, מציאות כוח נו.

מסדנא, מספסלי למוד, החלכדנו והיינו
 לפלוגה. חיילים? - עדיין מוזר. הוא צליל זה
 באזננו. זו נוסה לסמוע: פרסיונים. לא חיילי
 עופרת אנו, מסבענו, כי אם מתנדבים - לוחמים. אנו רואים את
 מלחמתנו כזמנית, כמלחמה חולפת, כאמצעי חסר ברידה להקמת
 חיים טל בניה וחרות.

ואנו, הפועלים בה כהחנדכות ומחוך הכרה, מבקשים כסוי.
 מפני כך יצרנו את בסאוננו, סבו נעלה את הסעס סכמעסינו,
 נבררו לעצמינו; בו נבקר לקויים ארגוניים; בו נחן פורקן לכל
 צ'יזבאת, התוססח בקרכנו אחרי כל פעולה.

סבענו את ההכרזות המדברות גבוהה גבוהה. רצוננו הוא
 בכסוי בלחי אמצעי, סיעלה מלמסה, מן הסורות. נכהוכ על עצמנו
 למען עצמנו. ולכעלי הניב סכוננו יאמר: אפטר גם לערוך כתבים
 בסערה, ברצון מתנדבים, ממס כזריקה רמונים.

טוכיה

עם עלון הפלוגה

צבא נבחן לא רק בקרב וכאס
 כי אם גם במסה ונסיון כסמירה,
 ברזרבה, כלווי והכסחות כתי
 העורף, דוקא בהס. כי הקרב
 והאס מצרפים את צבאנו, ואילו
 חיי העורף סמונה בהס סכנת הפחוי
 סבהוללות וסחיחות. חיי החרבות הם
 מודד למחח העורף. ככל סחיי החר-
 בות מקיפים יוחר וכוללים יוחר
 דוחקים הם את רגלי אוירת ההוללות
 וסלנוחיה. יס לפיכך מן העלוד
 בהופעה עהון לפלוגה, אסר עם מאמציה
 ומפעליה הסוספים, יודעא היא לתח גם
 כסוי לעצמה בכחב.

לא כל אדם ניחן ביד מהירות כתיבה.
 רבים בפלוגה המהירים לירות, להדליק
 פצצות, להחיש עזרה חחה אסל להפעיל
 מכונה ומרגמה. מעטים בעלי העט הסנו-
 נה. לאהיט לחת בסוי מה, אח ע"י
 העלאה חויותיהם ע"י כותבים אחרים או
 ע"י העתקת דבריהם חוך סגנון ונפוי.

פלוגתנו צומחה וגדלה; היינו
 12 סוראים ועתה הגענו לפלוגה כח 118
 איס מגויסים ו-31 בלחי מגויסים

לזכותנו נזקפיה חלקים נכבדים של
 מבצעים חשובים: רוממה, סמירמיס, בית
 המועצה המוסלמית, סייר ג'ראח, חלת
 א-סרחה, בית הס.ס. סחנת הקמח בבית
 צפפה, עמרות, אבו ג'ורג', בית סאהין
 בקסמון, בית צפפה וואדי ג'וז. זו
 האחרונה היחה פעולה מסולכת של כוחות
 סונים של הפלוגה.

הכרנו סחחים, סוססנו בוס, הכסחנו
 סיירות, סמרנו על עמדות מפתח יסוכיות.
 יס מסהו בעל מסקל מאחורי גבנו. אך
 העקר סמון עוד בערפלי העתיד ...

בדרכנו זו הסארנו סלסח חללים:
 יעקב סנואלי-כהרי חברון, ר.ס.פ.,
 ברוך בן-יסי בדרך בין מעלה חמסה והעיר,
 ויהודה כסיוף-ליד מחסומי העיר.

ארבעה מחברינו עדיין סוככים בבתי
 החולים, ועם עתון זה סלוחה אליהם
 ברכת החלמה מהירה.

סעה המבחן הסופיה עומדת לפנינו.
 לכסנאאר ללא "סומרים ועוזרים" לא
 נהיה גה מוגבלים ומותחמים ע"י סייגים
 של חוסר ליגליזציה, סליק ומחחרת.
 אז עתיד להגיה ממחחרת חצויה זו צבא
 עצמאי, גא, עז וחוקפני, הסואף קדימה.
 על פלוגתנו מוסל התפקיד המחמיד לא רק
 ללחוס ולהרחיב אפקים כיוס, כי אס גס
 להכון יפה לקראת קרב המכריע.

מפקד הפלוגה
 מוסה

אחרי פעולת "כרמל"

נער סוכר עתוננים סחרוצן נרחוב ומכריז
 "40 הרוגים ופצועים בגרוס אחר ..."

"א.א.א."

כסנשאל "סוסר צבאי" ססלנו על פרוס ראסי התיבות "מ.צ."
 סהוא עונד על זרועו, גאנח וענה - "מחפס צרות".

במחנה

עתון חיילי ישראל

הספיונס של החייל שולמה

17
(89.49)

לילי-הסימפונימו האחרונים של הסימפוניה נדמו הקריין אמר משהו בלתי-חשוב. אחר הוחל במספח האגונים, כנראה מפני שנותרו כמה דקות פנויות. מאיר נתן זניקה מבוהלת לעבר הירי והשתיקו. משחור אל הספה, ואל ניצה הישבת עליה, שאל: "אם אכן קשה חשתי?"

אם הקפה הוא רק תירוץ כדי שעוד אשאר כאן, אין בו צורך. אוכל להישאר גם בלי זה."

נבותי של מאיר התכווצו במקצת. כך שעניו נראו כנסגרות למחצה. רגל שמאלו המושטת קדימה במקצת נקשה נקשה קלה ועצבנית על הרצפה. צדקת, בעצם, הודה. "רק מיותר היה שתביניני, כי גילית את כוונתי. מוטב היה לו השארת לי את האש" ליה כי את נשארת כאן בחוקה השפטית והשפעת תכסיסי."

"גוסף. לך", הוסיפה ניצה כממשיכה את המשפט, שהופסק, כביכול, "יש לי דוקא חשק לשתות קפה. אלא שלא רציתי לותר על הפינוי שלי".

הרטה "עריכה לו, ואסיר-חודה היה לה על כי חזרה בה ללא התנצלות קלושה. וללא ניסיון לטשטש. (לא רציתי להסריח אותך יתר על המידה - אינך צריך להכין קפה באמת לא. אין כל צורך)".

הוא התחיל לספל בסיר החשמלי וב- הכנת הקפה. משחור שוב לספה השת- ררה דומיה של מבוכה. הייתה זו הפעם הראשונה שניצה ביקרה בחדרו של מאיר. לשמוע רדיו, את התירוץ ציית שכן לא ציין איש מהם. אמנם כן - שניהם אהבו באמת לשמוע מוסי- קה. לולא כן לא היה מאיר מציע לניצה מלכתחילה לשמוע את הקונצרט בחדרו. ניצה הסתיקה לסקור את החדה בשעה שאמיר היה עסוק בהכנת הקפה. חדר נאה, אמרה, כדי לומר משהו. רכוש נמשך, הסביר מאיר. עכשיו דורש האמטורפוס שכר-דירה לכל חקר פת- הגיוס. הזמן שבו הצלתי את המדינה אינו סטור מתשלום שכר-דירה. לדעתו."

גם אתה? שאלה ניצה בנעימת אירצון. כבחורה שהיתה מוכנה להס- תנה ושלצורה נוכחת לדלת, כי גם בחור זה הוא ככל החבורים."

מה גם אני? ניסה מאיר להבין. אם גם אני הצלתי את המדינה? גם אתה מדבר באותה ציניות בנוגע למי שעבר עליך במלחמה?"

ציניות? שאל מאיר שני סימני- שאלה גדולים. (פעם היה זה איריאלי- חיוי להחשב כציני. היה רואה את עצמו בעיני רוחו אומר מימרא קצרה, שזונה והרסנית. וכל הבחורות מתלה- שות ביניהן לחש של הקפסלות: "הוא כל כך ציני" - אולם זה היה טעם).

אומר אתה הצלתי את המדינה, כאלו כל מה שקרה לך נוגע לך בדיוק עד השורול."

גם כן. אחי הוא זה שנפל במלחמה. מה שנוגע אלי, לא היה קשור. בחפסידי לך דבר טראגי הדורש כובד-ראש או יראת-כבוד, ומנין לך, בכלל, כי "עבר עלי משהו"? ושמה הייתי פקיד ראשי שנשאר? הוא ניב את האדים. שעלו

מסיר הקפה על וגויות משקפיו. ללא משקפים נראו פניו ערומים, ועיניו קצרות-הראיה הגעוצות בדרך. כלל בפניו של הדובר אתה נראו אתה כחם- רות משען בחלל הרק. ובכלל - האם עדיף הוא להתרגש עכשיו באופן פטרויטי? פרשה זו הרי נגמרה. האם נגמרה באמת? האם אף פעם לא צפים בראשך זכרונות מימי הקר- בות, החוורים ומטרידים אותך לעמים? הרי קרה, שהיית בסכנתו?"

"לא יותר מכל אדם. שהיה מגויס בירושלים", משך בכתפיו. "שובו האם בגלל זה שגם לאחרים קרו דברים שקרו לך, השאירו עליך

לשמוע אחר סיפור-המעשה איוו פלי- טח. מענין מאד" מלווה וירדת-גליס" אנדו של טרץ קטן בפה סגור. מפני שיש להחשב ברגשותיהם ובעצביהם של בני-אדם ולא לפוררם סתם - רק כדי להביא לטיפוקה את תאוות ה"שוויץ" שלי, ומפני שאני יודע עד כמה זה מאכזב לצפות לאיוו סיפור מותח ורבי-רושם, ולשמוע אחר-כך איוו מעשה טפל ובנאלי, שרק האלו- הים יודע מה ראה המספר להיטפל אליו ולרווחו מהסנטימנטים שלו. - והרי באמת אין כל סיבה ליחס חשיבות כזה מופרות לאישיותי וקורותיה, ולשם מה? כדי לגבות מבטי-התפעלות או

ה"צנע", שהיחה אמו שולחת לו במיוחד מתל-אביב.

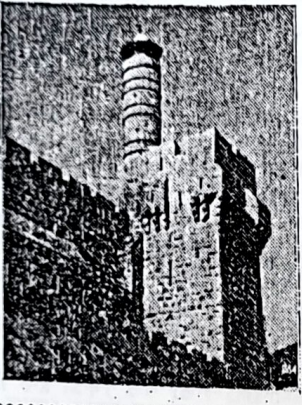
תוך כדי המולת ההכנות בערב פינוי נהייעקב אמר לי בשנלר אחד המפקד דים (או קראו להם עדיין "מפקדים" - קצינים עוד לא היו אז): טוב שיתחרו על התכנית השניה. - איוו תכנית שניה? שאלתי. התכנית להק לת הלהין מעל יהודי העיר העתיקה. - פעולה קשה? - ויחרו עליה - ודיינו."

כיון שכך, ויחרו על התכנית, הלכתי לחדר-התברות לשמוע את קונצרט הי תקליטים שנערך-שם אוהו ערב. באם צע הסימפוניה נקראו כל חברי מחלקת הקשר לצאת ולהתאסף סיד בחדרם. רטנתי משהו על כי אין מתאמים את פעולות-הקרב בירושלים עם זמני הקו ויצאתי לחדר. שם כבר היו כולם נאספים ולבושים אוברולים, עסוקים נבדיקת מכשירי-אלחוט, טעינת מחס- ניות-סטן, מילוי-מימיות, מישור אמר בלי הרף: "הלו דוד וו דוד אחד. הלן דוד וו דוד אחד, ובעוד אני מנסה להדק את הרצועה של מכשיר האלחוט ומקפיץ את המכשיר על הגב כדי לבדוק את מידת נוחיותו - ניצבת לפני דמות ממושקפת. במדי גברדין מבהיקים ומגוהצים, מדגנת לי מתחת לסנטר ושואלת בקול באס הנודף פופולאריות: "איך מצב-הרוח?" רציתי להשיב, כי מצב-רוחי ישתפר בו ברגע שיחדל לדגנן את סנטרי, אלא שב- רגע זה הכרתי מי הרוב, והנפקתי את הערמי, הוא יצא זה עתה מהחדר הסמוך, שם אמר כמה מלים נרגשות מאד למפקדים, שעמדו לצאת לפעולה. לחץ להם את היד לפי תור. שלף דגל ונתנו למפקד-הפעולה, עלימנת שיונג

למחרת מעל מגדל-דוד הנכבש. יודנו לאוטובוסים המשוורניים והת- חלנו לנסוע למרכז המסחרי, לבית טאנוס, שנעמד כנקודת-היערכות ליצי- אה אל שערי יפו ולכיבוש מגדל-דוד. עם היכנסנו לאוטובוס חדל מכשיר- האלחוט מפעול. בעצם לא היה פלא בדבר, כי המכשיר היה כסוג שאינו מיועד לפעול במשורניים, אך כיון שכיתתנו עמדה להתחלק בשעת הפרי- צה לשתי חוליות, שהיו צריכות לקיים קשר ביניהן, הוחלט שעל המכשירים לקיים את הקשר כבר גאוטובוסים עלימנת לחאם את רגע הידידה מה- מכוניות. כך הוחלט, והאלחוטאים פעלו בהתאם להוראות שקיבלו. המכשירים לאו דוקא.

נסענו לכיוון המרכז המסחרי, כאשר עברנו את בנין דוד, ופנינו לעבר הי.מ.ק.א. ורחוב ממילא, החילונו לש- מוע את הקולות העלומים של יריות שיגרתיים מהחומה אל עבר ימין משה. פתאום הרגשנו, כי מכוניתנו בודדת. האוטובוס השני, שהיה צריך לבוא בעקבותינו, לא נראה. ניסינו לאתר בעזרת מכשיר האלחוט, אך זה הרי לא פעל. לאחר איראליו היכוסים פנינו אחורה וחזרנו שלמים ובריאים לבית- ההסתדרות, כעבור כמה דקות הופיע האוטובוס השני, הוא תעה בדרך. חשב כי יש להתקדם ברחוב צדדי אחר מזה שנסענו בו אנונו. בינתיים חיכינו

זו שאולי תשאול

מסיפורי ירושלים במצור דאח אורי אפשטיין

לעורר רגשות-רחמנות משונים שלאחר המעשה? כדי להוסיף עוד ציונבאס על יבול הציונבאטים שכבר נתברכנו בו? לאן היינו מגיעים לו כל אחד היה כופה על הציבור חיסוט מפורט במה שהרגיש ברגע מסוים? והרי באמת לא אירע לי דבר שלא קרה כדוגמתו גם לכל אחד אחר, ואין כל סיבה שאתחיל לטפוח לעצמי על הכתף ולד- רוש תשומת לב. לכולם זה קרה, כך, לפחות, אמרו לי הקרובים שבידירי - וחבוא עליהם ברכה. ההתאסקות היא מידה אנושית מאד, וכל מי שעושה משהו לטיסוחה, עושה לקידום ה" תרבות."

ההקומפלקסים - זה מותר האדם מן הבהמה - מתי קרה הדבר? שאלה באופן ענייני, וחובע תשובה, האופן המכון, שבו לא הוסיק להגיב על טענותיו העקרוניות, היה בו משום תגובה בולטת בחיוביותה, חוסר-תגוב- תה הביע, כי פשוט אין הדברים ראויים שיגיבו עליהם, כי אין להם אלא ערך של שכבת-מגן האומרת "הסירני" והטעונה טילוק - ולא תגובה. "איוו דבר?"

"הרגשת-התפחד שהרגשת, סכנת-ה" חיים, סכנת הודאות כי הקיץ הקץ וקרוב הסוף." אדוי הירחניים של הקפה מילאו את חלל החדר - קפה טוב מלפני פרוץ

למה שעלול להתרחש. המפקדים עלו לבית ההסתדרות כדי לנהל שיחות שלפון ולקבל הוראות חדשות לאור המצב שנוצר. השעה הייתה כבר 4 לפנות בוקר, ושחור הלילה החלף באסטרטיות משונה. איש לא הבין, מדוע אין חוזרים לשגרה, לישון. הרי למעשה כבר עבר הלילה. היה זה באותם הזמנים בהם לא עלה על דעת איש, כיס לחמה עלולה להתנהל גם לאור היום.

המפקדים חזרו. עלינו שוב למכרניות. והן התחילו לזוז — לכיוון המרכז המסחרי. אחדים ניסו להבין בקול רם: האם ננסה לדחוק ולערוך את ההתקפה עוד לפני עלות השחר? או שמא בכל זאת נתקפי לאור היום? אפשרות אחרת לא נראתה. שהרי אם נעזבה ההתקפה רק ללילה הבא — לא יציאו אותנו כבר עשוי, כשהאנשים אפסטיים מעייפות ונרדמים בחיגורם המלא במכונות המיטלטלת. כנני סנו לאחד מרחובות המרכז המסחרי, מאלה המובילים לכביש בית-לחם ולחומה. המכונות עלתה על תיל שחסם את הרחוב ונעצרה. שמענו שוב את הצלילות השיגרתיות מהחומה אל עבר ימין משה. מיד אחר כך חדלנו משמוע את הקולות הסתמיים ההם. כיון ש-לאנוני הגיעו הקולות המוגדרים והעניינים יותר של כדורים המתדפקים על לוח-השריון שלנו. מהחומה צלפו עלינו במתינות ובשוויון נפש. אם אי-פעם היתה ההפתעה גורם בתכנית של ההתקפה הלילה על החומה, הרי נתבטל עתה גורם זה ללא שוב — אחת היא אם נתקפי מיד, לאור היום, או בלילה הבא. קפצנו מהמכונות אל בית נטוש שבצר הרחוב. לא היה זה בית טאנוס, שאלי הנינו צריכים להגיע, אלא סתם בית בקצהו האחד של אותו רחוב שבית טאנוס עמד בקצהו השני. עלינו לקומה השנייה של אותו בית, נכנסנו לדירה הנטושה ונסתדרנו לאורך הקיר. על הרצפה התגלגלה תמונה נטושה של המלך פארוק. בברזו החזיר האמבטיה היו מים נטושים — מים עמו כאן לפני חצי שנה. בימי נובמבר האחרונים, כשהרסו את המרכז המסחרי, המגור, שבברז היה, כי דוקא במקום זה — היחיד בירושלים, כולה — מצאנו מים בברזים עכשוי. ב-14 במאי (או שמא היה זה ה-15 או ה-16) איש מהנמצאים בחדר לא ידע זאת (בריוק). נכנסנו לבית-הכנסת הנטוש ומשכנו בידית של ה-בסט יאגודה הנטוש. זרמו מים. הרגשנו את עצמנו מתורבתים מאד. אחר-כך חזרנו לחדר, השתרענו על הרצפה, התאבקנו באבק וחדלנו להרגיש את עצמנו מתורבתים. חולנו להרגיש משהו בכלל. חיינו, השמש עמדה ברום השמים. בחוץ צייסוף צופר של מכונות, שעמדה אי-שם נקובה בכדורים וחקועה במקומה — מנגנון הצופר נתקלקל, כנראה, והצפוף נמשך בלי הרף, חיינו, מהעיר הביאו שני מכשירי-אלחוט חדשים. כיון שהודענו כי מכשירי-אלחוט חסו שלנו לא פעלו במשוריינים, ניסינו אותם — בחדר. הם פעלו, רק בחדר יכולנו לנסותם. לפנות ערב הביאו

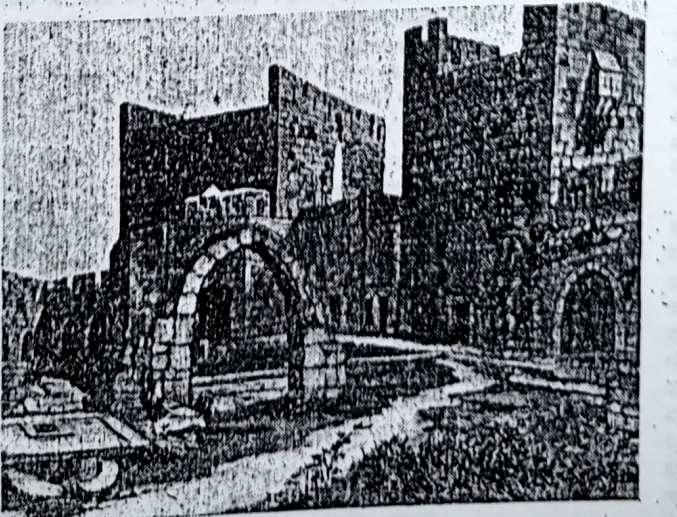
גם ידיעות אחרונות. קראנו בעתון, כי כוחות ההגנה יצאו למרכז המסחרי לשם התקפה על שער יפו. כוחות ההגנה — אלה היינו אנחנו, תמהנו, אם גם הערבים, במרחק 300 מ' מאתנו על החומה, קוראים את ידיעות אחרונות, בעצם לא היה להם צורך בכך. הם ידעו כבר בלאו הכי, כי אנו כאן, הצופר של המכונות המשיך לצפוף, עכשיו בקול ענות חלושה. נראה שהי סוללה התרוקנה. המים בברזים החרו קנו אף הם, אך האנשים לא חדלו — כמובן — מלהשתמש בבית-הכנסת. צחנת-רקבון מתקתקה פשטה בבית. חדרנו היה בדיוק מול בית-הכנסת — בעברו הוא של הפרוודור, כיון שהיה זה חדר המטה, נכנסנו אליו ויצאנו ממנו בלי הרף, איש, כמובן, לא סגר אחריו את הדלת. בקו החזית אין מקפידים על דקדוקי סגירת דלתות, איראפשר היה גם להעיר לכל נכנס ויוצא. עם כל פתיחת דלת פשט בחדר גל צחנה מעורר בחילה. עם כל פתיחת דלת קמתי, סגרתיה וחזרתי למקומי. היתה זו מלאכה סיוקית, מיד כשחזרתי למקומי נפתחה הדלת שוב. קמתי שוב, סגרתיה, וחזרתי — וחזרו חלילה. הצופר שבחוץ השמיע קול דק, משועמם ומתמיה.

עם חשיכה ההרגשה התעוררות-מה נשמעו פקודות, מפקדי-הכיתות ריכזו סביבם את אנשיהם, סקרו אותם, חילקו הוראות. ירדנו לקומת-הקרקע והסתדרנו ליציאה. כולם שמחו להגיע את המהורבה הזאת, מוסה המ"פ (משה סלומון) בא לקראתי, זורח כולו ומלא בטחון כרגיל (או קראנו זאת, שוויץ — מוסה היה ידוע כ"שוויצר") ואמר: "זה, שיא הכיף! מחר נטייל בחוצות העיר העתיקה! ואחיה יודע מה זאת אומרת?" — "אתה מבטט?" שאלתי שאלה ריטורית. כל אחד היה יכול לראות, כי מוסה מבטט. — "ועוד איך! זה הרגע אשר לו חזיתנו כל הזמן, תאר לך — להשתתף בפעולה כזאת." ונתן לי טפיחה עצומה על הכתף.

בשעה 11 החלה הרעשת ה"דודוקות" על החומה — הרעשה של שלושה

סגונים. בלשון המונחים הטכנית קראו לזאת — ריכוך... לנו היה נדמה, כי זהו אות האזעקה בשביל הערבים, להודיעם כי עצם ההתקפה עומדת להתחיל.

עלינו לאוטובוסים המשוריינים, שבאו לקחתנו. האוטובוס נתמלא עד אפס מקום. מוסה ישב על-ידי. התקדמנו לאורך הרחוב, השארנו את בית טאנוס משמאלנו, ופנינו שמאלה, במעלה כביש בית-לחם במקביל לחומה. על לוח השריון התחילו להתדפק כדורים. נסענו לאט. לפנינו נסעה מכונת ג. מ. ס. ובה החוליה הפורצת. לפי התכנית היה על מכונת זו להתקרב לחומה ככל האפשר. על האנשים היה לקפוץ מתוכה, לפוצץ דלת-פלדה הסמוכה לשער יפו, לפרוץ פנימה ולעלות חיש מהר לכגדל — ואנחנו אחריהם. בעך הדלת הפורצת — ולשלוט מהמגדל על השטח כדי שהתגבורת חוכל לבוא בעקבותינו מבית טאנוס, להצטרף אלינו ולטהר את העיר העתיקה כשאנו מרחפים עליה. במגדל, בשעת הפעולה היה עלינו להיות קשורים עם החוליה הפורצת בעזרת מכשירי האלחוט. — ניסינו להתקשר אתם מהמשרון לג. מ. ס. שלהם. לא קיבלנו תשובה. המכשירים — אלה שנבדקו קודם בחדר — לא פעלו במשרון. ניסינו להתקשר במכשיר שני עם מטה הפעור לה והתגבורת שבבית טאנוס. לא נש"מעה תשובה. נסענו באיטיות. הכדורים התדפקו על לוח-השריון. התקדמנו לאורך הכביש. לפתע ראינו, כי מכונת הג'מ.ס. אינה נוסעת במישרין אלא מיטלטלת כאלו נשתכר הנהג. צעקנו לתוך מכשיר האלחוט בכל כוחנו, כאלו זה יועיל משהו — רצינו לדעת מה קרה אצלם. אחר-כך קראנו בקר לוח "ערומים" — ללא אלחוט. הם היו במרחק 20 מ' מאתנו, לא שמענו תשובה. האש המכוונת אלינו מהחומה היתה כה צפויה עד כי השתיקה כל קול אחר. ראינו את מכונת הג'מ.ס. עושה תנועה סיבובית, חוזרת על עקביה וחוזרת בדרך בה באה. מוסה קילל משהו עסיסי ופקד: "לחזור!" חסידנו היה להתקדם בעקבות הג'מ.ס. מטען הנפץ לפריצת דלת-

החצר הפנימית שבמצודת דוד

הפלדה היה אצלם. הם היו כמומים לפיקודו של מוסה. אך כיון שהאלחוט לא פעל, נשללה ממנו אפשרות המי-קוד עליהם. לא נותר לנו אלא לחזור בעקבותיהם. הנהג היטה את המכונית. ניסה להסתובב — ונעצר במקום. קריאות מבוהלות נפלטו מפי האנשים: "מה קרה?" מה שקרה היה, כי הנהג קיבל כדור. עוד מישהו קיבל כדור, בסוף האוטובוס. קריאות עצבניות קראו לנהג הרובי, הוא ניגש להגה, הניע את המנוע. עשה שתי תנועות אמינות במהלכים. המכונות התחילה לנוע. רסנו עבר אותה כולה — ונעצרה לחלוטין בלא להשמיע הגה נוסף. הקריאות העצבניות ניסו לשדל את הנהג. אחת מוכרחה לו! אתה מוכרחה! אתה מבין? השידולים היו מכוונים כנר-אור, למנוע יותר מאשר לנהג. הנהג רק ענה: "מה אחם חושבים — שאני רוצה להישאר כאן?" אבל המכונות לא. זוהי במשהו. כל אלה זמן לא פסקו הכדורים מלהתדפק על לוח-השריון. השריון היה בלתי חדיר — דבר בלתי-שייח. בירושלים דאז, הכדורים לא חדרו בעד השריון — אך כמה רסיסים וגם כדורים, חדרו בחריצי האנשים שבו. המקלען ניסה את המגל"ד, המגל"ד השתעל בחצי צרור. המקלען הכריז: "המקלע בחצי פועל!" המקלע היה הנשק הכבד ביותר במכונות. ניסינו להתקשר עם המטה בבית טאנוס, כדי שישלחו עזרה ויחיצו אותנו מהמכונות. אך לא קיבלנו תשובה. (אחר כך נודע לנו, כי הם קלטו את קריאותינו אך אינו לא קלטנו את תשובותיהם. אולם זה לא שינה במאומה, כי בבית טאנוס בין כך ובין כך לא ראו לעצמם כל אפשרות לעשות משהו לעזרתנו. לדעתנו היה הדבר כאילו לא נתקבלו קריאותינו כלל). פתאום אמר מוסה: "חסמתי כדור" — ונשתתק. היתה זו לי הפעם הראשונה בה ראיתי מפקד נפגע בפעולה שבה השתתפי — ונוכחתי לדעת מה פירושו של דבר. עד כה היו האנשים מרוסנים וממושמצים. אמנם שררה דריכות ב"מכונות, שלטת מתיחות — אך שלט גם סדר. שרר אפילו שקט יחסי. מוסה שלט באנשים. כל אחד ידע את מקומו, וכן ידע כי יש שנותן הוראות, יש מי שאפשר לסמוך עליו, כל אחד ראה את עצמו סטור מלחשוב, ואפילו מלדבר. מוסה חשב ודיבר בשביל כולם. מוסה, שבעצמו לא התרגש אף פעם, ואף עתה דיבר כל הזמן באותו שקט ובטחון יהיר במקצת שהיינו מ"קודם קוראים לו "שוויץ". השרת מש"קט זה על כל אלה שהיו במתיחות — אך ברגע שהודיע כי נפצע ונשתתק — והתרו כל הרצועות, כל אותה מתיחות שהיתה מרוסנת עד כה, מצאה לה פורקן לפתע. האנשים התחילו לצעוק — איש לא ידע מה ולמה — למרבה, להשתולל, לטפס הלון וחזרו, וכל זה בחושך הסמיך כשאין אפשר לדאות כלום ואפשר רק לשמוע את הקולות בחוץ השחור — בחדר המכונות הצרה והדחוסה אנשים עד אפס מקום, כשמטר של כדורים ככל

הקליברים הידועים או ניתן בלי הרף על השריון מבחוק.

במחוי ניקר דק רעיון אחד. בן שלוש מלים: דק לא פניקה! רק לא פניקה! שלא תפרוץ בהלה בצ"י אבדו את העשתונות. ראתי בקולי ה' לאחר שלוש קריאות כבר הבנתי בע' צמי. כי הקריאות אינן אלא מוספות על הבהלה הקיימת. והדלת.

נראה שרק דקות מעטות עברו כך. לא ייתכן כי באמת עבר זמן כה רב כפי שנרצה. היה חושך מוחלט. הכדורים הומטרו על המשרון בלי הרף. מדי פעם בפעם התפוצץ רימון בחוק. הבנתי כי הזמן הנוהר לנו נמדד בדקות. היתה זו דאגות קרידה שהזרה בי. הכרה שלכית ומיושבת לחלר טין, ללא שמץ של התרגשות. פשוט עובדה קיימת. מעבר לגבולות העיר עור-א הויכות. היו אלה אולי הדקות השקטות שבחיי. ישבתי על מושב האר טובוס שלי לא-אפצו, שלם בגופי וברוחי. וידעתי כי עוד כמה דקות נותרו לי לחיות. החשבון היה הגיוני וברור: הנה אנחנו מצטופפים לרד איש-מנתקים וכבולים בקופסה משור-ית צרה - אוטובוס בודד הניצב קול הוומה. מטרה בולטת לאש המכוונת אלינו. היתה זו נקודה מתה לחלוטין. האפשרות של עורה מן החוץ היתה משהו שלא עלה אפילו על הדעת. האפשרות. שאנו נוכל עוד לפעול משהו לא עלתה על הדעת אף היא. ישבנו וחיכינו - איש לא ידע למה - למה שצריך לקרות. נתעוררה בי סקרנותימה לידע מה ואיך יקרה אשר קרה - כמי שיושב בין הקהל בחי אטרון ברגע שכל חוטר העלילה נס-הכני ללא היתר ונכנס למבוא-סתם - וידוע כי עכשיו הגיע תורו של ה-Deus ex machina להופיע, אלא שב-מקרה זה היה מקומי על הבמה. בעצם לא האמנתי כי Deus ex machina לא יופיע. אמנם ההגיון הרגיע אותי לחלוטין לאמור. כי כל השאלה היא שאלה של דקות בלבד. לא שאלה של מה'. אלא שאלה של 'מחר'. אולם דבר ההגיון לא היה משכנע. להאמין ממש לא יכולתי אף רגע כי באמת זהו הסוף. אמנם לא נראתה כל אפשי רוח להמשך כל שהוא לעלילה. אבל כשום מה לא הצליחה הכרה הגיונית זו להשתלט על מעין עקשנות ילדו-הית. חסרת-הגיון בהחלט. של. לא ייתכן, ציפיתי ל-Deus ex machina. הנבי האלוהאי שעליידי שאל אותי, אם עליו להשמיד את מכשיר האלוהי. להשמיד את המכשיר - זו היתה הר-ראחיקבע למקרים. כשלמכשיר או לאלוהאי - או לשיניהם - נשקפת סכנה של נסילה בידי האויב. הבנתי כי הוא חושב על מה שחושב גם אני. שאלתו הרגיע אותי. לא היה לי חשק לענות. לא היה לי חשק לחשוב על השאלה ודאי שלא היה לי חשק להחליט. הרי אנו שוים בדרגה -

למה לו לבקש הוראות ממני - יהי ליט מה שיהליט. ואל יכריח אותי לחשוב. ההגיון אמר - להשמיד. לא רציני להודות בהגיון ולתת לו שליטה עלי. שחקתי ונשייתי את עצמי כלא שומע.

כעבור כמה דקות הצליח אברהם-לה המ'מ. סגנו של מוסה, להשליט את קולו על ההמולה. היתה זו הווה מיר-חדת במינה - הווה וברוה המתחיל ללבוש צורת הבנית מאורגה - חבוית הארגון של יחיד העומד מול רבים. 'הבריס!' אמר אברהמילה. הוא באמת אמר. 'הבריס!' - כמו באסי-פת-הבריס בתנועה. נראה שגם הוא טעם את טעם ההנאה שבהתחושה של צורה מאורגה והשתלטותה. לא נוכל לאכד זכן. לפנינו שתי דרכים: להר-שאר כאן ולהגן על המכונית עד טר-פת דמנו האחרונה. או - לעזוב את המכונית ולסגת. כיון שנאמרו המלים. עברה נקודת-המסבר. המצב נראה לי פתע בקומיזה מזורה. להגן על הכור-נית'. ודוקא - עד טיפת דמנו האחי-רונה'. וזאת במכונית שאין להווייה ממקומה. בודדה וכולטת מול החומה. כשהמקלע מקולקל והאלחוט אינו פו-על. להגן על המכונית' - לשם מה? מי צריך את המכונית. בכלל? מי עוד ישתמש בה? האנשים התחילו לקום ולזוז לכיוון הדלת. קמה מבוכה. איש לא ידע לאיזה כיוון יש לפסוק. איש לא ידע היכן החומה היכן העיר והיכן אנחנו. האנשים נתפסקו ליד ה-דלת ולא ידעו לאן יזוּו.

באותו רגע היה זה מוסה. שעם כל היותו פצוע ותשוש קנה לעצמו את הוכות של הצלת חייהם של כל אלה שהיו באוטובוס. הוא כבר איבד דם לרוב ושכב על הספסל מצומק ומכווץ כולו. עתה החל מתנועע וביקש מים. לאחר ששהה החל מדבר. כמלת קסם נפלה ההברה ונמסרה מהקרוב לזה שבפינה המרוחקת ביותר של ה-מכונית: 'מוסה רוצה לדבר!' חוד כדי חלק של שניה השתררה דומיה במכונית. הגה לא נשמע. מוסה אמר שש מלים: 'קפצו בכיוון של אף ה-מכונית. הצליחו!' הרגשה איתנה של בטחון מילאה את חלל המכונית. הרא-שון קפץ החויזה כשמישהו וורה בטסן מהמכונית לעבר החומה. באשליה של

היפוי. קפצנו בזה אחר זה בכיוון האף. של המכונית.

אירי צה ורוח קרידה - זה היה הר-רושם הראשון בחוק. שקס. שקס של ליל-יריות שאינן מהדסקות על לוח-שריון.

דרך ההורה לעמודיניו - דרך ש-אישי לא ידע אותה בידיה שאיש לא החמצא בו אל עמדות שאיש לא ידע היכן הן והיכן עמדות הערבים - וזהו פרשת הרפתקאות משלה.

כעבור כמה שעות הגיע מוסה לי-בסיס.

בבוקר הודיעו כי שרידים של אר-טובוס שרוף נראים על הכביש מול-מגדל-דוד.

מוסד לוח כעבור ימים אחדים בבית-החיים.

משקעי הקפה שבקרקעיה הספל היו הכופים. לא היה בהם מאומה כדי ל-הצדיק את ההתעניינות הרבה שבה הס-תכל בהם מאיר. הוא יטב כאשם דרוך, מוכן ומזומן לגשת למילוי חובתו - לנהם את הנפש הנשית והעדינה שנפ-הדה מן הסתם ונודעוזה כודאי עד היסוד בעטי מחוות הוערות שגולל-לפניה. להרגיע את סערה הרושבת וההודלות שאותה עורר בודאי בני-סותו ובאכזריותו. הוא הבין. כי עכשוו-יהיה עליו לקחת את עצמו בידים ול-שטשש שוב את עקבות-הרושם. שזה עתה יצר. לאחר שעברו כמה דקות בלא שגילתה כל סימני רגשות ותד-המה. נרגע. גל חם של אסירות-תודה-עבר אות. על כי לא נתתה ולא נסערה. לא הבהיאה את ראשה בחיכו-או בחול. וקא אילצתי להרגיע ולשקר. על כי נשארה יושבת במקומה ומת-בוננת בענין רב במשקעי הקפה - אותם משקעי הקפה שבהם התבונן גם וזא בהתעניינות בלתי מוצדקת כל-כך.

כאשר קמה, לאחרונה ליהו אותה לדלת. "I enjoyed our talk very much" אמר באנגלית, ללא כל סיבה ניכרת, ללא כל שמץ של נעימת אירוניה. "So did I." השיבה. היא לא העירה, כי הרי הוא בעצמו היה זה שדיבר. בי-משך רוב הזמן.

הוא היסס, נבון במקצת. "בועצם... לך. חכיתי כל הזמן." לי? הרי כלל לא הכרת אותי עד

הירי. נחנה בו מבט חום. לאו דוקא לך... רק - לזו ש-השאלה."

האמריקאנית במשלם

(סוף מעמוד 5)

ולהלהב ממש כאחד מאתנו. פשוט שנקרה. החחילו הבחורים להעריך אותה. כל אחד השתדל לעשות משהו לפענה. סובבו אותה חיבה וכבוד. הופעתה ב-חדר-האוכל היתה מלווה חסיד כבליים של חיבה ובתיצחק קלה על שפתי הכל.

היתה זו פגישה מענינת בין ה-החור-נות הגבוהים של היהדות האמריקאית ובין הלוזם העברי. שנתנה לשני הצד-דים להכיר הרבה מהי הוולג' וכאן נתעוררה אצלנו השאלה: למה אין אנהנו יודעים כלום על אלה באמריקה. שהיו העורף החזק שלנו ביפו ה-מאבק? מה יודעים אנו עליהם יותר מהכינוי 'הרוד העשירי' התחור ה-שיטה החינוכית בארץ אל אותן שגאות שמלפני המלחמה העולמית השנייה. כאשר הסתאה כילתה את רוב הודות אירופה. ואילו הנוער בארץ לא חס-בטרגיה במלוא עומקה. מווסר קטר נפשי מתאים הנובע משיטה חינוכית-נספדת?

ועוד. האין אפשרות להכניס בלב ה-נוער הישראלי והאמריקאי כאחד את הרגשת האהדה והאחריות המלאה לנסל ההיסטורי שבעולו אנו מושיכים לברזו? שכתאי ניסל

דבורליה אשמה או מוטקה בעלי-החלומות

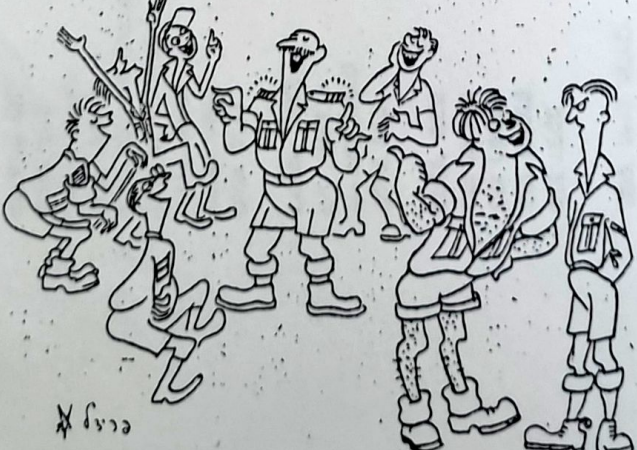
(סוף מעמוד 5)

החלון והחלה מתגלגלת במהירות כתר-לות.

מוטקה רצה לעצוק. רצה לרוחך ול-השיגה. אך הנניד ובו תקוות הפצועים התגלגל והתגלגל... והנה קולות רבים נשמעו. אין זאת כי אם הרגישו במקורה הבורחת. וצוקקים לתפסה. התרוסם מוטקה ומצא עצמו בבית-החוליים והקר-לות הם דברי חבריו שחזרו מן הקול-נוע. וכמתגם מירדות בלבם: תלבושת. עד מתי נצא בלי תלבושת? יקח השד את הסיקוד!

העין מוטקה מבט פיקח אל החבורה וקרא: 'מטומטמים שכמותכם. לשוא תרגנו על הסיקוד. אין הם אשמים. הם עשו כמיטב יכולתם. אך אותה דבורליה הסמלת מן המטכ"ל היא הפושעת הקס-נה. ולו נפלה לידי הייתי קורעה לגד-ריים'. השתעו הבחורים. אך כשמוטקה אומר ודאי אמת בדבריו. מאו שונאים-החבריה בבית-החוליים את דבורליה.

ואני, אף ששמעתי את הסיפור. אף שמכבד אני את מוטקה. איני נוטה לק-בל דעתו. חיבה נודעת ממני לדבורליה. זו וקשה לשנוא אותה. אך, מה קשה! ותחנתי שטוחה בפני אנשי המטכ"ל: יואילו נא לפרסם הודעה רשמית. ה-אומנם אשמה בכך. שהחוליים עודם מהלכים בפידומות לבנות ותלבושת אין להם. בצאתם לטייל בעיר. דבורליה, דבורהליה בלבד?

מדוע אינך צוחק לבדיחת הקצין? אין צורך. אני משתחרר מחר.

אל מלא רחמים שוכן במרומים המצא מנוחה נכונה על כנפי
 השכינה לנפשות אחינו ואחיותינו שהעזרו למות נפשים על
 קידוש השם. אנא בעל הרחמים הסתרים כסתר נספיר
 לעולמים, וצרו בצרור החיים את נשמותיהם. וחתי מנוחם
 כבוד. אמן.

קדיש יתום

יתגדל ויתקדש שמיך רבא, בעלמא די ברא כרעותיה וימליך
 מלכותיה. בחייכון וביומיוכון ובחיי דכל בית ישראל, בעגלא
 ובזמן קריב ואמרו אמן:

יהא שמיך רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא
 יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה
 ויתהלל שמיך דקודשא בריך הוא, לעילא מן כל ברכתא
 ושיירתא חושבחהא ונחמתא דאמידן בעלמא, ואמרו אמן:
 יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים עלינו ועל כל ישראל
 ואמרו אמן:
 עושה שלום במרומינו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל,
 ואמרו אמן:

גבר לביאה
 נוסבאום: ברוך
 סופר אברהם
 סודיק קופל משה
 פיסל קלמן
 פלוס אריה
 פרות אהרן
 פריימן אברהם חיים
 פונקן שמעון
 פונקל שבת
 פישל שמעון

צוקר שמואל

קורסונסקי יוסף
 קיטיביץ דבורה
 קלאר בנימין
 קלימניק רחל
 קנור יעקב יוסף
 קסטו חנה
 קפוני יגאל
 קרמר הרב
 קרנר דב

רוזנבאום מרדכי
 רוזנבל אברהם
 רוט יהודית (חדיה)

שוורץ רינה
 שטרנברג שמואל
 שמש רחל
 שפירא דוד
 תם אסתר

זכרונם לברכה

תלפטר גרען
 וינשוף צבי
 וקסל מאיר
 זנדמן דב

יסקי חיים מרדכי

כתו יעקב
 כתו חובוק
 כתו רבקה
 כתו שמואל
 כנעני שרה
 לבנון צבי
 לייז'ה זכריה
 לון משה
 ליפניו קלמן

מוס פריץ
 מורחי מאיר
 מזרחי שלמה
 מיטוואן חנה (חדי)
 מיטוואסקי דב (בוריס)
 מליח שמעון
 מנסור מרדכי
 מנישה חיים
 מריאסין זאב

משה סלומון הי"ד

העריצותו ערנותו העסקית ושאיפתו למנהיגות, כשרון-הדבור שהצטיין בו, וכח-השכנוע שהיה חמיר לדבריו - כל אלה עשוהו עורב בחינתו ביהודים העממי, למרכז ולדובר ראשי בעניני הכחה.

אח השכלתו התיכנית קבל בגמנסיה "הרצליה" בת"א, אף כאן הרבה לשקד על למודיו, הרבה לקרא ולהשתלב, ולא היה גבול לצאצאן-הדעת שלו, ולא היה קץ לשאיפתו להשכלה ולפעולה - להלכה ולמעשה. קריאתו בספרים היתה חמיד מתוך המעמקות והתסיסה הקפידה, מתוך נחוץ ועיון. כי הקריאה והלמוד היו לו, עוד מילדותו, מכשר להשכלה, וההשכלה - אמצעי לפעולה.

מתוך יצר-פעולה זה נספח עוד כיל-ותו לגודו הגדניע, והיה פעיל בהגנה כשסיד את חק-למודיו בגמנסיה התיכנית לנטרות, ועבר בגדרה "קורס" לממלים נוטרים, שהיה קורס מ"כ-כשרונותיו עמדו לו כאמור, עוד ב-

גיל צעיר בהפקדים צבוריים חשובים, ובין חבריו כמושבה היה מן הפעילים ביותר ב"המכבי הצעיר", כאן שמש מדרין, וזמורה - בשעת הצורך - גם מספק-הסניף. ושוב בלט מתוך כל יתר חבריו המדריכים בעושר רדינותו, בהיקפו הרחב ובעומקו. בחוגי הנוער של המכבי הצעיר הרבה משה סלומון להרצות על נושאים שונים: ספרותיים, היסטוריים ותנועתיים. תמיד ידע, תמיד היה מוכן ונש להשמיע, לנאום ולהשיג פיע על חבריו הצעירים.

לאחר זמן נשלח מטעם המחלקה ל-עניני הנוער לקורס של חדשים בירושלים. פה קבל הכשרה לקראת חק-השליש, נעלה, לקראת שליחותו העתידה בנולה, ואמנם, עם תום השנה הראשונה לנס-רות יצא משה סלומון בשליחות המח-לקה לעניני-הנוער של ההנהלה הצעיר-נית ללבנון ולסוריה. להלכה הגיע עליו

אף הוא מן המיטב, ממבחר הנוער, שבו חילקו העם את הקוחותי בשעת התדרשנותו, אף הוא ידע לחת את כל נפשו ומאורו לעמו בכל אשר נדרש, והוא הלך אל כל אשר קראוהו, עד, אשר נפל על משמרתו והורה בדמו הצעיר והחוסס את אדמת ירושלים הקדושה אשר בה נולד.

משה סלומון היה בן למשפחה ותיקה וענפה, נגמצאת בארץ זה כמה דורות, מצאצאי ר' מרדכי צורף ר' משה יואל סלומון זכרונם לברכה אשר בפעולותיהם ההיסטוריות היו ממנחיי היסודות לחווקה של ירושלים העתיקה ולכנינה של ירושלים החדשה.

משה סלומון נולד בירושלים בדי' חשוון תרפ"ו, את תוכנו העממי קבל בראשון לציון, בבית-הס הצטיין בכשרון נותיו, שקידתו וערנותו, מסירותו ואהבתו ללמודים שמשו מוסף לחבריו והם

מחלקה של אנליה, הוא היה מר ריון בכמה קורסים של מ"כ"ים ומ"כ"ים בכפר צעיון וכמשאיות יצחק, עם ראי-שית המחלמה העולה מ. ס. לדרגת סגן מספק פלוגה ואח"כ למפקד הפלוגה המסייעת בגדוד "מוריה", כמפקד היה אהוב על חבריו ועל אנשיו הטוראים הוא היה להם למופת באומץ לב, היה מן הראשונים אשר חשו לבצע את ה"משימות הקשות ביותר, כעתיון מתוך, שהוציאו לשלום מספר מ. ס. (הוא נקרא עם כלבים מוסה) על המכצעים הרבים אשר בצעה הפלוגה כשייר בראח, קטמון, ואדי גיו, מלון סמיר-מיס, בית המועצה המושלמת, ועוד.

בשעת האחרונה בחייו יצא משה ב' ראש פלוגתו לפרוץ דרך ליד שער יפו כדי להחיש עזרה לנצור העיר הע' חיקה בירושלים. הוא נסצע מארבעה כדורים בחוהו, מיד צוה לאנשיו לה' ארית כחותיו על נפשו, והוא עצמו הגיע כש' אל ביה"ח "הדסה", ארכבה ימים נאכב משה סלומון עם' המות, נעשו מאמצים רבים להצילו: נתחו אותו, ערו לו דם, אך כיום החמישי עם שחר (י"ב באייר תש"ח) פרץ שטף דם כחוהו ויצאה נשמתו.

למן שנת חייו החמש עשרה ועד יום מותו היה משה נוהג להעלות את כ"א רעות חייו ואת רחשי לבו על הנייר, יומניו, שהשאיר בכתובים, הם פרשה חיים מלאה ענין ומשקפים את דמותו של הנער העב"ל בארץ על מאוייו וש' איתותיו הטורוחו.

רבות היו תכנותיו של משה ללראח עתידו ועתיד העם והמדינה הקמים לי חיים - אך הוא מ.ס. וחלל, חבל על שפע האונים והמרץ אשר נכברו בטרם הגיעו אל תכליתם, חבריו אשר אהבו-הו ואשר העריצוהו ודאי יוסיפו להמשיך במפעל התקומה שלמענו הקריב משה סלומין את חייו - והיה זה זכרו ונצחו.

ראשליצ, כסלו תש"ט, א' עירשבסקי

יד יחי' יונק - אלוהין הסתפח ר' אלו' י' ק' קטת ט"ט 25.1.49

- צימרמן מנחם נחום**
צינדר ראובן חיים
- קבקר יוסף
קוטיק יעקב
קופלר יוסף
קופשטיין מרדכי
קושניר טוביה
קיפניס יעקב
קלנטרוף רחמים
קמפינסקי שמשון
קנאל יעקב
קרטס צבי רוברט
- רבינוביץ אהרון אלפרד
רוזנברג יעקב
רטנובסקי שמעון
רייך דניאל ברוך
רייכמן עזרא
רייצמן מנחם
- שווייצר יצחק
שושני נחום
שטאל רפאל
שירזילי אברהם
שניאור יוסף חיים
- תרחיש חנן
- כ"ש-לום מרגלית
בס בתיה
ברג יצחק
ברוובסקי אברהם
ברוני זויה
ברלוביץ יוכבד
ברשוובסקי משה
- דול'וונסקי לאוניד
הבר ברוריה
הורביץ רעיה

- מיושבי גרשון**
מידב עמנואל מנחם
מישקוב פנחס
מרקס יהושע
- נשרי דוד
- סילמן אהרון
סליצין דוד
סלומון משה
סורין יהושע גדעון
סנדלר דב
- עליאש יעקב משה
- פחובסקי בן ציון תיאודור
פוחס יצחק
פומרנץ יעל
פיסט יהודה
פפירוביץ בלהה
פרלמן נתן
פרלשטיין משה אביגדור
פרטיץ בנימין
פת ברוך
- צוובנר דוד
ציברסקי בלהה
- אהרונוב רבקה
אכלופי יעל
אליהו צבי
אפלאבאום אסתר
ארביב יוסף
אשבל צפונה
- בונאבנטורה אנצו יוסף
בירנבאום אסתר
בן-ארי שושנה
בן-דוד משה
בן-שאל (ברוובסקי) יעקב

- יזכור**
- וידפלד אמנון
וידנפלד יוסף
ויט יצחק
וינברג יוסף בנימין
ויסמן נדב
ונטיק אמנון משה
- זוטא חנה
זיו (סנדרוב) יוסף
זילבר מאיר
זילברמן רפאל
זינגר אברהם דב
זלצר רחל
זמירין שלום
זקס שמואל
- חבר יששכר
חי עזרד
חפץ מאיר
- טיבור אדם
טרבס יורם
טש דוד
- יחיאלי אליהו
יעקובוס יוסף חיים
- כהן בלפור
כירורג יהודה אברהם
- לבנון גדעון
ליון ברוך
ליון יונה
ליאור צבי
ליטמן פנחס
לרמן משה נחום

- אורבך יקותיאל**
אלחנן (רבינוביץ) בנימין
אלישברג דניאל
אמון ברוך
אנגל חיים
אפנשלק חיים
- ביטנסקי יהודה
בכרץ יוסף אריה
בן-ימין עזרד
בן-ישי ברוך
בן-מנחם יצחק
בן-עטר יעקב
בקשט גבריאל
בריקמן גד
ברקוביץ אלכסנדר
ברנר צבי
- גוטליב יהודה
גוטשל צבי
גולדווסר יעקב
גולנד סבו
גן שמואל
גרוסמן נועם
גרוברג ישראל
גרושקין גדעון
גרינפולד ישראל
- דמסט יוסף צבי
דרושקובסקי אילן
- הורין ישראל משה
הלוי יצחק
המאירי בנימין
הרשקוביץ אליהו

